

**Erfgoedkaart Oosterhout;
Een verleden achter gevels en onder akkers**
Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/121

projectnr. 219638
revisie 00
29 september 2011

auteurs

Hans Koopmanschap
Marijke Visser-Poldervaart

Met een bijdrage van:

Margo. Mutsaers
Laura van der Haar

Opdrachtgever

Gemeente Oosterhout
Postbus 10150
4900 GB Oosterhout

datum vrijgave
29 september 2011

beschrijving revisie 00
definitief

goedgekeurd
H. Koopmanschap

vrijgave
G.J.A. Sophie

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/121.
Erfgoedkaart gemeente Oosterhout; een verleden achter gevels en onder akkers.

Auteurs: H. Koopmanschap, M. Visser-Poldervaart, en M. Mutsaers

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit dit rapport mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ingenieursbureau Oranjewoud bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer

Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud bv de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

Inhoud

blz.

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding.....	6
1.2	Waardering	7
1.3	Veldwerk	7
1.4	Leeswijzer	7
2	Beleidskader.....	8
2.1	Inleiding.....	8
2.2	Europees beleid	8
2.3	Rijksbeleid	8
2.3.1	<i>Archeologie.....</i>	<i>8</i>
2.3.2	<i>Cultuurhistorie</i>	<i>8</i>
2.4	Provinciaal beleid.....	9
2.4.1	<i>Algemeen.....</i>	<i>9</i>
2.5	Gemeentelijk beleid	10
3	De ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap.....	12
3.1	Inleiding.....	12
3.2	De ondergrond	12
3.2.1	<i>Het West-Brabantse zandlandschap</i>	<i>13</i>
3.2.2	<i>Het zuid-westelijk zeekleigebied</i>	<i>14</i>
3.2.3	<i>Hoog en Laag</i>	<i>15</i>
3.3	Invloed van de mens in het landschap.....	16
3.3.1	<i>Bewoningsgeschiedenis.....</i>	<i>16</i>
3.3.2	<i>Agrarische ontwikkelingen</i>	<i>20</i>
3.3.3	<i>Infrastructuur</i>	<i>25</i>
3.3.4	<i>Delfstoffenwinning</i>	<i>27</i>
3.3.5	<i>Nijverheid</i>	<i>29</i>
3.3.6	<i>Militaire functie.....</i>	<i>30</i>
3.3.7	<i>Recreatiefunctie</i>	<i>32</i>
3.3.8	<i>Religieuze functie.....</i>	<i>33</i>
4	Archeologische dataset.....	34
4.1	Eerder onderzoek.....	34
4.2	Gespecificeerd archeologisch verwachtingmodel.....	34
4.2.1	<i>Paleolithicum en mesolithicum</i>	<i>35</i>
4.2.2	<i>Neolithicum</i>	<i>35</i>
4.2.3	<i>Bronstijd en ijzertijd.....</i>	<i>35</i>
4.2.4	<i>Romeinse tijd en vroege middeleeuwen</i>	<i>35</i>
4.2.5	<i>Volle en late middeleeuwen, nieuwe tijd</i>	<i>36</i>
4.3	Gespecificeerde archeologische verwachting(model).....	37
5	Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart.....	39
5.1	Opzet.....	39
5.2	Resultaten.....	39

6	Historisch-geografische elementen en structuren	41
6.1	Historisch-geografische elementen en structuren	41
6.1.1	<i>Landschap</i>	41
6.1.2	<i>Nederzettingen</i>	41
6.1.3	<i>Akkers en woeste gronden</i>	43
6.1.4	<i>Infrastructuur</i>	45
6.1.5	<i>Waterstaat</i>	46
6.1.6	<i>Delfstoffenwinning</i>	47
6.1.7	<i>Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen</i>	47
6.1.8	<i>Militaire objecten</i>	48
7	Historische groenstructuren en zichtlijnen	50
8	Historische (steden)bouwkunde	52
8.1	Stedenbouwkundige structuren.....	52
8.2	Gebouwde rijksmonumenten	54
8.3	Gebouwde gemeentelijke monumenten.....	54
9	Dataset gemeente Oosterhout.....	55
10	Afronding	56
10.1	Cultuurhistorische inventarisatie: eerste aanzet.....	56
10.2	Archeologische inventarisatie: de basis is gelegd	56
10.3	Waardenkaarten.....	56
10.4	Leemten.....	56
11	Een Erfgoedkaart.....	58
12	Gebruikte bronnen conform subsidiecriteria	61
13	Literatuur	62

Bijlagen

- 1 Archeologische perioden
- 2 AMZ-cyclus
- 3 Archis: AMK-terreinen + waarnemingen
- 4 Rijksmonumentenlijst
- 5 Gemeentelijke monumentenlijst
- 6 Bomenlijst

Kaarten (archeologie)

219638-O-AVK	Archeologische verwachtingskaart
219638-O-GEO	Geomorfologie en bodem
219638-O- <i>IKAW</i>	<i>IKAW met waarnemingen en onderzoeksmeldingen</i>

Kaarten (cultuurhistorie)

219638-O-HG	Historische geografie
219638-O-MO&SBK	Monumenten en stedenbouwkundige functies
219638-O-ZR	Zichtrelaties

Beleidskaarten (Erfgoed)

291638-O-BK	Archeologische beleidskaart
219638-O-BKHG	Waardekaart historische geografie
219638-O-MO&SBK	Waardekaart monumenten en stedenbouwkundige structuren
219638-O-HISGR	Waardekaart historisch groen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de periode september 2010 tot en met augustus 2011 heeft Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. in opdracht van de gemeente Oosterhout een cultuurhistorische inventarisatie en waardering uitgevoerd en een archeologische waarden- en verwachtingskaart vervaardigd. Beide kaarten hebben betrekking op de gehele gemeente Oosterhout, en zijn gebaseerd op alle reeds bekende en beschikbare aardkundige, historische en archeologische gegevens¹. Het resultaat van het uitgevoerde onderzoek, door een koppeling tussen de waardekaarten en het (concept) beleid is een beleidskaart. Het geheel van dit rapport en de diverse kaartlagen wordt daarom als Erfgoedkaart aangeduid.

De opdracht van de gemeente Oosterhout hangt samen met de hernieuwde landelijke interesse voor de kansen die cultuurhistorie en archeologie in brede zin momenteel bieden². Onderdelen als historische geografie, monumentaal groen en landschapsontwikkeling worden samen met archeologie en gebouwde monumenten steeds vaker als "Erfgoed"kans betiteld. Daarbij gaat het er allereerst om te inventariseren wat men aan Erfgoed heeft, om dit daarna te kunnen waarderen. Daarnaast verplicht nieuwe wetgeving zoals de Wet op de archeologische monumentenzorg (2007) en de Modernisering Monumentenzorg (MoMo) gemeenten om beleid te ontwikkelen en inzichtelijk te maken naar haar burgers.

Met de voorliggende inventarisatie en waarderingsslag zet de gemeente Oosterhout een logische eerste stap om te komen tot een beeld van hetgeen de gemeente rijk is aan archeologische resten en cultuurhistorische waarden. Deze rapportage is een inventarisatie van zowel de archeologische als de historisch-geografische en de gebouwde monumentale waarden. Hierbij moet worden opgemerkt dat het hier gaat om een eerste inventarisatie voor de vakgebieden archeologie en historische geografie en dat het in de lijn der verwachting ligt dat de gemeente Oosterhout deze inventarisatie in de toekomst verder kan uitbouwen. De gepresenteerde gegevens in deze beschrijving van de geschiedenis van Oosterhout zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op de CHW-kaart (2010) van de provincie Noord-Brabant en op het boek "Oosterhout, niet van gisteren", dat de geschiedenis van het gemeentelijke gebied uitvoerig en grondig beschrijft.

Deze rapportage is de verslaglegging van de uitgevoerde onderzoeken en de totstandkoming van de bijbehorende kaarten. Omwille van de leesbaarheid en een zoveel mogelijk integrale benaderingswijze zijn de losse onderdelen die traditioneel besloten liggen in een dergelijke studie waar mogelijk met elkaar verweven. Dit komt tegelijkertijd ook de leesbaarheid van het rapport ten goede, zodat dit rapport voor zowel beleidsmakers als inhoudelijk geïnteresseerden, maar ook voor de geïnteresseerde leek een eerste ontsluiting van het eigen erfgoed kan betekenen.

¹ Bij het opstellen van de cultuurhistorische en archeologische waardenkaart is uitgegaan van de definitie van beide zoals deze zijn geformuleerd in de provinciale beleidsregel "Stimulering gemeentelijke Archeologie, c.q. Erfgoedkaarten 2009-2011, provincie Noord-Brabant".

² Het opstellen van de Erfgoedkaarten voor de gemeente Drimmelen en de gemeente Oosterhout is als één project uitgevoerd alleen afzonderlijk gerapporteerd. Iedere gemeente heeft daarbij voor eigen accenten gekozen maar beide kaarten liggen inhoudelijk wel in elkaars verlengde. Erfgoed houdt zich in velerlei opzichten immers niet aan gemeentegrenzen.

1.2 Waardering

Na de inventarisatie van de cultuurhistorische elementen zijn deze gewaardeerd. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de waarderingscriteria die door de provincie Noord-Brabant zijn gebruikt bij de totstandkoming van de provinciale cultuurhistorische waardenkaart.

Deze zijn:

- de bijzondere waarde als illustratie van de historische ruimtelijke ontwikkeling van verschillende regio's in de provincie,
- de landschappelijke samenhang binnen en tussen verschillende gebieden en
- de gaafheid.

De waardering van elementen die ook op de Cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Noord-Brabant voorkomen, is meestal gehandhaafd. Uitzondering hierop zijn een aantal wegen die uiteindelijk na analyse een hogere waardering gekregen hebben (zie het betreffende kaartbeeld en paragraaf 6.5). Voor de archeologische elementen is aangesloten bij hetgeen in Archis 2 geregistreerd is en is een gemeentedekkend geactualiseerd verwachtingsmodel opgesteld³. Het model en de verwachtingswaarde van de gebieden is daarna gecontroleerd met aangrenzende delen van buurgemeenten waarbij in de meeste gevallen de verwachtingswaarde overeenkwamen of tenminste gelijksoortig (middelhoog- tot hoog) waren⁴.

1.3 Veldwerk

Ten behoeve van de cultuurhistorische inventarisatie en waardering is veldwerk uitgevoerd in de periode juni-juli 2011. Voor historische geografie, historische groenstructuren en historische (steden)bouw bestond het veldwerk uit bezoek aan het gebied en het visueel nalopen van de aangetroffen waarden. Het archeologisch veldwerk is in juni 2011 uitgevoerd en afzonderlijk gerapporteerd⁵.

Beide veldonderzoeken zijn uitgevoerd conform de daaraan verbonden voorwaarden zoals verwoord in de provinciale beleidsregel.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd:

Allereerst is een beschrijving van het beleidskader opgenomen. Daarna wordt ingegaan op de ontwikkeling van het landschap en de situatie van de ondergrond van Oosterhout. Dit wordt in hetzelfde hoofdstuk aangevuld met de reconstructie van het landschap in verschillende perioden van de ontwikkelingsgeschiedenis, specifiek gericht op de invloed van de mens in het landschap.

In de daarop volgende hoofdstukken wordt aandacht besteed aan de zogenaamde relictten die van historisch kaartmateriaal, historische bronnen of op andere wijze momenteel nog bekend zijn. Daarbij gaat het om die relictten die nog altijd in het gebied aanwezig zijn, zowel ondergronds als bovengronds. Er is voor gekozen om hierbij een thematische aanpak te kiezen waarbij per thema relictten zijn benoemd en gewaardeerd. Ieder hoofdstuk wordt voorafgegaan door een algemene inleiding, waarin (indien mogelijk) een korte bespreking per item of object volgt.

³ dataset van Archis 2 als op 1 januari 2011. Er is daarna een controle geweest aan de hand van de dataset van juli 2011 maar deze levert voor de gemeente Oosterhout geen nieuw beeld of nieuwe inzichten op.

⁴ Er is daarbij gebruik gemaakt van de (vastgestelde) kaarten van de gemeente Breda en Dongen en de conceptkaart van Drimmelen. Ook is gebruik gemaakt van een deelkaart, zie Koopmanschap 2008, Oosterhout-Oost.

⁵ Teekens 2011.

2 **Beleidskader**

2.1 **Inleiding**

Dit hoofdstuk beschrijft de juridische achtergrond van de Erfgoedkaart van de gemeente Oosterhout. In de volgende paragrafen is achtereenvolgens het Europees, rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleidskader beschreven.

2.2 **Europees beleid**

In 1992 hebben de Ministers van Cultuur van de bij de Raad van Europa aangesloten landen te Valletta (Malta) het Europese Verdrag inzake de bescherming van het Archeologisch Erfgoed ondertekend. Met het Verdrag van Malta is het streven vastgelegd naar onder meer:

- het vroegtijdig en volwaardig betrekken van de archeologie bij ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke ordening;
- het behoud van het archeologisch bodemarchief ter plaatse (in situ);
- het documenteren van het archeologisch bodemarchief, indien behoud niet mogelijk blijkt;
- het verbreden van het draagvlak voor de archeologie;
- het toepassen van het beginsel 'de verstoorder betaalt'. Dit houdt in dat de initiatiefnemer van een bodemverstorende activiteit de kosten voor het archeologisch onderzoek dient te dragen.

2.3 **Rijksbeleid**

2.3.1 Archeologie

Het Verdrag van Malta vormde de basis voor het nieuwe rijksbeleid. Per 1 september 2007 zijn de uitgangspunten van het verdrag verankerd in de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz). De Wamz is geen zelfstandige wet, maar een wijzigingswet en betreft onder meer een herziening van de Monumentenwet 1988 (Ministerie van OCenW, 2006). Ook de Ontgrondingenwet, Wet Milieubeheer en de Woningwet zijn gewijzigd en aangevuld door de invoering van de Wamz. Hierdoor sluit de wet zoveel mogelijk aan op bestaande wet- en regelgeving. Naast de wet is tevens essentiële informatie verwerkt in het Besluit Archeologische Monumentenzorg en de Memorie van Toelichting op de wet. Met ingang van deze wet is de gewijzigde Monumentenwet 1988 in werking getreden. Sindsdien geldt de wettelijke plicht om bij vaststelling van een bestemmingsplan of een daarmee vergelijkbaar ruimtelijk besluit rekening te houden met de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten archeologische waarden (artikel 38a Monumentenwet). Hiertoe kunnen in bestemmingsplannen regels te worden opgenomen, waarbij kan worden verlangd dat de aanvrager van een omgevingsvergunning een rapport overlegt waarin de archeologische waarde van de bodem of het terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.

In het geval dat belangrijke archeologische waarden als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en hieruit voortvloeiende bodemverstoringen niet in de bodem behouden kunnen blijven, dienen deze te worden veiliggesteld middels een opgraving.

2.3.2 Cultuurhistorie

In 1999 verscheen de Rijksnota Belvedere, een beleidsnota over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting, opgesteld door verschillende ministeries die te maken hebben met de inrichting van de ruimte. Uitgangspunt is dat cultuurhistorische waarden een volwaardige rol spelen in ruimtelijke processen onder de noemer 'behoud door ontwikkeling'. In deze nota staat de instandhouding, versterking en verdere ontwikkeling van de cultuurhistorische identiteit bij ruimtelijke aanpassingen centraal. Hiertoe wordt een

ontwikkelingsgerichte benadering voorgestaan, die bestaande kwaliteiten als vertrekpunt hanteert en deze combineert met een beschrijving van de recente cultuurgeschiedenis, dynamiek en ontwikkelingspotenties van een gebied.

Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo)

Het ministerie van OC&W heeft in 2009 de beleidsbrief MoMo opgesteld. De beleidsbrief geeft de nieuwe visie op de monumentenzorg weer. Belangrijke doelen van de Modernisering van de Monumentenzorg zijn het stimuleren en ondersteunen van gebiedsgericht werken, het laten meewegen van het belang van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, het formuleren van een visie op erfgoed en het verminderen van de administratieve lastendruk. Een concrete uitwerking is onder andere de (in ontwikkeling zijnde) Rijksstructuurvisie Cultureel Erfgoed. Het nieuwe beleid is gebaseerd op drie pijlers.

1. Cultuurhistorische belangen meewegen in ruimtelijke ordening

Bescherming in de ruimtelijke ordening vindt plaats door middel van een gebiedsgerichte aanpak, waarbij de omgeving van het monument een belangrijke rol gaat spelen.

2. Krachtiger en eenvoudiger regelgeving

De wetgever wil minder, kortere en eenvoudiger procedures en meer vrijheid en keuzemogelijkheden voor monumenteneigenaren.

3. Bevorderen van herbestemming

Historische gebouwen, complexen, terreinen en landschappen kunnen hun functie en daarmee hun gebruik verliezen. Dit kan leiden tot verval waardoor belangrijke cultuurhistorische waarden verloren gaan. Het toekennen van een andere bestemming moet bijdragen aan het behoud. Eigenaren kunnen subsidie krijgen voor zowel het onderzoeken van de mogelijkheden voor een nieuwe bestemming als voor het wind- en waterdicht houden van de monumenten tijdens de ontwikkeling.

De modernisering heeft ook geleid tot aanpassingen van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In het Bro was al voorgeschreven dat in de toelichting bij het bestemmingsplan dient te worden aangegeven op welke wijze omgegaan dient te worden met de archeologische waarden. Met de wijziging van artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a van het Bro is nu ook bepaald dat cultuurhistorische waarden uitdrukkelijk dienen te worden meegewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Dat betekent dat gemeenten een analyse moeten verrichten van de cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied en moeten aangeven welke conclusies ze daar aan verbinden en op welke wijze ze deze waarden borgen in het bestemmingsplan.

2.4 Provinciaal beleid

2.4.1 Algemeen

Door de inwerkingtreding van de Wro is de bevoegdheid van de provincie gewijzigd. Daar waar zij eerst een toetsende rol had, heeft zij op basis van de Wro nu een kaderstellende rol. Op 1 januari 2011 is de Structuurvisie ruimtelijke ordening Noord-Brabant (SVRO) in werking getreden. Provinciale Staten hebben deze op 1 oktober 2010 vastgesteld.

De SVRO van de provincie Noord-Brabant schetst de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040). De visie is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie. Het is de basis voor de wijze waarop de provincie de instrumenten inzet die de Wet ruimtelijke ordening biedt. De visie ondersteunt daarnaast het beleid op andere provinciale beleidsterreinen. In de Structuurvisie staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. In de Verordening ruimte worden die provinciale belangen vervolgens veiliggesteld.

Archeologie

In het kader van de Wamz en de Wet ruimtelijke ordening (Wro) hebben de provincies de meeste taken voor archeologie overgedragen aan de gemeenten. De provincie schept de randvoorwaarden waarbinnen goed en verantwoordelijk archeologiebeleid tot stand kan komen. In een aantal gevallen treedt de provincie nog wel zelf op als bevoegd gezag op het gebied van archeologie, onder andere wanneer de provincie zelf de verstoorder is.

Het archeologiebeleid is geconcretiseerd in de uitvoeringsnotitie Archeologische Monumentenzorg Noord-Brabant 2008-2011. Hierin heeft de provincie drie doelstellingen beschreven. De hoofddoelen van het provinciaal beleid zijn:

1. duurzaam behoud en beheer van het archeologisch erfgoed in situ (ter plekke) door gebiedsbescherming;
2. duurzaam behoud en beheer van het archeologisch erfgoed ex situ (het depot), als behoud in situ onmogelijk blijkt;
3. vergroting van het maatschappelijk draagvlak voor archeologie in Brabant.

Om deze doelstellingen te realiseren onderhoudt de provincie het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB), gevestigd te Den Bosch. Archeologische opgravingsbedrijven moeten hier hun vondsten en documentatie deponeren. Daarnaast stelt het depot archeologische objecten beschikbaar voor exposities en wetenschappelijk onderzoek.

Cultuurhistorie

Een onderdeel van de structuurvisie is de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW 2010) Noord-Brabant. De weergegeven archeologische waarden op de CHW komen overeen met de landelijke Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Bij ruimtelijke plannen dient rekening te worden gehouden met deze CHW. De kaartlagen 'cultuurhistorische vlakken' en 'complexen van cultuurhistorisch belang' van de CHW zijn ook opgenomen in de Verordening ruimte Noord-Brabant. Daarnaast zijn in de verordening regels gesteld ten behoeve van de bescherming van de cultuurhistorische waarden. Gemeenten moeten in hun bestemmingsplannen de waarden en kenmerken van de cultuurhistorische vlakken beschermen. Het Handboek Bestemmingsplannen van de gemeente Oosterhout zal hierop aangepast moeten worden.

Een gedeelte van de gemeente Oosterhout (westelijk deel) valt onder het cultuurhistorisch landschap "de Zuiderwaterlinie bij Terheijden". Daarnaast is er eveneens in het zuiden van de gemeente een cultuurhistorisch vlak aanwezig, namelijk dat van het landgoed Oosterheide. Er zijn daarnaast vier afzonderlijke cultuurhistorische objecten aanwezig, zijnde de gebouwcomplexen van respectievelijk de Onze Lieve Vrouwe abdij, het klooster Sint Catherinadal en de voormalige Sint Paulusabdij. Het vierde object is geen kloostergoed maar is een onderdeel van het landgoed Oosterheide. Daarnaast maakt het ook deel uit van de regio "De Baronie".

Verordening ruimte

Middels de Verordening ruimte stelt de provincie regels ten aanzien van het waarborgen van aardkundige en cultuurhistorische waarden. In hoofdstuk 7 van de verordening wordt aangegeven hoe men met deze waarden omgegaan moet worden met deze waarden in bestemmingsplannen.

2.5 Gemeentelijk beleid

Archeologie

Om gemeenten bewust te maken van hun cultuurhistorie – en daarmee ook van hun archeologische bodemschatten – heeft de provincie in het verleden een cultuurhistorische waardenkaart samengesteld (CHW 2006 & CHW 2010). Op deze kaart staan ook – zij het op een vrij grove schaal – belangrijke archeologische waarden en verwachtingen vermeld. De kaart is in vergelijking met de door het rijk opgestelde Indicatieve Kaart

Archeologische Waarden (IKAW) een verdere verfijning van het inzicht in de aanwezige archeologische waarden en verwachtingen in Noord-Brabant. Met de nu opgestelde gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingenkaart kunnen de (grove) IKAW en CHW 2010 nog als inspiratiebron gehanteerd worden maar kan het beleid worden uitgevoerd aan de hand van de meest gedetailleerde en gemeentespecifieke archeologische verwachtingskaart.

Om de Wet op de archeologische monumentenzorg zijn vooral de procedures rond archeologische monumentenzorg vastgelegd. Er is nog veel ruimte opengelaten voor gemeente om de inhoudelijke normen en eisen voor de archeologie te bepalen. Hiervoor dienen keuzes te worden gemaakt. Met het opstellen van de beleidsnota Cultuurhistorie, Monumenten en Archeologie 2008-2011 is hiertoe een eerste aanzet gemaakt. Belangrijkste doelstelling is het behouden van archeologische waarden in situ.

Cultuurhistorie

De beleidsnota Cultuurhistorie, Monumenten en Archeologie 2008-2018 omschrijft ook hoe de gemeente wil omgaan met cultuurhistorie. Ten behoeve van het behoud van cultuurhistorie, met name monumenten heeft de gemeente Oosterhout in 1995 een actief monumentenbeleid opgesteld. Er werd een monumentenverordening opgesteld en daarnaast een subsidieverordening⁶. Vanaf 1999 heeft de gemeente ook een gemeentelijke monumentenlijst, waarop momenteel 174 gemeentelijke monumenten staan. In 2004 is een welstandsnota opgesteld waarin monumenten en cultuurhistorische waarden een belangrijke plaats hebben gekregen. In deze welstandsnota zijn onder andere criteria voor de beoordeling van bouwplannen aan monumenten opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente een rijksmonumentenlijst met 87 rijksmonumenten en een lijst met monumentale bomen.

Het beleid voor de rijksmonumenten vloeit rechtstreeks voort uit de Monumentenwet 1988. Voor de gemeentelijke monumenten geldt dat de gemeente deze in stand wil houden. Zij geven hieraan invulling middels de monumentenverordening waarin is geregeld dat monumenten niet zonder vergunning gewijzigd of gesloopt mogen worden. Voor de monumentale bomen die zijn opgenomen in de lijst geldt dat deze niet gekapt of geveld mogen worden.

⁶ Met ingang van 1 januari 2011 is de Subsidieverordening Monumentenzorg 1999 in het kader van de gemeentelijke bezuinigingen ingetrokken door de gemeenteraad.

3 De ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap

3.1 Inleiding

De mens was in het verleden voor zijn mogelijkheden in het landschap afhankelijk van vele factoren waar hij slechts in een aantal gevallen invloed op kon uitoefenen. Vanuit de prehistorie zien we dan ook dat men verschillende delen van het landschap benut om verschillende redenen en met verschillende doelen. Lagere en nattere delen worden gebruikt als jachtgebied en foerageergebied, terwijl hogere en droge delen van het landschap als verblijfplaats worden uitgekozen, al dan niet voor langere tijd. Per periode lijkt het gebruik van dezelfde delen van het landschap te verschillen: zo werden in de Bronstijd overwegend de hogere dekzandruggen benut als woonplaats. Gedurende de IJzertijd veranderde dit en werden vooral de lagere delen van de flanken van dezelfde dekzandruggen als woonplaats benut. Naast bewoning gebruikte men het landschap ook voor de landbouwgronden en de inrichting van een "ritueel" landschap. Onder de laatste noemer kunnen zowel de begraafplaatsen, locaties van votieoffers, als ook de grenzen van het territorium worden verstaan.

Dit patroon zet zich door tot in de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, waarbij deze grenzen zullen verschillende van het ritueel landschap uit voorgaande perioden. Anders dan in de prehistorie tot en met de Vroege Middeleeuwen speelden gedurende de Late Middeleeuwen en de periode erna ook bezitsverhoudingen een nadrukkelijke rol in de keuze van het gebruik van het landschap. In dezelfde periode weet de mens het landschap ook steeds ingrijpender naar de eigen hand te zetten en vorm te geven voor een zo opportuun mogelijk gebruik van dit landschap. Hieronder moeten onder andere de akkers van Steenoven en Seters en de boswachterij Dorst gerekend worden.

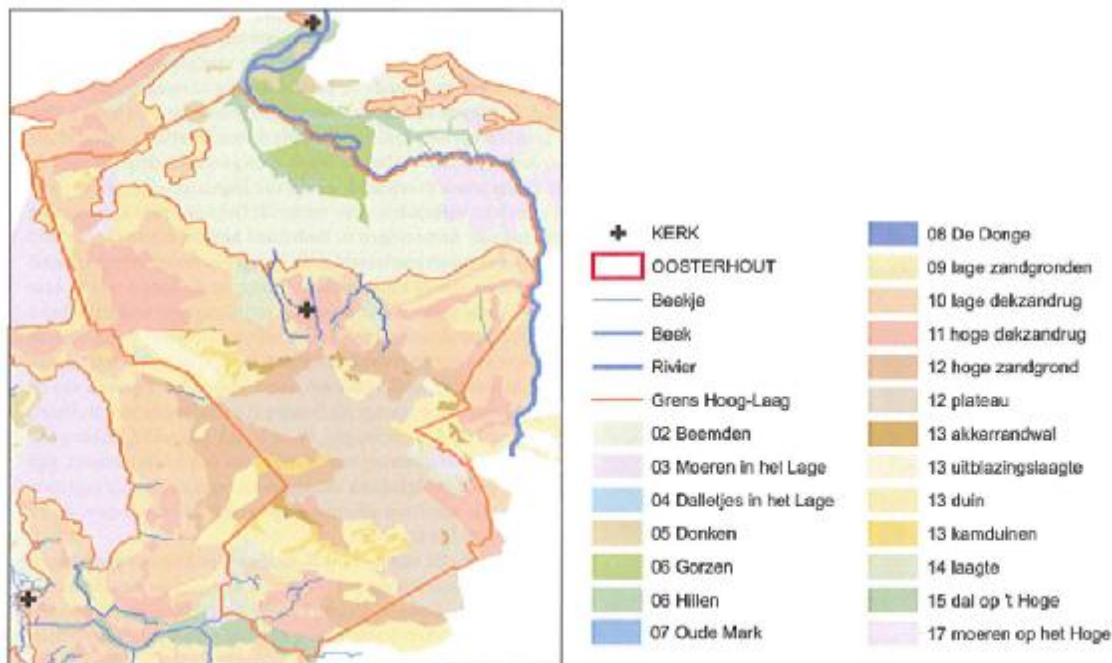
Dichterbij het heden werden de impact en de invloed van de mens op het landschap dus groter. Droge stuivende heidegebieden worden bebost en laaggelegen nattere gebieden worden door middel van drainage meer bruikbaar gemaakt voor landbouw. De relictten zoals afgebeeld op historische kaarten en samengebracht onder andere in de studie van Renes, geven daarbij relictten weer met mogelijk een oorsprong in de Late Middeleeuwen, of jonger. Op andere plaatsen kunnen in het landschap oudere relictten aanwezig zijn uit de voorgaande perioden. Deze zijn niet op het huidige kaartbeeld van de cultuurhistorische inventarisatie van Oosterhout weergegeven. Bij bodemingrepen en archeologisch onderzoek in de toekomst kunnen deze wel worden aangetroffen, waarna zij dienen te worden begrepsd en gewaardeerd voor toevoeging aan de kaart.

Om te begrijpen waarom de relictten liggen waar ze liggen en om te kunnen voorspellen waar archeologische waarden te verwachten zijn is het van belang om aan de basis te beginnen: de vorming en oorsprong van de ondergrond.

3.2 De ondergrond

Geologisch gezien is de Gemeente Oosterhout onderverdeeld in Pleistoceen deel in het zuiden en Holoceen deel in het noorden. In het Pleistocene deel liggen vooral zandgronden aan de oppervlakte. Die zanden werden 10.000 jaar of langer geleden daar afgezet door de wind: dekzand. In het Holoceen deel liggen over die oude afzettingen jongere, vooral veen en klei. In het onderscheid dat Leenders voor West-Brabant heeft gemaakt behoort het deel met dekzanden tot het zogenaamde Hoge, het zuidwestelijke zeekeleigebied deel behoort tot het Lage (zie afbeelding 1)⁷.

⁷ Leenders 1996, 2006.

afbeelding 1 Geomorfologie Oosterhout [Leenders, 2006]

Het West-Brabantse zandlandschap bestaat uit een dun, golvend zandpakket met daaronder grofzandige en grindige rivierafzettingen die af en toe aan de oppervlakte komen. Dit landschap wordt doorsneden door brede, ondiepe meanderende beekdalen die noord-zuid georiënteerd zijn. In de gemeente Oosterhout kwamen twee groepen kleine beekjes voor. De noordelijke groep lag op de noordrand van de hoge gronden, de zuidelijke groep ligt bij Dorst. De Dorstse beken zijn de Molenlei, een kleine beekje door het centrum van Dorst en de Leye op de westgrens. De noordelijke groep, in centraal Oosterhout, bestond eveneens uit enkele korte beekjes. Van west naar oost waren dat de Rul (2,5 km lang), de Russel langs de oostzijde van Middelwijk (1,5 km), de Leijense Loop (1,5 km) en de Heikantse Loop (2 km) (zie afbeelding 1). Alleen de Rul en de Leijense Loop hebben op de hoogtekkaart nog een herkenbaar en ondiep beekdal.

Het zeekleigebied van Zuidwest-Nederland bestaat uit vrij jonge kleidekken en opgeslibde gronden, afgezet door de zee. De geologische ontwikkeling in het zuidwestelijk zeekleigebied is in hoge mate bepaald door de relatieve zeespiegelstijging, in combinatie met getijden. De zeekleigronden bedekken de oudere dekzanden en (ex-) veengebieden, die door de overstromingen deels zijn geërodeerd.

3.2.1 *Het West-Brabantse zandlandschap*

Het West-Brabantse zandlandschap is gevormd in het Pleistoceen en het Holoceen (respectievelijk 2,5 miljoen tot 10.000 jaar voor heden en vanaf 10.000 jaar voor heden). In het begin van het Pleistoceen (2.600.000 jaar tot 8.000 voor Chr) zijn hier estuariene en fluviatiele afzettingen van de Formaties van Waalre en Stramproy afgezet⁸. De bovenste afzettingen van de Formatie van Waalre bestaan overwegend uit kleilagen die tot de Laagpakketten van Hoogerheide en Woensdrecht worden gerekend. Voor zover de Formatie van Stramproy aanwezig is, bestaat de top van deze Formatie uit klei- of leemlagen. Deze afzettingen kunnen in West-Brabant op een relatief geringe diepte direct onder de Afzettingen van Boxtel liggen⁹. In de vrij vlakke, in noordwestelijke richting afhellende kleilagen werden in later tijd door grotere en kleinere riviertjes een aantal diepe geulen uitgeschuurd.

⁸ estuariene afzettingen: lagen afgezet in een estuarium (een delta van een rivier)
fluviatiele afzettingen: lagen afgezet door een rivier.

⁹ De Mulder 2003

Het huidige zandlandschap is grotendeels in de laatste fasen van het Pleistoceen (Weichselien) gevormd. In deze periode heerste er in Nederland een toendraklimaat. De winters waren lang en sneeuwrijk, terwijl de zomers kort en vochtig waren. Door de wind en waterstromen werden grote pakketten zand verplaatst. Gedurende de natte zomers werd ook veen gevormd. Hierdoor werd een bodemlaag gevormd die plaatselijk

sterk kan verschillen qua samenstelling tussen zand en veen. De door wind en smeltwaterstromen afgezette sedimenten uit het Weichselien worden gerekend tot de Formatie van Boxtel.

Aan het einde van het Pleistoceen veranderde het klimaat en de toendra ging over in een arctische steppe zonder begroeiing. Het zand dat nu niet langer door plantenwortels werd vastgehouden verstoof gedeeltelijk. Wanneer het zand van een plaats werd weggestoven bleef alleen een dun grindlaagje over. Het stuifzand werd verderop weer afgezet en in het landschap werden hiermee de aanwezige depressies van riviergeulen opgevuld. Er trad dus een nivellering van het landschap op. Dit zogenaamde dekzand wordt gerekend tot het Laagpakket van Wierden.

Het landschap aan het einde van het Weichselien kenmerkte zich door een in noordwestelijke richting afhellend overwegend vlak gebied met dekzandruggen en koppen van geringe hoogte. Het werd doorsneden door een aantal kleine riviertjes. Deze riviertjes kenden vele zijbeken.

3.2.2 *Het zuid-westelijk zeekleigebied*

Aan het einde van het Weichselien steeg de gemiddelde jaartemperatuur geleidelijk. Deze klimaatsverandering markeert het begin van het Holoceen (vanaf 10.000 jaar voor heden). Als gevolg van de stijging van temperatuur smolten de ijskappen -die in de ijstijden tot enorme omvang waren gegroeid- af. De zeespiegel steeg, en het Noordzeebekken liep geleidelijk vol. Op het land was deze zeespiegelstijging te merken in het stijgen van de grondwaterspiegel. Door de voortdurende zeespiegelstijging in de loop van het Holoceen kwam de noordelijke rand van het West-Brabantse zandlandschap herhaaldelijk onder invloed van de zee te liggen. De lager gelegen delen van het landschap -oudere Pleistocene dalsystemen- raakten overstroomd en veranderden in grote mariene getijdenbekkens¹⁰. Het Rijn-Maasgebied ontwikkelde zich uiteindelijk tot rivierdelta, bestaande uit een complex systeem van hoge oeverwallen en lage kommen.

Het stijgen van het zeeniveau leidde op den duur tot vernatting van het lage noorden van Oosterhout, een gebied waarvan de ontwatering toch al bemoeilijkt werd door de zandruggen (barrière) ten noorden ervan. Op deze zandruggen kaatste ook het riviertje de Donge af; het werd helemaal naar het westen gedrongen en kon pas bij Geertruidenberg noordwaarts stromen. Deze vochtige omstandigheden, verergerd door het kwelwater dat uit de centrale Oosterhoutse hoogte kwam, leidden ertoe dat het lage noorden bedekt raakte met een veenlaag. Omdat door de kwel, de beekjes en het riviertje de Donge voedselrijk water werd aangevoerd is hier in een moerasbroek broekveen ontstaan. Zo ontstond 'Het Broek' dat heel het gebied tussen de hoge gronden en de barrière in beslag nam. Door menselijke activiteit (vergraving, ontwatering, agrarische ontginning) en latere overslibbing is haast alle veen uit Oosterhout verdwenen. Het Broek, waar rond 1200 een broekbos aanwezig was, werd nadien in vlot tempo ontgonnen en omgezet in weidegronden en hooilanden. Daarvoor werd het in ieder geval ontwaterd, waarvoor een dicht net van sloten aangelegd werd. Omdat het broekveen betreft, is er toen waarschijnlijk niet op grote schaal turf gestoken. In ieder geval ging de veenbodem door ontwatering flink dalen. Tegen 1400 was er in het uiterste noorden van Oosterhout al een laagte ontstaan die gemakkelijk onder water schoot. Dit werd verergerd doordat men de Donge afdamde en daarna met een verlaat het water mondjesmaat weg liet lopen. Toen in 1421 de Grote of Zuid-Hollandse Waard overstroomde en daar de Biesbosch gevormd werd, werd dat verlaat weggevaagd en stortte het water zich uit over het Broek. Een groot deel daarvan werd een mini-Biesbosch met een door het getij wisselende waterstand. Pas rond 1700 werden grote delen ervan behoorlijk herdijkt. Daar was in de voorgaande drie eeuwen een kleilaag van uiteenlopende dikte afgezet over wat er nog van de oude veenbodem restte.

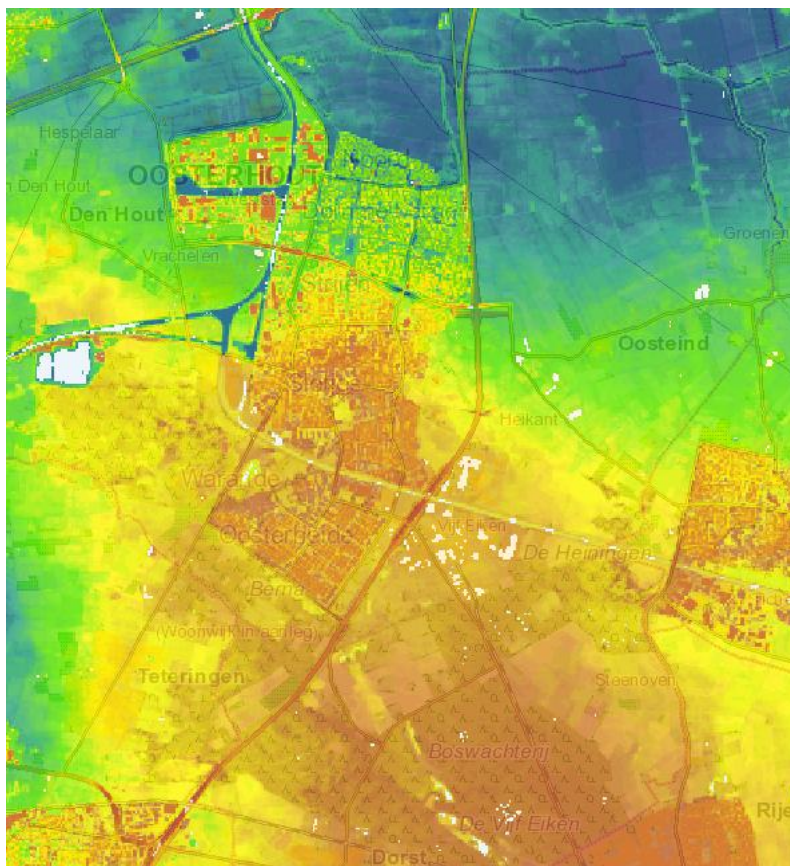
¹⁰ Berendsen, 2004. Een marien getijdenbekken is een gebied dat onder invloed staat van de eb en vloed bewegingen van de zee.

3.2.3 Hoog en Laag

Leenders heeft in meerdere publicaties het belang aangetoond van het onderscheiden van "het hoge" en "het lage" binnen het landschap in West- Brabant. Beide gaan terug op de landschappelijke ligging en beide gebieden kennen ook een eigen ontwikkelingsdynamiek. Wanneer we soortgelijke delen van het landschap in verschillende hedendaagse gemeenten met elkaar zouden vergelijken, zullen daar meerdere overeenkomsten in kunnen worden aangetroffen. Voor de Oosterhoutse situatie geldt dat het grootste deel van de gemeente Oosterhout moet worden aangemerkt als "het hoge". Het overige deel kan worden

aangemerkt als "het lage". Het is van belang om aandacht te besteden aan het omvangrijke reliëfverschil dat binnen de grenzen van de gemeente aanwezig is, omdat dit reliëf mede het natuurlijke en het door de mens ingerichte landschap, bepaald heeft. In oostelijk Noord-Brabant ligt een brede zone waar de aardkorst al dertig miljoen jaar aan het dalen is; de Roerdalslenk. Tussen twee breuklijnen zakt de bodem er langzaam en soms schoksgewijs weg. De westelijke Rijenbreuk, loopt door de gemeente Oosterhout. Ten westen van de breuklijn bevindt zich een hoge rug met veel grond en keien ondiep in de bodem (de Formatie van Sterksel). De breuklijn begrenst de hoge rug door Oosterhout, waardoor het noordoosten lager ligt dan de rest van de gemeente. Dit is goed zichtbaar op de hoogtekartaart (afbeelding 2).

Daarnaast is goed het verschil te zien tussen het hoger gelegen dekzandgebied en het lager gelegen kleigebied. Daarbij is duidelijk zichtbaar dat de huidige bebouwde kom van de stedelijke kern van Oosterhout op de rand van een uitloper van een dekzandrug ontstaan is.

Afbeelding 2 De gemeente Oosterhout op het AHN-kaartbeeld. (www.ahn.nl)

3.3 Invloed van de mens in het landschap

3.3.1 *Bewoningsgeschiedenis*

Uit de vroegste bewoningsgeschiedenis van het grondgebied van Oosterhout is duidelijk dat de bewoning zich op het hoge verplaatst van de hooggelegen akkers naar de randen. In de bronstijd bouwt men op de landschappelijk hoger gelegen delen en in de ijzertijd, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen kiest men ervoor de bewoning langs de flanken omlaag te verplaatsen.

Het grootste gedeelte van het grondgebied van de gemeente Oosterhout bevindt zich op de hoger gelegen, Pleistocene zandgronden. Hierop bevonden zich in de middeleeuwen ook de oudste akkers met daarbij de nederzettingen. De bewoning van het gemeentelijke grondgebied is in ieder geval vanaf de middeleeuwen gekoppeld aan het agrarische gebruik. De nederzetting, bestaande uit boerderijen, lag zo ten opzichte van de akkers en de weidegebieden dat deze goed bereikbaar waren.

Afbeelding 3 Zicht op Den Hout (vanaf de zuidzijde). Op de foto wellicht minder goed zichtbaar: het dorp ligt wat hoger dan de omgeving.

Den Hout is gelegen aan de westzijde van het gemeentelijk grondgebied. Vermoedelijk is dit de oudste nederzetting in het grondgebied van de huidige gemeente Oosterhout. De huidige ligging van Den Hout is in de loop van de Middeleeuwen (vermoedelijk) gewijzigd. Den Hout ligt nu tussen de Houtse akker en het Broek. De boerderijen zijn vermoedelijk verplaatst vanaf de hoger gelegen ligging op/rond de Houtse akker. De "heuvel" is de centrale open ruimte in Den Hout. Een dergelijke ruimte is kenmerkend voor "zandnederzettingen". Op dit driehoekige plein werd het vee 's nachts bijeengebracht. In Den Hout is de 'heuvel' erg groot. De reden daarvan is onduidelijk.

Afbeelding 4 De heuvel van Den Hout.

Daarnaast ontwikkelde zich bij Den Hout ook bewoning aan de rand van het Broek¹¹. Direct tegen Den Hout aan ligt het gehucht Vrachelen, dat geen heuvel kent, maar een langgerekt lint van bewoning op de overgang van de Vrachelse akker naar het Broek. De akkers van Den Hout en Vrachelen liggen tegen elkaar aan en lopen in elkaar over.

Oosterhout vormt nu de grootste kern van de gemeente Oosterhout. De naam Oosterhout komt voor vanaf 1213 en verwijst waarschijnlijk naar de ligging ten oosten van Den Hout, dat vermoedelijk ouder is. De naam Vrachelen - het gehucht gelegen tussen Den Hout en Oosterhout - verwijst naar een bos van wat mindere kwaliteit. De naam "Hout" verwees over het algemeen naar een bos met hoogopgaande bomen¹². Oosterhout bestond tot ca. 1850 uit drie bewoningskernen: een kern rond de markt, een rond de heuvel en een kern rond de haven. De kernen rond de markt en de heuvel werden met elkaar verbonden door de Kerkstraat. De markt deed vanaf de dertiende eeuw in ieder geval dienst als ruimte voor jaar- en weekmarkten. De heuvel heeft vermoedelijk een agrarische oorsprong. Inmiddels is het een beklinderd plein tussen stadswoningen. De kern rond de haven is halverwege de negentiende eeuw verdwenen¹³.

¹¹ Leenders e.a., 2009, p. 71

¹² Leenders, e.a., 2009, p. 56

¹³ Provincie Noord-Brabant, 1993, p.14

Afbeelding 5 Heuvel 19, rijksmonument. De bebouwing aan de Heuvel in Oosterhout is inmiddels stedelijke bebouwing, waarvan een groot aantal monumenten (rijks en gemeentelijk).

Tot in de 19^e eeuw waren in Oosterhout veel pottenbakkerijen te vinden. De Kadastrale Minuutplan van het begin van de 19^e eeuw benoemt veel panden als pottenbakkerij. Vandaag de dag is het vestzaktheater "De Schelleboom" het enige nog herkenbare pottenbakkerscomplex. Het pand Heuvel 7 is het voormalige woonhuis van de pottenbakkerij van de familie Crul. De resten van dit pottenbakkersterrein lagen op de Grote en Kleine Braak en zijn verdwenen in 1989 bij de nieuwbouw van een appartementencomplex op beide braken. Dit is, los van enkele amateurwaarnemingen, zonder archeologisch onderzoek gebeurd.

Afbeelding 6 Kadastrale Minuutplan (begin 19^e eeuw). Op de kaart staan diverse pottenbakkerijen aangegeven. (watwaswaar.nl)

Rond 1300 werd ook de noordrand van het zandgebied, dat tegen **het Broek** aanligt, ontgonnen. Hier ontstond een langgerekt lint van boerderijen, dat in de gemeente Oosterhout de gehuchten Oosteind (Horst), Vijfhuizen en Hespelaar omvat. Oosterhout, Vrachelen en Den Hout maakten min of meer onderdeel uit van dit lint¹⁴. Dit langgerekte lint is kenmerkend voor ontginningen van laaggelegen natte gebieden, waarin op korte afstand van elkaar sloten gegraven werden, die zich uitstrekten in het natte gebied. Dit lint is gelegen op de overgang van het hoge, droge gedeelte naar het lage, natte gedeelte van het gebied. Daarmee lagen de woningen droog, maar waren de lager gelegen agrarische gronden dichtbij.

Dorst ligt aan de zuidzijde van het gemeentelijk grondgebied en kent een opbouw die typisch past bij de ontwikkelingstypologie van dorpen van de Brabantse zandgronden. Het dorp lag bij diverse beken en werd er ook door doorsneden en bezat twee open akkergebieden: de Dorstse Akker ten westen van het dorp en Hoge Akkers ten zuiden ervan. Het dorp ligt tussen het akkercomplex aan de zuidzijde en de heide- en bosgebieden aan de noordzijde. Het kenmerkende driehoekige plein met daarop (meestal) de kerk is verdwenen. In 1912 werd een nieuwe kerk ten noorden van de oudere, vervallen kerk gebouwd. Daarna werd de doorgaande weg rechtgetrokken en verdween het plein.

Afbeelding 7 Kerk van Dorst. Op de voorgrond ligt de Rijksweg, de doorgaande weg tussen Breda en Tilburg. Deze weg ligt als een barrière in het dorp.

Tussen Oosterhout en Dorst liggen twee kleine, langgerekte gehuchten: **Seters** en **Steenoven**. Beide gehuchten zijn ontstaan op de hoger gelegen woeste gronden op het centrale Oosterhoutse plateau. De gehuchten zijn vermoedelijk niet ouder dan de 13e eeuw, waarbij Steenoven jonger is dan Seters. Deze laatste conclusie wordt getrokken uit het feit dat als andere naam voor Steenoven ook wel Nieuw Seters werd gebruikt¹⁵. De naam

¹⁴ Leenders, e.a., 2009, p. 68

¹⁵ Leenders, e.a., 2009, p. 74

Steenoven en de toponiemen in het omliggende gebied, zoals Moerken en Steenblik verwijzen naar steenbakkerij in het gebied.

Aan de oostkant van de gemeente, ten zuiden van Oosteind ontstonden in de 16^e eeuw gehuchten op de rand van de heide. **Heistraat** en **Heikant** zijn overblijfselen van deze gehuchten. Vanuit deze gehuchten werd de heide ontgonnen. In dit geval is Heistraat het oudere gehucht en ontstond Heikant verder naar het zuiden nadat de ontginning van Heistraat de kant van de heide verder naar het zuiden had verschoven.

3.3.2 *Agrarische ontwikkelingen*

Het grondgebied van de huidige gemeente Oosterhout bestaat uit een hoger en lager gedeelte (zie ook paragraaf 3.2.3). Het hogere gedeelte beslaat het grootste gedeelte van de gemeente, het midden en het zuiden, terwijl het lagere gedeelte aan de noordzijde van het gemeentelijk grondgebied gelegen is. Het lagere gedeelte ligt globaal lager dan 1 meter boven NAP en het hogere gedeelte ligt hoger, waarbij het hoogste gedeelte gelegen is in de Boswachterij Dorst op ca. 9 meter boven NAP. Het hogere gedeelte heeft een ontwikkeling doorgemaakt die globaal past in de ontwikkeling van het Zuid-Nederlandse zandlandschap, met eigen lokale bijzonderheden en ontwikkelingen. Het lagere gedeelte is een meer kleilig landschap, waarvan de ontwikkeling meer past binnen het beeld van de lagere landschappen, zoals het rivierengebied.

3.3.2.1 **Het hogere gedeelte, ontwikkeling van akkers, bos en heide**

Middeleeuwen

De eerste ontginningen in Oosterhout die van invloed zijn geweest op het huidige landschapsbeeld, vonden plaats voor ca. 1250; vermoedelijk ergens tussen de 9^e en de 11^e eeuw¹⁶. Deze ontginningen vonden plaats in de bosstrook ten zuiden van het Broek (dus ten zuiden van het laaggelegen gedeelte) en bij Dorst. Het ging daarbij niet om grootschalig georganiseerde ontginningen, maar om kleinschalig gebruik van open plekken (of open gemaakte plekken) in het bos, waarbij de boerderijen los van elkaar in de buurt van de ontginning geplaatst werden. In de loop van de tijd werden deze ontginningen verder uitgebreid en onderstonden in de gemeente Oosterhout drie open akkergebieden, namelijk de Houtse en Vrachelse akker, de Oosterhoutse en Leijzenakker en de Dorstse akker¹⁷. Deze akkers bestonden uit een grote, aaneengesloten, open akker die op het eerste gezicht onzichtbaar in verschillende percelen onder de gebruikers verdeeld was.

Behalve deze open akkergebieden, werden verder akkers ontgonnen die door zogenaamde heiningen omgeven waren. Daarbij was de akker van één gebruiker omheind door een houtwal, waardoor het landschap een grotendeels gesloten karakter had. Dit gesloten karakter bleef tot het begin van de 20e eeuw bewaard. In de huidige situatie heeft het gebied een veel meer open karakter.

Voor de landbouw werd in deze periode op de zandgronden een gemengd agrarisch bedrijf toegepast, waarbij de mest van het vee werd verzameld ten behoeve van het verrijken van de akkers. Verschillende delen van het landschap werden gebruikt als onderdelen van de agrarische bedrijfsvoering, zodat een grotendeels zelfvoorzienend systeem ontstond, waarbij nederzetting, akkercomplex, weidegronden, heide en bos betrokken waren¹⁸. De akkercomplexen werden aangelegd op plaatsen met de gunstigste grondwaterstand. In eerste instantie werd de akkergrond gebruikt met tussenpozen waarin delen braak bleven liggen. Naarmate de akkers intensiever gebruikt werden, lagen de akkers minder braak en was er meer behoefte aan mest¹⁹.

In de Late Middeleeuwen was alleen nog woeste grond te vinden op de hogere gronden van Oosterhout. Deze woeste grond - in Oosterhout veelal in eigendom van de heer, maar gebruikt door de lokale bevolking - werd onder andere gebruikt voor het weiden van het vee, het halen van bos- en heidestrooisel en het hakken van hout. Er kwam in Oosterhout slechts een viertal kleine gemeenschappelijk beheerde gronden voor. Drie

¹⁶ Leenders, e.a., 2009, p. 53

¹⁷ Leenders, e.a., 2009, p. 53

¹⁸ De heide ontstond veelal door intensief gebruik van het bos, waardoor de begroeiing dunner werd en bomen verdwenen.

¹⁹ Renes, 1985

daarvan bestonden uit niet meer dan brede stukken weg (Dorst, Ter Aalst en Den Hout), de vierde was een groter stuk grond (Beerschot bij Dorst). Voor de overige gezamenlijke gronden was een dergelijk gemeenschappelijk beheer (waarschijnlijk) niet geregeld²⁰. Het Broek werd ook als gemeenschappelijke weide gebruikt. De ontwikkeling ervan is in paragraaf 3.3.2.2 nader toegelicht.

Op de woeste gronden werden in de loop van de Middeleeuwen ook nieuwe ontginningen gestart. Seters en Steenoven (gezamenlijk met Klein Oosterhout) zijn dergelijke nieuwe ontginningen. Op de heide werd een nieuw akkercomplex ontgonnen en in gebruik genomen. Later werden overigens de omringende gebieden bebost, waardoor deze akkers nu in het bos liggen. De begrenzing ervan - het akkercomplex van Steenoven is overigens later nog vergroot - is daardoor nog duidelijk herkenbaar.

Vanaf het begin van vijftiende eeuw kreeg het hoger gelegen zandige gebied te maken met zandverstuivingen²¹. Hierdoor ontstonden allerlei duinen, zoals die ook al in eerdere verstuivingsfasen ontstaan waren, en werden wegen en akkers door overstuiving bedreigd. Verstuivingen konden plaatsvinden door het steeds intensiever gebruik van de hooggelegen heide en bossen, waardoor de vegetatie steeds schaarser werd. Hierdoor kwam het zand vrij te liggen, waardoor de wind er grip op kon krijgen. Bij Seters is een dergelijk stuifduin nog te vinden.

Afbeelding 8 Restant stuifduin bij Seters (Hoevestraat). Bron: <http://maps.google.nl>

Om de akkers tegen het stuivende zand te beschermen werden er wallen aangelegd en met eikenhakhout beplant. Deze vingen het stuivende zand voordat het de akkers kon overstuiven en zo onvuchtbaarder maken. Op die manier ontstonden de akkerrandwallen.

²⁰ Leenders en Dijk, 2009, p. 98

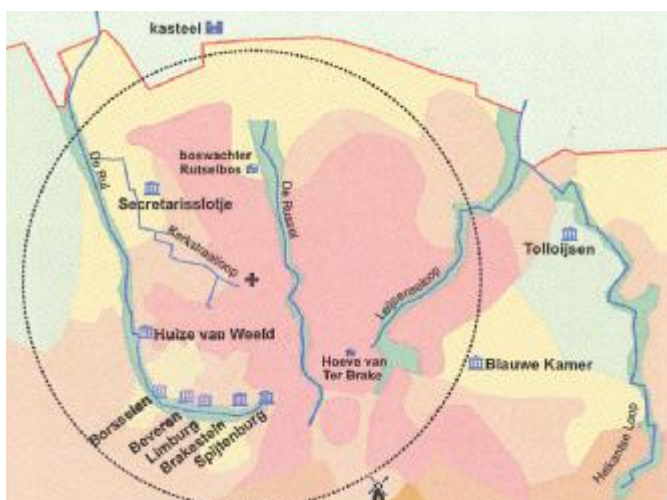
²¹ Leenders e.a., 2009, p. 76

Afbeelding 9 Akker bij Seters. De bosrand op de achtergrond is de akkerrandwal, die overigens verder gevolgd wordt door later aangeplant bos (op de heide en stuivende duinen).

Intensief gebruik van akkers, bos en heide leidde nogal eens tot meningsverschillen tussen groepen boeren, zoals tussen de bewoners van Den Hout en Teteringen, die gezamenlijk gebruik maakten van het bos en de heide. Hoewel we hierdoor beschikken over een aantal geschreven bronnen waarin de betrokkenen hun meningsverschil voor het gerecht brachten, zijn van deze conflicten geen resten in het landschap bewaard gebleven.

De Slotjes zijn gegroeid vanuit percelen die in de 13^e/14^e eeuw ontgonnen werden aan de rand van de woeste grond. Enige tijd na de ontginning ontstond bebouwing op deze percelen en pas later kreeg de bebouwing het karakter van landhuizen/kasteeltjes: de Slotjes. Oorspronkelijk kunnen de meeste van de (latere) slotjes worden gezien als herenboerderijen. Halverwege de 16^e eeuw bestonden de Slotjes allemaal. Zij werden in deze eeuwen bewoond door de elite van Oosterhout, veelal lage adel. Behalve de slotjes aan de Ridderstraat kwamen ook elders in Oosterhout buitenplaatsen voor, zoals de Blauwe Kamer ten oosten van het oude centrum.

Afbeelding 10 Ligging van de Slotjes, kaartje gemaakt door K. Leenders. (Bron: Leenders, e.a., 2009, p. 84).

De Slotjes Beveren, Limburg, Brakestein en Borsselen liggen nog altijd aan de Ridderstraat in Oosterhout. De slotjes zijn nooit bedoeld en gebouwd als verdedigbare huizen, maar zijn gegroeid als statussymbolen van de elite van Oosterhout. De slotjes Tolloijsen en Spijtenburg zijn in de 19^e eeuw verdwenen. Van laatst genoemde slotje weten we overigens dat het niet behoort bij de kring van oorspronkelijke slotjes: het is later door een

textielmagnaat in de tuin van slotje Brakenstein gebouwd. Het Secretarisslotje is eveneens verdwenen. Dit slotje werd ook wel Van Aalst of slotje bij het Rutselbos genoemd. De geschiedenis van de slotjes is meer uitgebreid en uitgesplitst naar periode beschreven in "Oosterhout, niet van gisteren", een boek over de ontwikkelingsgeschiedenis van het grondgebied van Oosterhout.

Afbeelding 11 Slotje Beveren.

De Blauwe Camer ligt elders in Oosterhout, namelijk in de "Heilige Driehoek". Deze buitenplaats werd in 1647 in gebruik genomen door het Norbertinesserklooster Sint Catharinadal. Dit klooster had daarvoor in Breda een onderkomen gehad, maar was daaruit verplaatst om ruimte te maken voor een Illustere school. De zusters maakten in Breda teveel onrust²². Tot op de dag van vandaag beheren zijn De Blauwe Camer. Inmiddels is er wel een nieuw gebouw gebouwd aan de overzijde van de Kloosterdreef.

Nieuwe tijd

Ook in deze periode maakten akkers een belangrijk deel van het cultuurland uit. Behalve van overstuivend zand, hadden de akkers ook te leiden van te natte omstandigheden. Hiertegen werden door middel van ploegtechnieken bolle akkers²³ gerealiseerd (met name in de omheinde akkers) of werd door middel van beddenbouw het water sneller afgevoerd. Bij deze laatste werkwijze kregen de akkers na ca. acht ploegsmeden een diepere voor, waardoor het water sneller afgevoerd kon worden. Dit is alleen nog archeologisch aantoonbaar, dergelijke bedden zijn uit opgravingen in Noord-Brabant bekend.

Met name vanaf de 17^e eeuw werden delen van de gemeenschappelijk gebruikte gronden verdeeld en verkocht. Deze gronden waren in die tijd veelal eigendom van de Nassause Domeinraad²⁴, die de eigendommen van de heren van Oosterhout en Ter Brake overgenomen had. Van deze eerste uitgiften bestonden er veel uit kleine percelen. Vanaf 1713 werden nog slechts grote uitgiften gedaan. Na 1727 lijken de uitgiften geheel op te houden. Tot die tijd werd veelal nog voorgespiegeld dat goedlopende, vruchtbare agrarische bedrijven op de heide gerealiseerd konden worden. Dit bleek echter vaak een illusie. Uiteindelijk werd veel van de heide beplant met dennenbos, dat ook in de huidige tijd nog aanwezig is (Boswachterij Dorst)²⁵.

Het merendeel van de bossen van Oosterhout dateert van na 1750. Het oudste bos van Oosterhout staat bij Kalix Berna en is al in de eerste helft van de 18^e eeuw aangeplant. Daarna werd meer grond bebost, maar er was ook sprake van het verschuiven van bospercelen, waarbij het ene perceel werd ontbost en een andere perceel juist werd beplant met bomen. In eerste instantie werd gemengd bos geplant van loof- en naaldbomen. Met het opkomen van de mijnbouw in het midden van de 19^e eeuw werden nog vooral dennenbomen geplant. De bosaanplant volgde op de verkoop van woeste gronden van de algemene grondeigenaar (Nassause

²² Kappelhof, 2009, p. 204

²³ Een bolle akker is een akker waarvan in verband met de afwatering het centrale deel hoger ligt en de akker naar de randen toe afhelt.

²⁴ Leenders, 2009a, p. 172

²⁵ Leenders, 2009a, p. 174

Domeinen) aan particulieren. Er werden overigens ook akkers beplant met bos. Er worden hiervoor door Leenders meerdere denkbare redenen aangevoerd. De meest waarschijnlijke reden volgens Leenders is de minder goede bodemkwaliteit van deze akkers, onder andere door natte omstandigheden²⁶.

Afbeelding 12 Boerderij Leijensdwarstraat 6, gemeentelijk monument.

Luchtfoto's van 1932-1935 tonen aan dat in die tijd een groot deel van de heggen verdwenen was. Deze heggen hadden hun functie verloren door de introductie van allerlei nieuwe producten, die de meerwaarde van het behouden van de heggen beperkte. Daarbij kan gedacht worden aan de introductie van het prikkeldraad als veekering, olie en kolen als brandstof en het steeds meer bouwen met andere materialen dan hout²⁷. De agrarische gebieden kregen hiermee een meer open karakter.

3.3.2.2 Het Broek, ontwikkeling van een lager gelegen gebied

Het noordelijke deel van de gemeente Oosterhout was in de Middeleeuwen bekend onder de naam Het Broek. Dit was in de 13^e eeuw in gebruik als gezamenlijk weidegebied van de stedelingen van Geertruidenberg. Hier werden vanaf ca. 1275 gronden ontgonnen. Hiervoor werd het broekbos (een laaggelegen, nat bos) verwijderd en werd een systeem van watergangen aangelegd. Er ontstonden smalle, lange percelen, die als grasland in gebruik genomen werden²⁸. Hier werden de percelen van elkaar gescheiden door middel van sloten. Daarmee had het Broek na de ontginning een veel meer open karakter dan het zuidelijker gelegen hoge gedeelte van Oosterhout. Bovendien ontbrak in het Broek bebouwing. Het was er te nat om te wonen en het gebied was vanaf de hogere delen voldoende bereikbaar, zodat bebouwing er niet noodzakelijk was. De ontginners van het Broek woonden langs de rand in een 10 kilometer lang lint, dat zich uitstreckte van de Donge tot aan Hespelaar (zie beschrijving in paragraaf 3.3.1). Het oostelijke en het westelijke deel ervan zijn nog altijd herkenbaar als lintbebouwing. De verkaveling van het Broek stond haaks op de weg en bestond uit lange stroken. In sommige delen is dit nog herkenbaar.

In 1421 vond de Sint Elisabethsvloed plaats, waarbij grote delen van westelijk Noord-Brabant werden overspoeld. Ook Het Broek werd deels overspoeld. Na deze overstroming duurde het heel lang voordat gebieden weer bedijkt werden en de Biesbosch bleef zelfs tot in de twintigste eeuw een getijdengebied. Na 1421 overstromden de noordelijke delen van het Broek ook regelmatig. Hier ontstond ook een soort mini-Biesbosch met een grote geul langs Geertruidenberg, die lange tijd als open water bleef bestaan. De boerderijen stonden echter hoog en droog op het zand en bleven zodoende bestaan²⁹. In andere laaggelegen gebieden die met wateroverlast te maken kregen werden boerderijen soms meermalen verplaatst om een voldoende droge woonplaats te garanderen. Mogelijk werden na de Sint Elisabethsvloed de Onnutte Velden ontgonnen en gebruikt voor akkerbouw, terwijl de gronden in het Broek zelf vanaf die tijd dan nog vooral als weide- en hooiland werd gebruikt. In het noordelijke deel, waar een inbraakgeul lag, werd gevist en werden

²⁶ Leenders, 2009b, p. 281

²⁷ Leenders, 2009b, p.282

²⁸ Leenders, e.a., 2009, p. 67-68

²⁹ Leenders en Dijk, 2009, p. 96

watervogels gevangen en net als in de grote Biesbosch werden ook hier riet en biezen gewonnen en grienden aangeplant en gebruikt³⁰.

In grote delen van Het Broek bleef de middeleeuwse verkaveling ook na de overstromingen vanaf 1421 bestaan. Hier onderhielden de boeren de percelen en werden sloten regelmatig geschoond van slib dat erin werd afgezet als het land onder water stond. Meer naar het noorden verdween de verkaveling door het wegslaan van de grond bij het ontstaan van de inbraakgeul en door het afzetten van zoveel klei dat het schoonhouden van de sloten onmogelijk bleek. Hier werd later een nieuwe verkaveling aangelegd.

Met betrekking tot het Broek wordt uitsluitend gesproken over rundvee³¹. Vermelding van schapen komt in de historische bronnen niet voor.

Nieuwe Tijd

Na de Sint Elisabethsvloed bleef het Broek lange tijd een nat gebied, waarin getijdenwerking merkbaar was en waar grote delen regelmatig onder water stonden. Hieraan moest een einde komen en een van de eerste stappen daartoe bestond uit het realiseren van een betrouwbare toegang tot de oude Oosterhoutse haven. In de 16^e eeuw werd hiervoor een getijdengeul bruikbaar gemaakt. Het oude havenkanaal was door de Sint Elisabethsvloed gedeeltelijk weggevaagd. Het zuidelijke deel van de 16^e-eeuwse Oosterhoutse haven is overigens verdwenen onder de industriële bebouwing langs het Wilhelminakanaal. Ongeveer vanaf de Proostensteeg volgt het Wilhelminakanaal dezelfde loop als het havenkanaal.

Behalve de Oosterhoutse haven, vormde ook de Rechte Dijk (tegenwoordig grotendeels verdwenen onder de autosnelweg A27) een belangrijke noord-zuid gerichte lijn in het landschap. Ten oosten van de Rechte dijk ontstonden rond 1712 twee polders: de Dongendijkse polder en de Willemspolder. De verkaveling van de Willemspolder ging terug op de ontginningen van rond 1300. In de 20^e eeuw heeft hier ruilverkaveling plaatsgevonden, waardoor de smalle percelen verdwenen zijn. De Dongendijkse polder is in de 18^e en 19^e eeuw grotendeels uitgemoerd³².

Ten noorden van de oude kern van Oosterhout werden de meeste polders in de 18^e eeuw bedijkt. Het grootste deel van deze polders is inmiddels bebouwd met wijken van Oosterhout. Globaal ten noorden van de huidige Otterweg werd een groot aantal kleinere poldertjes bedijkt, die tussen 1724 en 1767 werden samengevoegd tot de Oranjepolder. De Blokken is daarvan naar verwachting de oudste polder.

Ten westen van het huidige Wilhelminakanaal werden ook polders bedijkt die onderdeel uitmaakten van het Broek³³. Veel van deze polders zijn echter inmiddels bebouwd met bedrijventerreinen en woonwijken. Het overgebleven deel, tussen de Weststadweg en Den Hout, heeft door de ruilverkavelingen weinig van de oude structuur behouden.

Na 1940 werd Het Broek geleidelijk herverkaveld. Eerst een gedeelte ten noorden van de oude kern van Oosterhout, dat inmiddels bebouwd is met woningen. Tussen 1954 en 1970 vond ruilverkaveling van de Willemspolder en de Dongendijkse Polder plaats. Behalve de vervanging van de langgerekte kavels door blokvormige kavels en de aanleg van wegen leidde dit ook tot de bouw van de eerste woningen in deze polders en tot het dempen van de Groenendijkse haven³⁴.

3.3.3 Infrastructuur

Landwegen

In de Middeleeuwen was al verschillende infrastructuur aanwezig. Op het hoge zandige gebied waren wegen te vinden, die voornamelijk bestonden uit bundels van karrensporen. Deze bundels volgden de hogere gronden en

³⁰ Een griend is een vochtige akker waarop wilgenhout wordt verbouwd en wilgentenen worden geoogst

³¹ Leenders en Dijk, 2009, p. 96

³² zie paragraaf 3.3.4

³³ zie Leenders, 2009a, p. 161-162

³⁴ Leenders, 2009 c, p. 473

hadden een bochtig verloop. Waar een beek of riviertje gekruist moest worden, werd vaak gebruik gemaakt van een voorde of doorwaadbare plaats, die overigens in de doorgaande verbindingen al vrij vroeg vervangen werden door bruggen. Vanaf een voorde of brug waaierden de wegen veelal naar diverse punten uit. Ook aan het einde van een ontgonnen gebied ontstond vaak een waaier van wegen.

Vanaf Geertruidenberg naar Breda liep de verbinding via Den Hout over de Stelvense weg, door Den Hout en verder over het Ruiterspoor richting Ter Aalst. Deze laatste was de meest westelijke van de bundel sporen. De Herstraat, verder naar het oosten, was naar alle waarschijnlijkheid ook een spoor uit deze periode; zo doet de naam in ieder geval vermoeden. Ten zuiden van de Houtse en Vrachelse Akker waaierden de wegen over de heide uit.

Vanaf het centrum van Oosterhout liep een weg naar Gilze. Deze weg is in de 18^e eeuw rechtgetrokken, maar volgt nog altijd globaal het middeleeuwse traject (Vijf Eikenweg). De Heistraat was de verbinding naar Dongen en via Oosteind liep de verbinding naar 's-Gravenmoer. De laatste verbinding dateert naar verwachting van rond 1250. De oudste verbinding tussen Oosterhout en Breda liep over de Molenstraat en daarna over de Vrachelse Heide naar het zuidwesten.

Op deze doorgaande wegen sloten allerlei lokale verbindingswegen aan naar omliggende gehuchten, de molen, de kerk en dergelijke³⁵. Vanaf Vrachelen en Den Hout staken diverse 'stegen' het Broek in, dat als wei- en hooiland gebruikt werd.

In de 18^e eeuw werden veel rechtere wegen aangelegd, die bovendien bol waren, zodat het water niet op de weg bleef staan. De rechtekking van de weg naar Gilze was een dergelijke "nieuwe weg" net als de verbinding tussen Breda en Dongen, ten noorden van Seters. In deze periode werd ook een reglement opgesteld, waarin werd vermeld dat de wegen moesten worden voorzien van opgaande boombeplanting, bij voorkeur eiken. Op diverse kaarten is dan ook boombeplanting langs de wegen waar te nemen. In de loop van de 17^e en 18^e eeuw werden diverse wegen ook verhard, waarbij overigens in eerste instantie vooral wegen in de bebouwde kom van Oosterhout verhard werden.

Ook in de 19^e eeuw vond verdere verharding van de wegen plaats. In de 20^e eeuw werden de grote doorgaande wegen in het gebied aangelegd: de A27 (jaren '60) en de A59 (jaren '70).

Waterwegen

De Donge is een natuurlijke watergang die langs de oost- en noordzijde van de gemeente loopt. Dit riviertje zonder oeverwallen liep kronkelend door het Broek. Verder lag aan de noordzijde van de oude kern van Oosterhout een aantal beken. Het zuidelijke gedeelte van Oosterhout was droger en kende geen beken, behalve langs de akker van Dorst. Of deze natuurlijke watergangen ook als waterwegen gefunctioneerd hebben is de vraag. Vaak zal de afvoer zodanig klein gebleven zijn dat het lastig was hierover te varen. De Donge liep wel naar Geertruidenberg, waar het een aansluiting had op de grotere rivieren.

Oosterhout kende een haven, vermoedelijk vanaf de eerste helft van de 14^e eeuw. De overstromingen tijdens de Sint Elisabethsvloed van 1421 hebben het havenkanaal dicht doen slibben. In de 16^e eeuw werd een nieuw havenkanaal gegraven, waarvan een deel van de loop later is opgenomen in het Wilhelminakanaal. Het zuidelijke deel, dat tijdens de overstromingen bewaard was gebleven is inmiddels wel verdwenen onder het bedrijventerrein Statendam.

Ook de Groenendijkse Haven was in Oosterhout gelegen, maar deze haven was in eigendom en onderhoud bij de gemeente Dongen. De haven - net als die van Oosterhout eigenlijk een havenkanaal - lag langs de huidige Groenendijksestraat. Van dit havenkanaal is nu niet meer dan een smalle sloot over. Belangrijke handelswaar van de schippers en in de haven(s) van Oosterhout waren potten, pannen, plavuizen en stenen, maar ook allerlei materialen die voor het pottenbakken gebruikt werden.

In de 20^e eeuw werden in Oosterhout het Wilhelminakanaal en het Markkanaal gegraven. Het besluit voor het graven van het Wilhelminakanaal werd in 1905 genomen. Dit kanaal moest een nieuwe verbinding tussen de

³⁵ Leenders, e.a., 2009, p. 75-76

Zuid-Willemsvaart en de Amer realiseren en het gedeelte in de gemeente Oosterhout was gereed in 1915. Tussen 1912 en 1915 werd het Markkanaal als verbinding tussen de Mark en het Wilhelminakanaal aangelegd. Deze kanalen snijden op diverse plaatsen door het bestaande landschap heen, zoals het Markkanaal dat door de hoge rug met daarop de Houtse en Vrachelse Akker heen snijdt.

Afbeelding 13 Het Markkanaal met (rechts op de foto) de Vrachelse Heide.

Spoor- en tramwegen

Vanaf het laatste kwart van de 19^e eeuw deden spoor- en tramlijnen ook hun intrede in Nederland. De kaart van rond het begin van de 20e eeuw laten diverse stoomtramlijnen in Oosterhout zien. Deze zijn later weer verdwenen, maar zijn vaak in het verloop van wegen in het gebied nog herkenbaar. De Bredaseweg-Oosterhoutseweg is daarvan een voorbeeld en ook langs de Leijsenhoek kwam de stoomtram te lopen. Het verdere tracé naar het noorden toe, verdween in de 20e eeuw onder de A27.

3.3.4 Delfstoffenwinning

Turf

Met name aan de oostzijde van het gemeentelijk grondgebied, waar slechts een dun laagje klei werd afgezet bij de overstromingen vanaf de 15e eeuw, werd vanaf de 18e eeuw turf gewonnen. Dit gebied strekte zich ook uit in de huidige gemeenten Dongen en Geertruidenberg. In 1715 werden octrooien uitgegeven voor het winnen van turf in de Dongendijkse en de Willemspolder. De topografische militaire kaart (1839-1842) toont de sporen van de turfwinning in het noorden van de Dongendijkse polder en de Willemspolder.

Midden tussen deze turfwinningengebieden lag de hoeve Moerzicht. In de 18^e eeuw is in archiefstukken sprake van een voorkamer en toren bij Moerzicht. Men breidde de boerderij uit tot een buitenplaats. Het plaatsen van een voorkamer en toren waren daarin gebruikelijke ontwikkelingen³⁶. Er was hier geen sprake van een groots opgezette turfgraverij, maar van een groot aantal particulieren die hun moerassige veldjes uitgroeven en uitbaggerden voor brandstof voor de eigen kachel. De onregelmatige bovengrond van deze percelen - met hoogteverschillen tot 35 centimeter - is bij de ruilverkavelingen in de 20^e eeuw geëgaliseerd³⁷.

³⁶ Kappelhof, 2009, p.248

³⁷ Leenders, 2009b, p. 283-284

Afbeelding 14 sporen van turfwinning rond de Groenendijkse Haven. In blauw zijn de waterpartijen weergegeven die door de winning zijn ontstaan. Topografische Militaire Kaart 1830-1850 (Bron: watwaswaar.nl).

Klei

Ten behoeve van de pottenbakkerij werd in Oosterhout potaarde (klei) gewonnen. Dit gebeurde reeds vanaf 1550 in het gebied tussen de Markt en de Effentweg. Na 1886 werd het hierin gelegen Slotbos ook verkocht en gebruikt voor de kleiwinning. Tussen de oude kern van Oosterhout en het Slotbos was het gehucht Het Bosch ontstaan, in eerste instantie als agrarische nederzetting, maar later woonden er ook veel potten- en steenbakkers. Het gehucht verviel in grote armoede toen de steen- en pottenbakkerij er verdween. Inmiddels zijn hier de 20^e-eeuwse woonwijken van Oosterhout gebouwd.

Aan het einde van de 19^e eeuw vestigde zich de steenfabriek van de Vijf Eiken net over de grens in de gemeente Gilze Rijen. De klei voor deze steenfabriek werd wel in Oosterhout gewonnen. Deze kleiwinning zette zich voort tot 1990. De restanten ervan staan nog bekend als de leemputten tussen Dorst en Steenoven³⁸.

Zand

De eerste grootschalige zandgraverij begon met het graven van het Markkanaal in 1913, die de oude Houtse en Vrachelse akker doorsnijdt. Het zand dat hierbij overbleef werd gedeeltelijk gebruikt voor dammen langs het water, maar er bleef ook zand over dat verkocht werd. Ook langs de randen van het Markkanaal werd zand afgegraven, dat nog altijd te herkennen is aan de steilranden die hier voorkomen (zie afbeelding 13).

Na 1940 werd vooral bij Ter Aalst de Houtse akker verder afgegraven. Hier ontstond de zandwinput die nog altijd langs het Markkanaal gelegen is.

Verdere winning van zowel zand als klei vond in de 20^e eeuw ook plaats op kleinere schaal, waarbij boeren bijvoorbeeld het dekzand onder de laag teelaarde verkochten. Restanten daarvan zijn allerlei steilrandjes in het zandgebied.

³⁸ Leenders, 2009b, p. 284

Afbeelding 15 Deze steilranden langs de weg zijn sporen van de afgraving van zand van het terrein.

Waterwinning

Op de Seterse Heide - toen een stuifzandgebied - werden vanaf 1893 geulen gegraven ten behoeve van de drinkwaterwinning voor Breda. Later werd het terrein bebost. Het huidige monumentale pompgebouw werd in 1935 gebouwd. Ten behoeve van de Oosterhoutse drinkwatervoorziening werd in 1926 het pompstation aan de rand van de Vrachelse Heide geopend. Beide pompstations hebben de verdroging van een groter omliggend gebied veroorzaakt.

3.3.5 Nijverheid

In de Middeleeuwen bestond de nijverheid voornamelijk uit ambachten die naast het agrarische bedrijf werden beoefend, zoals het ambacht van molenaar, timmerman, brouwer, metselaar en dergelijke beroepen.

In Oosterhout heeft de steen- en pottenbakkerij een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis. De eerste steenbakkerij dateert waarschijnlijk uit de tweede helft van de 13^e eeuw, toen er ook stenen voor het kasteel gebakken moesten worden. Vanaf de late 15^e eeuw moesten ook stenen gebakken worden voor de uitbreiding van de kerk. Het gebied tussen de kerk (Markt) en het kasteel ontwikkelde zich tot het steen- en pottenbakkerscentrum van Oosterhout. De kadastrale minuutplannen van het begin van de 19^e eeuw geven in Oosterhout nog veel pottenbakkerijen weer (zie afbeelding 6).

Nu is het niet vreemd dat stenen en potten in de Middeleeuwen hier gebakken werden, omdat dit op veel plaatsen gebeurde en de stenen en potten veelal lokaal gebruikt werden. De eerste vermelding van een meer industriële potten- en steenbakkerij dateert uit 1553³⁹. De pottenbakkerij was in die tijd gericht op de zich expanderende Hollandse markt⁴⁰. In de 17^e en 18^e eeuw breidde de steen- en pottenbakkerij zich in Oosterhout nog verder uit. Aan het einde van de 17^e eeuw waren 22 bedrijven actief⁴¹.

³⁹ Leenders en Dijk, 2009, p. 101

⁴⁰ Kappelhof, 2009a, p. 193

⁴¹ Kappelhof, 2009b, p. 244

Behalve het bakken van potten, stenen en aanverwante zaken, vonden veel mensen vanaf de 16^e eeuw ook werk in de textielnijverheid⁴². Halverwege de 17^e eeuw leken de perspectieven voor deze nijverheid veelbelovend, maar in de 18^e eeuw stierf de textielnijverheid in Oosterhout een stille dood⁴³. Daarnaast kwamen bijvoorbeeld molens en bierbrouwerijen voor die werk verschaften aan de bevolking. Nu bestaat in de gemeente alleen nog de korenmolen 'De Hoop' in Den Hout.

In de 19e eeuw nam de nijverheid in Oosterhout af. Deze was overigens al langere tijd vooral gericht op de lokale en regionale markt. In de 20e eeuw werden ook nieuwe industrieën aangetrokken. Vanaf 1980 werden ook bedrijventerreinen aan de rand van de stad ontwikkeld.

Eén gebouw herinnert nog specifiek aan de nijverheid, namelijk vestzaktheater De Schelleboom aan de Mathildastraat, waar zich een pottenbakkerij bevond. Er zijn geen structuren die nog herinneren aan nijverheid, met uitzondering van resten van kleiwinning voor de steenbakkerijen (zie paragraaf 3.3.4).

De 20^e-eeuwse bedrijventerreinen worden niet als cultureel erfgoed aangemerkt.

3.3.6 Militaire functie

De militaire functie in Nederland heeft zich vanaf de Middeleeuwen ontwikkeld van beperkte locaties in de vorm van kastelen en versterkte huizen naar steeds grotere gebieden in de vorm van linies. Behalve deze verdedigende militaire functies is in Oosterhout ook een militair verleden in de vorm van exercitieterreinen te vinden.

De oudste militaire functie in de gemeente Oosterhout is zonder twijfel het Kasteel van Strijen . In 1288 begon Willem, Heer van Strijen, met de bouw ervan, op grond die hij had gekocht. Met betrekking tot de locatie is duidelijk dat er bewust is gekozen voor plaatsing van de toren, de "sale" en de woningen binnen de heining van Oosterhout, die tot Brabant behoorde, terwijl de ommuurde voorburch, waartoe bijvoorbeeld de kapel hoorde, in Holland lag⁴⁴. Het kasteel is gebouwd op een rug van oudpleistocene (Sterksel) klei.

In 1320 of 1321 werd het kasteel verpacht aan Willem van Duvenvoorde, kort daarna omgezet in erfpacht. Van Duvenvoorde is aan het ver- en herbouwen geslagen aan de van oorsprong laat dertiende eeuwse gebouwen. Recent onderzoek doet vermoeden dat Van Duvenvoorde met name het aanzicht van het grachtenstelsel heeft aangepakt en dat zijn nieuwbouwactiviteiten op de hoofdburcht relatief beperkt zijn gebleven⁴⁵.

Archeologische waarnemingen hebben nog geen materiaal opgeleverd vroeger dan tweede kwart 14^e eeuw. Op basis van onderzoeksgegevens tot nu toe is duidelijk geworden dat het een totaal terrein van een kleine twee hectare beslaat. Het hoofdcomplex werd tot 1572 gebruikt, daarna trad verval in. Hoe de ontwikkeling van de voorburch er heeft uitgezien is onduidelijk. Bij gebrek aan historische afbeeldingen van dit deel van het complex en het gebrek aan archeologisch onderzoek op dit gedeelte, onttrekken de gebouwen zich hier nog aan ons zicht.

⁴² Kappelhof, 2009a, p. 193

⁴³ Kappelhof, 2009b, p. 245

⁴⁴ Leenders en Dijk, 2009, p.84

⁴⁵ Koopmanschap in voorbereiding.

Afbeelding 16 Torenrestant van het Huis Strijen.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog had Oosterhout vooral te lijden van de ligging tussen twee steden, die beiden meerdere keren van bezetter wisselden (afwisselend Spaanse en Staatse Troepen). Rondom beide steden werden verdedigingswerken aangelegd: die van Geertruidenberg bleven aan de randen van Oosterhout (gemeente Drimmelen), die van Breda kwamen wel gedeeltelijk op Oosterhouts grondgebied te liggen.

Na de Tachtigjarige Oorlog moderniseerde Menno van Coehoorn de Nederlandse verdediging. In Oosterhout bleek het Broek zeer geschikt om als inundatieveld te fungeren. Tussen 1701 en 1706 werd het ook onder water gezet uit angst voor een inval van de Fransen. De zandige ruggen van de Vrachelse Heide naar Terheijden en van Den Hout naar Stuijvezand bleven boven de geïnundeerde velden droog liggen. Om deze ruggen af te sluiten werden linies aangelegd. De Linie van Munnikenhof grenst aan de westzijde aan de gemeente en de Linie van Den Hout ligt gedeeltelijk in de noordwestelijke punt van de gemeente. De Linie van Den Hout behoort bij de vestingwerken rond Geertruidenberg en de Linie van Munnikenhof behoort bij de vestingwerken van Breda⁴⁶. Beiden zijn voorposten van de vestingwerken van beide steden zelf.

⁴⁶ Sneep, e.a., 1996

Afbeelding 17 Zicht op de (voormalige) Linie van Den Hout. De vorm is in het landschap nog goed herkenbaar door de beplanting met bomen.

Afbeelding 18 Zicht op de Linie van de Munnikenhof. Aan het verloop van de kronen van de bomen is de hoekige structuur van het aardwerk zichtbaar.

De heide tussen Oosterhout, Teteringen en Gilze werd in de 18^e eeuw regelmatig gebruikt voor militaire oefeningen. Dit heeft weinig tot geen sporen in het landschap achtergelaten. Er hebben drie bergjes gelegen op het terrein van de heer Calckberner, die in de naamgeving Kalbergen (boerderij op deze voormalige heide, behorend bij het landgoed Oosterheide) zijn blijven bestaan. Deze bergjes dienden als kogelvanger en zijn wel bekend onder de naam Kalix Berna⁴⁷.

3.3.7 *Recreatiefunctie*

Aan de zuidwestzijde van de gemeente ligt het landgoed Oosterheide. Het landhuis en de bijbehorende boerderij zijn aangewezen als rijksmonument. Zij liggen in een bos dat vanaf de 19^e eeuw werd aangeplant op de heide. In het bos liggen restanten van drie kogelvangers, die in de 18^e eeuw zijn opgeworpen. De toponiemen Kalbergen en Kalix Berna komen hier voor, afwisselend gebruikt voor de bergjes en het bos. Deze namen zijn verbasteringen van de naam Pieter Jacob Calckberner, die het gebied (een veel groter gebied overigens van ca. 50 hectare) kocht in de 18^e eeuw en het liet bebossen.

Een aantal van de oude leemwingroeves van de steenfabrieken ter hoogte van het huidige bosgebied in Oosterhout-Zuid werd gedurende de vroege twintigste eeuw omgevormd tot recreatiegebied. Daarbij werden de meeste omgevormd tot natuur- en wandelgebied en werd het buitenbad Surae gevormd. In 2008 verloor dit

⁴⁷ bron: CHW-kaart, provincie Noord-Brabant (<http://www.brabant.nl/kaarten/culturele-kaarten/cultuurhistorische-waardenkaart-2010.aspx>).

voormalig buitenbad definitief haar functie als buitenbad, en werd het in gewijzigde vorm toegevoegd aan de boswachterij Dorst van Staatsbosbeheer. De huidige waterpartij is vele malen kleiner dan de vroeg twintigste eeuwse zwemplas. Buitenbad "De Waranda" kent haar oorsprong niet in een oude leemwinkuil maar werd als werkvoorziening in de jaren dertig van de vorige eeuw uitgegraven als zwemplas. Gedurende de jaren zeventig werd het complex in opdracht van de gemeente steeds verder gemoderniseerd. In één van deze laatste modernisering verloor de oude zwemplas haar functie definitief aan het de nieuwere zwembaden.

3.3.8 *Religieuze functie*

In de gemeente Oosterhout bestaat de zogenaamde Heilige Driehoek. Dit gebied is ook aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. Hierin staan de Norbertinesser abdij (Sint Catharinadal) in en rond het terrein van de (voormalige) buitenplaats de Blauwe Camer, het Benedictinesserklooster Onze Lieve Vrouw en de Sint Paulusabdij. Deze kloosters hebben nog hun functie behouden. Verder is er weinig invloed van kloosters in Oosterhout op het landschap bekend. Elders hebben kloosterordes nog wel invloed gehad op het landschap, doordat zij grond in eigendom hadden of land ontgonnen. Daarvoor was de stichting van deze kloosters te laat. Deze zijn ontstaan nadat een groot deel van het gebied al in gebruik was. De drie kloosters met gronden zijn vanwege (steden)bouwkundige kwaliteiten aangeduid op de Cultuurhistorische Waardenkaart (zie hoofdstuk 8).

4 Archeologische dataset

4.1 Eerder onderzoek

In het vorige hoofdstuk is een beeld gegeven vanaf de vroegste prehistorie tot en met de Nieuwe tijd en de erbij horende archeologische fenomenen op basis van landschap en historische ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen van Oosterhout. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van reeds bekende archeologische waarden in de gemeente.

Archeologische monumenten

Op de archeologische monumentenkaart zijn zeven terreinen aangewezen binnen de gemeente Oosterhout. Geen van deze terreinen heeft de status van wettelijk beschermd monument. Alle terreinen zijn van hoge archeologische waarde. Het betreft twee terreinen op de Houtse akkers (monumentnummers 4883 en 4884), de een langs het Ruiterspoor, de tweede aan de Herweg. Het terrein aan de Herweg is onderdeel van "De Contreie"; in het kader van de ontwikkeling van die nieuwe woonwijk heeft in 2010 een grote archeologische opgraving plaatsgevonden, waarvan de publicatie nog moet verschijnen.

Het derde terrein is de historische kern van Oosterhout (16869). Op basis van historisch kaartmateriaal uit het midden van de 19^e eeuw is een contour aangegeven waarbinnen de middeleeuwse en nieuwetijdse kern van Oosterhout kan worden aangetroffen. Het vierde terrein betreft de gronden rondom de Slotbosse toren, waar resten van (de voorhof van) Huis Strijen kunnen worden aangetroffen (4882).

Het vijfde terrein bevindt zich in de boswachterij Dorst en betreft een vindplaats uit het laat-paleolithicum (4885). Het zesde en zevende terrein zijn recent toegevoegd en bestaat uit delen van de linies van de Munnikenhof (16995) en Den Hout (16994). Beide dateren uit de nieuwe tijd en liggen deels op het grondgebied van de gemeente Oosterhout.

De gemeente Oosterhout is ook een gemeentelijk archeologisch monument rijk. Het gaat daarbij om een nederzettingsterrein uit de late middeleeuwen langs de Rijksweg A59. Gedurende de opgravingen op Steelhoven (onderdeel van industriegebied Weststad 3) werden bewoningsresten aangetroffen uit de late bronstijd, ijzertijd, volle en de late middeleeuwen. De meeste terreinen konden worden opgegraven maar voor een gedeelte van de laatmiddeleeuwse nederzetting was geen directe bedreiging. De gemeente heeft daarom voor dit nederzettingsterrein van de nederzetting Klein-Steelhoven dan ook voor een behoud in situ gekozen en het terrein aangemerkt als gemeentelijk archeologisch monument.⁴⁸

Archeologische waarnemingen en vondstmeldingen

Wanneer in het landelijke informatiesysteem ARCHIS 2 van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) Oosterhout als zoekterm voor waarnemingen wordt ingevoerd, komen er 139 vermeldingen te voorschijn. Een belangrijk deel daarvan is aangetroffen op de Houtse Akkers en omgeving ; een ander deel in en nabij de Molenbuurt/ Leijzenakkers, op Steelhoven en rondom kasteel Strijen. De datering van de waarnemingen loopt uiteen van laat-paleolithicum tot nieuwe tijd. Voor een visualisatie van de plaatsen waar waarnemingen zijn gedaan wordt verwezen naar de kaartbijlage.

4.2 Gespecificeerd archeologisch verwachtingmodel

In Nederland begint elk archeologisch onderzoek dat conform de vigerende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) wordt uitgevoerd met een bureauonderzoek. Het resultaat van zo'n bureauonderzoek is een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor een plangebied. In het veld dient

⁴⁸ Koopmanschap, Dijk en Spoelstra 2010.

dit model getoetst te worden door een boor- of proefsleuvenonderzoek of een combinatie hiervan. Daarmee kan het verwachtingsmodel worden aangescherpt en kan een bevoegde overheid een gefundeerd selectiebesluit nemen. Als handreiking aan bevoegde overheid, initiatiefnemers en archeologische onderzoekers wordt hieronder een eerste aanzet gegeven voor het gespecificeerde verwachtingsmodel per periode. Het is noodzakelijk om dit model per plangebied aan te scherpen dan wel te actualiseren, maar onderstaande vormt medio 2011 de basis ten aanzien van de ontwikkelingsgeschiedenis van de gemeente Oosterhout en haar kernen.

4.2.1 *Paleolithicum en mesolithicum*

Aan de hand van losse vondsten en vondsten uit opgravingen is duidelijk dat het grondgebied van de gemeente Oosterhout in het laat-paleolithicum en mesolithicum bezocht is door rondtrekkende groepen jagers-verzamelaars. De (jacht)kampen die deze groepen inrichtten waren tijdelijk van aard en bevonden zich vaak op de flanken van de dekzandruggen, op plaatsen waar veel natuurlijke bronnen nabij waren, bijvoorbeeld nabij beken.

In Oosterhout zijn losse vondsten uit deze perioden bekend van de Houtse Akkers en in de boswachterij Dorst is een zone aangewezen als terrein van hoge archeologische waarde naar aanleiding van de vondst van een aantal vuurstenen voorwerpen aan het oppervlak.

4.2.2 *Neolithicum*

Het neolithicum luidt een geheel nieuwe levenswijze in. De landbouw wordt geïntroduceerd en de mens gaat zich in grondgebonden huizen vestigen. De eerste boeren gebruikten de gronden die een verhoudingsgewijs hoge natuurlijke vruchtbaarheid kenden, namelijk de lössgronden in Zuid-Limburg. Het heeft tot ver in het neolithicum geduurd voor de agrarische leefwijze in andere delen van Nederland waren overgenomen. In Oosterhout zijn van de Houtse Akkers vondsten bekend die wijzen op contacten met de eerste boeren. Andere concrete aanwijzingen voor de introductie van de nieuwe leefwijze zijn de ook in Oosterhout aangetroffen geslepen stenen bijlen en vuurstenen objecten die met de kenmerkende neolithische technieken en vormen zijn gemaakt. Vindplaatsen van nederzetting of grafvelden zijn tot nu toe niet bekend in Oosterhout, maar mogen op grond van de losse vondsten wel verondersteld worden. De kans op het aantreffen van een vindplaats is het grootst op moderpodzolgronden, van nature vrij rijke zandgronden die voorkomen van de Houtse Akkers tot de Leijsenakkers en bij Dorst.

4.2.3 *Bronstijd en ijzertijd*

Sporen van bewoning uit de bronstijd en de ijzertijd wordt aangetroffen op dezelfde verhoudingsgewijs rijke zandgronden. Op de Houtse Akkers is de bronstijd aanwezig hoog op het dekzand, de ijzertijdbewoning bevindt zich lager op de flank. Op Steelhoven is op een dekzandkopje ook bronstijd aangetroffen. Op de Leijsenakkers is wel ijzertijd aangetroffen, maar (nog) geen bronstijd.

4.2.4 *Romeinse tijd en vroege middeleeuwen*

Ook in de Romeinse tijd is de vestigingsvoorkeur gericht op de dekzandruggen. Op de Houtse Akkers zijn de Romeinse sporen relatief laag op de dekzandrug aangetroffen. Ook op Steelhoven zijn Romeinse sporen aanwezig. Op de Leijsenakkers/Molenbuurt is een Romeinse nederzetting aangetroffen uit de eerste twee eeuwen van onze jaartelling.

Ook de vroege middeleeuwen zijn vertegenwoordigd op de Houtse akkers en overlappen landschappelijk deels met de sporen uit de Romeinse tijd. Vroegmiddeleeuwse sporen zijn tevens te verwachten op de overige al in de prehistorie en Romeinse tijd benutte locaties.

4.2.5 *Volle en late middeleeuwen, nieuwe tijd*

Vanuit de akkercomplexen op de Houtse Akkers, de Leijsenakkers, vanuit Steelhoven en mogelijk vanuit Ulendonk (in Oosteind) heeft in de volle middeleeuwen de verdere ontginning van de omgeving plaatsgehad. Aan de rand van Het complex van de Leijsenakkers wordt de St. Jan gebouwd en van daaruit ontstaat de kern van Oosterhout, later uitgebreid met de Heuvel en de diverse Slotjes.

Sporen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd kunnen derhalve vooral onder de huidige binnenstadsbebouwing worden aangetroffen. Als nederzettingsafval zijn ze ook uitgereden en verspreid op de toenmalige landbouwgronden waardoor ook op de akkers rondom de binnenstad nog regelmatig aardewerkfragmenten en fragmenten van pijpen en pijpsteeltjes kunnen worden teruggevonden.

Afbeelding 19 Beeld van de aanleg van een opgravingsput op Vrachelen (nederzetting uit de volle middeleeuwen).

Specifiek voor het grondgebied van de gemeente Oosterhout is de aanwezigheid van kuilen gevuld met pottenbakkersafval in de binnenstad. Het gaat daarbij om kuilen zonder een duidelijke wandconstructie waarin grotere hoeveelheden veelal roodbakkend aardewerk zijn gedumpt. De oorsprong van deze kuilen is het winnen van leem(lenzen) die in de binnenstad voorkwamen ten behoeve van de pottenbakkerijen. Ten einde de gegraven kuilen vervolgens weer te kunnen dichtten werden deze daarna volgestort met de misbrand van de pottenbakkers.⁴⁹

⁴⁹ Koopmanschap 2006 & 2007; de Oranjeboom.

4.3 Gespecificeerde archeologische verwachting(model)

Als aanvulling op de archeologische verwachting per periode kan de tabel (zoals gebruikelijk onder de KNA 3.2) worden gevuld. Uitgangspunt is in feite een brede zoekoptie waar dan voor de verschillende delen van de gemeente de relevante zaken gebruikt kunnen worden.

datering

Theoretisch kunnen op pleistocene gronden aan het oppervlak of afgedekt door latere klei- en veenpakketten archeologische resten vanaf het laat-paleolithicum tot en met nieuwe tijd worden aangetroffen.

complextypen

Uit de vroege prehistorie zijn resten te verwachten die samenhangen met een mobiele levenswijze, zoals jachtkampjes. Uit de middeleeuwen en Nieuwe tijd zijn complexen te verwachten die samenhangen met nederzettingen, grafvelden, ontginningsactiviteiten. Ook uit de late prehistorie en vroeg historische tijden kunnen nederzettingen, grafvelden en of depots worden aangetroffen in die delen van de gemeente die landschappelijk gunstig liggen.

omvang

De omvang van vindplaatsen kan variëren van enkele tientallen vierkante meters voor vuursteenconcentraties uit het laat - paleolithicum en mesolithicum tot honderden vierkante meters voor een nederzetting van een enkele boerderij vanaf het neolithicum en oppervlakten tot enkele hectaren bij gehuchten van enkele boerderijen vanaf de late ijzertijd/Romeinse tijd.

diepteligging

Sporen kunnen vanaf maaiveld worden aangetroffen en daar waar intact pleistoceen zand aanwezig is onder een klei en of veendek ook op dat niveau, dat binnen de gemeente tussen ca 1,tot 2 m -mv verwacht wordt. Voor het zanddeel van het gemeentelijk grondgebied moet worden gesteld dat het aantreffen van AC-profielen alleen geen reden is om te veronderstellen dat er geen sprake meer is van een intacte archeologische laag. Archeologisch onderzoek op zowel het gebied van de Leijzen- als de Houtse akkers hebben aangetoond dat er wel degelijke intacte en behoudenswaardige archeologische vindplaatsen voor kunnen komen in gebieden met een dergelijk bodemprofiel. Bij onderzoek in de molenbuurt werd een complete huisplattegrond uit de Romeinse tijd aangetroffen onder een afdekkend bodemdek van niet meer dan 20 centimeter.

locatie

De archeologische resten kunnen verspreid over het grondgebied van de gehele gemeente worden aangetroffen. Wel is de geomorfologische, bodemkundige en hydrologische situatie in deze regio sterk bepalend voor het te verwachten vondstcomplex.

uiterlijke kenmerken

Paleolithicum - mesolithicum: vuursteenverspreidingen en haardkuilen.

Neolithicum tot en met Romeinse tijd: paalkuilen (huizen, spiekers), haardplaatsen, erfafscheidingen, greppels, ploegsporen, menselijke begravingen, afhankelijk van de periode inhumatiegraven of crematiegraven, al dan niet onder/in een grafheuvel en/of met grafgiften. (late) middeleeuwen: huisplaatsen (paalkuilen), greppels, water- en afvalputten, funderingen, erfafscheidingen, ploegsporen.

mogelijke verstoringen

De potentiële verstoringen zijn divers en in verschillende delen van de gemeente anders. Landbouwactiviteiten, woningbouw, sloop en dergelijke kunnen tot verstoring hebben geleid. Ook de locaties waarvoor ontgrondingsvergunningen zijn aangevraagd kunnen verstoord zijn als de ontgroning daadwerkelijk is doorgezet. Verder kunnen middeleeuwse vervening en de laatmiddeleeuwse overstromingen de top van het pleistocene landschap al dan niet lokaal hebben verstoord.

5 Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart

Basis voor een archeologische beleidskaart is een archeologische verwachtingenkaart. Op basis van een verdeling van de gemeente in zones met een lage, middelhoge en hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten kan vervolgens beleid worden geformuleerd ten aanzien van ondergrenzen voor het doen van onderzoek in de gebieden met een middelhoge of hoge verwachting. Ook eventuele toekomstige archeologische gemeentelijke en/of rijksmonumenten zullen na aanwijzing moeten worden opgenomen op zowel de verwachtingenkaart als de beleidskaart.

5.1 Opzet

Voor de gemeente Oosterhout is er voor gekozen het geomorfologische landschap als basis te nemen, gecombineerd met de historische geografie. De keuze hiervoor wordt ingegeven door de aard van de ondergrond van de gemeente en de historisch gekende ontwikkeling van het gebied na 1200 na Chr. Hiermee wordt aangesloten op landschappelijke kenmerken van bekende nederzittingslocaties in West-Brabant in het algemeen en die van de gemeente Oosterhout in het bijzonder. Daarnaast zijn ook landelijk geldende richtlijnen van toepassing op het kaartbeeld. Zo is er bijvoorbeeld de landelijke leidraad "Archeologie in beekdalen". Voor de beekdalen in de gemeente kunnen die toegepast worden.

tabel 1: oppervlakten per verwachtingseenheid

verwachtingswaarde	Aantal hectares
Hoog	501 hectare
Middelhoog	4428 hectare
Laag	2442 hectare

Het gebruik van archeologische verwachtingsmodellen kent twee beperkingen. De eerste beperking is het schaalniveau van de onder de verwachtingsmodellen liggende informatie. Indien de informatie uit de bronbestanden onnauwkeurig is, of geldt voor een vrij grof kaartbeeld, dan zal dit een vergelijkbaar effect hebben op de archeologische verwachtingswaarde van gebieden. Daarbij is de archeologische verwachtingenkaart van de beleidskaart archeologie van de gemeente Oosterhout niet bedoeld om tot op perceelsniveau nauwkeurig te zijn. Hiervoor ontbreekt het aan voldoende historische en archeologische informatie. Dit is veelal een gevolg van het verschil in onderzoeksintensiteit voor de gemeente: sommige delen zoals de Houtse Akkers zijn vrij omvangrijk onderzocht, terwijl het zuidoostelijk gedeelte van de gemeente nagenoeg nog geen onderzoek kent. Dit geeft tegelijkertijd ook duidelijk de tweede beperking aan het archeologische verwachtingsmodel: de beperkte hoeveelheid gepubliceerde basisgegevens om het model op te baseren.

Het is de verwachting dat mede op basis van de archeologische beleidskaart vanaf 2011 er meer frequent en structureel archeologisch onderzoek zal worden uitgevoerd. Dit als een direct gevolg van de Wet op de archeologische monumentenzorg (2007) en het verdwijnen van de vrijblijvendheid van dergelijk onderzoek. Archeologie ligt onder de nieuwe wetgeving als structureel onderdeel in de te voeren ruimtelijke procedures bij nieuwe ontwikkelingen besloten. Op basis van deze, nog te verwerven data, kan de bestaande archeologische verwachtingen kaart worden getoetst, aangevuld en waar mogelijk gecorrigeerd. De archeologische verwachtingenkaart is daarmee alles behalve statisch maar een product van voortschrijdend inzicht.

5.2 Resultaten

De resultaten van het uitgevoerde onderzoek zijn te vinden in de kaartbijlages. Kaart 219638-O-IKAW geeft de situatie weer van de landelijke archeologische verwachtingenkaart, de zogeheten Indicatieve Kaart Archeologische Waarden. De provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW, editie 2010) is voor wat betreft archeologie een afgeleide van de IKAW, waarbij de verwachtingsgebieden hoog en middelhoog zijn

samen gevoegd. Op dit kaartbeeld zijn ook terreinen van de Archeologische Monumentenkaart, de archeologische waarnemingen en onderzoeksmeldingen geplot.

Kaartbeeld 219638-O-AVK geeft daarbij het voor de gemeente Oosterhout opgestelde verwachtingsmodel weer. Ten opzichte van de IKAW valt daarbij op dat op de nieuwe archeologische verwachtingen kaart er een herwaardering is uitgevoerd. Dit is het resultaat van de toepassing van nieuwe verwachtingsmodellen en de koppeling van de archeologische verwachtingswaarden aan de historische geografie. In het kaartbeeld van de IKAW waren het vooral de hoge enkeerden die een middelhoge archeologische verwachting mee hadden gekregen. De overige gebieden werden laag gewaardeerd. Dit model kan nu nader genuanceerd worden. Door gebruikmaking van de geomorfologische kaart, het kaartbeeld van de AHN (tweede generatie) en de resultaten van archeologisch onderzoek in de Houtse Akkers en omgeving is een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde meer correct⁵⁰.

Als tweede wijziging ten opzichte van de IKAW is er ook aandacht geschonken aan het voormalige veengebied en het Broek van Oosterhout. Als gevolg van de stormvloed uit de vijftiende eeuw hebben hier inbraken in het land plaatsgevonden en is het landschap ter plaatse deels verspoeld en deels afgedekt onder een kleidek. Deze gebieden hebben een lage archeologische verwachtingswaarde, uitgezonderd de voormalige havenzone met bijbehorend havenkanaal. Als derde en laatste wijziging zijn de bestaande (dorps)kernen ook voorzien van een archeologische verwachtingswaarde⁵¹.

⁵⁰ o.a. Oosterhout "De Contreie".

⁵¹ overeenkomstig de vereisten van de provinciale subsidieregeling.

6 Historisch-geografische elementen en structuren

De cultuurhistorische inventarisatie levert een overzicht van waarden voor de verschillende vakgebieden (archeologie, (steden)bouwkunde en historische geografie) op. Vanuit deze vakgebieden is in een aantal gevallen eenzelfde plek aangeduid als waardevol. De achterliggende reden is vanuit het betreffende vakgebied omschreven. De plek komt dan op meerdere kaartlagen van de cultuurhistorische inventarisatie voor. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een rijksmonument, gelegen in een archeologisch belangrijk gebied, dat ook vanwege de landschappelijke structuur van belang is.

6.1 Historisch-geografische elementen en structuren

6.1.1 Landschap

Het landschapsbeeld van de gemeente Oosterhout wordt in de huidige tijd bepaald door een aantal verschillende eenheden, namelijk de stedelijke kern van Oosterhout, het bosgebied ten zuiden daarvan en het meer open (overwegend) agrarische gebied ten noorden daarvan. De grootste groei maakte de stedelijke kern door in de 20^e eeuw. Het verschil tussen het hoge en het lage gedeelte van de gemeente drukt zich het meest uit in de openheid van het landschap. Het zuidelijke hoger gelegen gedeelte heeft een meer gesloten landschap met grote bosenheden. Het noordelijke lager gelegen gedeelte heeft een meer open karakter met een duidelijk agrarisch gebruik. Overigens is het landschap van Den Hout weliswaar open en agrarisch, maar het ligt wel boven 1 meter +NAP.

6.1.2 Nederzettingen

In paragraaf 3.3.2 is het agrarische systeem beschreven. De nederzetting maakte onderdeel uit van dit agrarische systeem. Heel duidelijk komt dit tot uitdrukking in het feit dat Den Hout als nederzetting is beschreven, maar de heuvel als gebied met een agrarische functie geldt. De nederzetting werd in de Middeleeuwen dicht bij de akker geïmponeerd, op een manier herkenbaar in een aantal aaneengesloten akkercomplexen in het landschap van de gemeente Oosterhout.

tabel 2: Nederzettingen

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
1	Den Hout	De heuvel van Den Hout is nog goed herkenbaar en op verschillende plaatsen is vanaf de heuvel ook nog zicht op het omringende agrarische gebied, zowel naar de akker als naar het Broek. Den Hout is vermoedelijk de oudste nederzetting in het gebied die nog herkenbaar is. De huidige ligging dateert vermoedelijk uit de late middeleeuwen.	zeer hoog
2	nederzetting op de rand van het Broek; Den Hout -Vrachelen	Langs de rand van het Broek ontstond in de late middeleeuwen een bebouwingslint. Bij Den Hout en Vrachelen heeft dit lint ook deels een oudere oorsprong, namelijk als nederzetting bij de akker van Vrachelen. Het karakter van een bebouwingslint met doorzichten naar het erachter gelegen gebied is nog redelijk goed herkenbaar.	hoog
3	nederzetting op de rand van het Broek; Hespelaar - Eind van Den Hout	Langs de rand van het Broek ontstond in de late middeleeuwen een bebouwingslint. Bij Hespelaar en Eind van Den Hout is het karakter van een bebouwingslint met doorzichten naar het erachter gelegen gebied nog redelijk goed herkenbaar.	hoog

4	nederzetting op de rand van het Broek; Vijfhuizen - Oosteind	Langs de rand van het Broek ontstond in de late middeleeuwen een bebouwingslint. Bij Vijfhuizen en Oosteind is het karakter van een bebouwingslint met doorzichten naar het erachter gelegen gebied is nog redelijk goed herkenbaar. Bij Vijfhuizen is de structuur van de A27 dominant in het landschap aanwezig, waardoor de structuur van het dorp minder zichtbaar is. Oosteind heeft zich in de 20 ^e eeuw verder verdicht en uitgebreid. Het dorp heeft nog grotendeels wel de kenmerkende lintstructuur en het kronkelige karakter.	redelijk hoog
5	Seters	Deze nederzetting ligt net buiten alle doorgaande wegen. Het is - net als Steenoven - een nederzetting ontstaan op de woeste gronden; vermoedelijk in de late middeleeuwen. Het gehucht ligt nu midden op het akkercomplex, dat wordt begrensd door de bossen er omheen.	redelijk hoog
6	Steenoven	Bebouwingslint midden op de bijbehorende akker. Het gehucht is op de woeste gronden ontstaan en wordt nu omringd door een grote akker. De naam verwijst naar activiteiten in de steenbakkerij. Het dorp ligt op een dekzandrug op de flank van het Centrale Oosterhoutse plateau. Het werd ook wel aangeduid als Nieuw Seters, waarmee het een jonger dorp is dan Seters	redelijk hoog
7	Heuvel Oosterhout	Oosterhout is gegroeid uit drie bewoningsclusters, waarvan de Heuvel (e.o.) er een is. De Heuvel is nog altijd herkenbaar aanwezig in het centrum van Oosterhout. De bebouwing erlangs is inmiddels statig en monumentaal. De naam en de vorm doen echter vermoeden dat dit als agrarische nederzetting is ontstaan.	hoog
8	Markt Oosterhout	Oosterhout is gegroeid uit drie bewoningsclusters, waarvan de Markt (e.o.) er een is. Vanaf de 13 ^e eeuw (in ieder geval) werden er jaar- en weekmarkten gehouden op de Markt. De kerk staat prominent aan dit plein. Tot in de 19 ^e eeuw waren veel potten- en steenbakkerijen te vinden rondom de Markt.	hoog
9	Heistraat	De eerste vermelding van Heistraat dateert uit 1504. Vermoedelijk betreft het een oude 'heikant' die door latere ontwikkelingen los geraakt is van de heide. De Heistraat is een doorgaande weg naar Dongen en door de wijziging van het karakter van de weg in de 20 ^e eeuw heeft het gehucht een deel van de samenhang verloren.	redelijk hoog
10	Heikant	De eerste vermelding van Heikant dateert uit 1624. Dit gehucht is niet eerder dan de 16 ^e eeuw ontstaan aan de rand van de heide. De restanten van dit gehucht zijn nog vrij goed herkenbaar en het ontstaan van het gehucht is kenmerkend voor een van de ontwikkelingsfasen van het zandlandschap.	hoog
11	Groenendijk	Langs de Groenendijkse straat liep een havenkanaal. Dit kanaal is inmiddels niet meer zichtbaar. Op het meest zuidelijke uiteinde van het kanaal is echter een havenbuurtje ontstaan, dat nog altijd als markant	hoog

Op de kaart is een cirkel opgenomen rond de molen van Den Hout. Deze zogenaamde molenbiotoop is een denkbeeldige cirkel rond een molen die vrijgehouden zou moeten worden van bebouwing en opgaande beplanting om de windvang van de molen te garanderen. Zonder mogelijkheid om wind te vangen is het voor de molen namelijk onmogelijk om te draaien. De molen is aangewezen als rijksmonument (zie hoofdstuk 8). De molenbiotoop is vrij gaaf, zij het dat aan de oostzijde bebouwing voorkomt. De molen is echter hooggeplaatst en de overwegende windrichting is vanuit het (zuid)westen. De molenbiotoop heeft eerder een signalerende functie ten behoeve van het behoud van de molen dan een duidelijk herkenbare historisch-geografische waarde op zichzelf.

6.1.3 Akkers en woeste gronden

Het agrarische systeem kende akkers en woeste gronden. In Oosterhout bestonden de woeste gronden uit heidegebied op de hoger gelegen delen en Het Broek in het lager gelegen gebied. In de woeste gronden werden later nog nieuwe akkerbouwgronden ontgonnen, zoals de akkers van Seters en Steenoven en de agrarische ontginningen van Het Broek. Op de overige heidegronden werd later bos ingeplant. Ook werden hier andere activiteiten ontwikkeld, zoals het winnen van leem en zand. In Oosterhout ontbreken de typische beekdalen, die weide- en hooiland kenden.

tabel 3: Akkers, polders en woeste gronden

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
12	Houtse Akkers	De Houtse Akkers vormen het akkercomplex dat behoorde bij Den Hout (en Vrachelen). Het gebied is nog altijd een open akker gebied. De afscherming aan de randen, bijvoorbeeld in de vorm van een houtwal ontbreekt. Hierdoor gaat het meer lijken op de open landbouwgebieden in de laaggelegen gebieden. De verkaveling was op grote akkercomplexen vaak niet direct zichtbaar. Deze verkaveling is in de loop der tijd vergroot en gewijzigd	redelijk hoog
13	Heuvel Den Hout	De Heuvel van Den Hout is groot van omvang. Dit plein, dat in (Noord-)Brabant ook wel aangeduid wordt als plaatse, had een agrarische functie. Het werd gebruikt als opstelplaats voor het vee, dat overdag werd geweid op de woeste gronden (Het Broek/de heide). De waterplaats is nog aanwezig.	hoog
14	Akker Dorst	De akker van Dorst is tot op heden een open akkergebied. De afscherming aan de randen bijvoorbeeld in de vorm van een houtwal ontbreekt. Wel begrenst de Akkerweg de akker aan de westzijde. De verkaveling was op grote akkercomplexen vaak niet direct zichtbaar. Deze verkaveling is in de loop der tijd vergroot en gewijzigd.	redelijk hoog
15	Kapelserf (Dorst)	Het Kapelserf van Dorst is een relict dat over is van het oude centrum van Dorst. De provinciale weg loopt midden door Dorst en heeft een gedeelte van het oude driehoekige plein (heuvel) laten verdwijnen. Het Kapelserf is nog redelijk herkenbaar, het is echter afgesneden van een groot deel van de nederzetting en van de kerk ('kapel') die vroeger aan dit plein stond.	redelijk hoog
16	Akker Seters	De akker van Seters is een latere ontginning dan de Houtse en de Dorstse Akker. Deze latere ontginning op de woeste gronden is echter wel kenmerkend voor het	hoog

		Brabantse zandlandschap. De verkaveling is vrij grootschalig, maar door de ligging in het bos zijn de randen van de akker zeer duidelijk. Langs de Hoevestraat is nog een akkerrandwal herkenbaar (m.n. de begroeiing).	
17	Akker Steenoven	De akker van Seters is een latere ontginning dan de Houtse en de Dorstse Akker. Deze latere ontginning op de woeste gronden is echter wel kenmerkend voor het Brabantse zandlandschap. De verkaveling is vrij grootschalig, maar door de ligging in het bos zijn de randen van de akker zeer duidelijk. Het Moerken, waar eerder turf werd gegraven maakt nu ook onderdeel uit van de akker. Er is geen duidelijk onderscheid herkenbaar met de rest van de akker, zodat geen aparte aanduiding voor turfwinning wordt gegeven.	hoog
18	Gecombineerde Willemspolder	Een klein deel van de Gecombineerde Willemspolder kent nog de verkavelingsrichting van de oudere verkaveling. Hier hebben de kavels nog een langgerekte vorm en strekken zij zich haaks op het bebouwingslint van Oosteind uit naar het noordnoordwesten. Het overige gedeelte van de polder is zodanig ruilverkaveld dat er blokvormige percelen zijn gemaakt. De openheid van de polder is kenmerkend voor dit lager gelegen gedeelte van de gemeente.	redelijk hoog
19	Dongendijkse polder	De Dongendijksepolder kent nog de verkavelingsrichting die teruggaat op de oudere verkaveling. De verkaveling is wat grootschaliger geworden.	redelijk hoog
20	Oranjepolder of De Blokken	In dit noordelijke gedeelte van de gemeente is het onregelmatige kleinschalige karakter kenmerkend. Deze gronden hebben na de St. Elisabethsvloed lange tijd onder water gestaan en zijn in kleine poldertjes op het water teruggewonnen. Dit heeft geresulteerd in onregelmatige verkavelingen en poldertjes, die (deels) nog in het landschap zichtbaar zijn.	hoog
21	Zandverstuivingen bij Seters	De hogere zandgronden werden in de middeleeuwen gebruikt als woeste gronden: gronden waar vee op werd geweid en diverse grondstoffen werden gehaald. Intensief gebruik van deze gronden leidde tot zandverstuivingen. Bij Seters zijn nog twee kleine restanten daarvan zichtbaar. Daarmee is een kenmerkende fase in de ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied zeldzaam geworden.	zeer hoog
22	Boswachterij Dongen	De hogere zandgronden werden in de middeleeuwen gebruikt als woeste gronden: gronden waar vee op werd geweid en diverse grondstoffen werden gehaald. Intensief gebruik van deze gronden leidde tot zandverstuivingen. Het stuivende zand werd in eerste instantie tegen gehouden door akkerrandwallen. Vanaf de 17 ^e eeuw werden echter ook steeds meer heidegebieden en zandverstuivingen beplant met bos.	hoog

6.1.4 Infrastructuur

Infrastructuur is over het algemeen het meest vaste landschapselement. Wegen en waterlopen worden niet gemakkelijk gewijzigd of verlegd. Veel van de bestaande wegen in het plangebied - met name in het buitengebied - hebben dan ook een oude oorsprong. In de loop van de tijd zijn de wegen wel veranderd in uiterlijk. Wegen zijn verhard en in een aantal gevallen verbreed. Hoewel het uiterlijk van de wegen gewijzigd is, vertelt de loop ervan nog veel over de ontwikkeling van het landschap.

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Noord-Brabant geeft een groot aantal wegen als waardevol aan. De belangrijkste wegen voor het grondgebied van Oosterhout zijn de doorgaande verbindingen. Dit waren verbindingen naar de omliggende nederzettingen, zoals Dongen, 's-Gravenmoer, Breda en Gilze. Verder bestonden er veel lokale wegen die van belang waren voor het dagelijkse leven in het gebied.

tabel 4: Infrastructuur

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
27	Dongense Baan	Deze weg dateert waarschijnlijk uit de 18 ^e eeuw en was een nieuwe weg tussen Dongen en Breda.	hoog
28	(Oude) Tilburgsebaan - Rijksweg	De Oude Tilburgsebaan en Rijksweg vormden de oude verbinding tussen Breda en Tilburg. Dorst ligt aan deze doorgaande verbinding. De Oude Tilburgsebaan is opgenomen in het stratenpatroon van Dorst . Het westelijke deel van de weg is opgenomen in de Rijksweg, de huidige doorgaande verbinding tussen Breda en Tilburg. Deze weg is verbreed en aangepast ten behoeve van het hedendaagse verkeer.	redelijk hoog
29	Vijf Eikenweg	De Vijf Eikenweg vormt de verbinding tussen Oosterhout en Gilze. Deze functie heeft de weg nog steeds, waardoor de weg een breder verloop heeft gekregen en een inrichting gericht op het hedendaagse verkeer. Daarmee is het karakter van de weg enigszins aangepast. De weg is in de 18 ^e eeuw rechtgetrokken.	redelijk hoog
30	Ekelstraat	Aan deze verbinding ligt het gehucht Heistraat, vermoedelijk een oude heikant nederzetting. Deze straat heeft nog altijd de functie van verbinding tussen Oosterhout en Dongen en heeft daardoor een breder verloop gekregen en een inrichting gericht op het hedendaagse verkeer. Daarmee is het karakter van de weg enigszins aangepast, maar het verloop volgt nog altijd het oude spoor.	redelijk hoog
31	Ruiterspoor	Meest westelijke bundel sporen over / langs de Houtse Akker die onderdeel uitmaakte van de verbinding tussen Geertruidenberg en Breda. Deze sporen bundel was al rond de middeleeuwen aanwezig.	hoog
32	Herstraat	Meest oostelijke bundel sporen over de Houtse en Vrachelse Akker. Deze sporen bundel was al rond de middeleeuwen aanwezig.	hoog
33	Koningsdijk (restanten)	De Koningsdijk was een van de oudste verbindingen in de gemeente Oosterhout. Deze verbinding is in het begin van de 20 ^e eeuw versnipperd door de aanleg van het Wilhelminakanaal en het Markkanaal. De verbinding heeft nu het uiterlijk van de vele andere woonstraten in Oosterhout.	redelijk hoog

34	Groenendijkse straat	De Groenendijksestraat liep langs het havenkanaal van Groenendijk. Het havenkanaal is inmiddels verdwenen. Daarmee geeft de straat nog als enige de loop van het vroegere havenkanaal aan. Het is een belangrijke structuur in deze noordelijke polder.	hoog
35	Markkanaal	Aan het begin van de 20 ^e eeuw werd het Markkanaal gegraven (1912-1915). Dit kanaal vormde de verbinding tussen de Mark en het Wilhelminakanaal. Het kanaal ligt ter hoogte van de Houtse Akkers en de Vrachelse Heide duidelijk laag ten opzichte van het omringende landschap.	hoog
37	Wilhelminakanaal	Vanaf 1905 werd het Wilhelminakanaal aangelegd. Dit kanaal vormde de verbinding tussen de Zuid-Willemsvaart en de Amer. In 1915 was het gedeelte in Oosterhout klaar.	hoog
46	Molenstraat / Heistraat	Dit is (vermoedelijk) de oudste verbinding vanuit Oosterhout naar Breda. De Molenstraat is nu opgenomen in het stratenpatroon van Oosterhout en door de aanleg van het Wilhelminakanaal afgesneden van de Vrachelse Heide. Op de Vrachelse Heide loopt de Heistraat, die het aansluitende deel van de verbinding vormde.	hoog
47	Stelvense weg	De Stelvense weg maakte met het Ruiterspoor onderdeel uit van de verbinding tussen Geertruidenberg en Breda over Ter Aalst. De weg liep langs de heuvel van Den Hout.	redelijk hoog
48	Provinciale weg	Langs deze weg is al in de 13 ^e eeuw het gehucht Oosteind ontstaan door bewoning van de ontginners van de Willemspolder. De weg vormt de verbinding tussen Oosterhout en 's-Gravenmoer. Het kronkelige verloop duidt op de ligging op een natuurlijke rug of rand.	hoog
49	Oude Dongense Baan	Deze Oude Dongensebaan is - naar de naam doet vermoeden - een voorganger van de huidige Ekelstraat / Heistraat. Het vormde de verbinding tussen Oosterhout en Dongen. De aanleg van de A27 heeft deze oude structuur doorsneden. Behalve deze doorsnijding kent de weg nog altijd het oude verloop.	zeer hoog
50	stegen Den Hout	Deze stegen geven een beeld van de wijze waarop lokale verbindingen in het verleden bestonden. Deze stegen vormden een belangrijk onderdeel van de "informele" infrastructuur van Den Hout.	hoog
	overige wegen	De overige wegen in Oosterhout vertellen een deel van de geschiedenis van het gebied	redelijk hoog

6.1.5 Waterstaat

Het gebied aan de noordzijde van de gemeente heeft na de Sint Elisabethsvloed in de 15^e eeuw lange tijd onder water gestaan. Daarop volgend is het gebied langzamerhand weer op het water veroverd. Daarbij werden stukken land ingepolderd. De grillige structuur van poldertjes aan de noordzijde van de gemeente is hiervan nog bewaard gebleven. Ook kwamen meerdere geulen voor, waarlangs dijken werden aangelegd. Deze waterstaatkundige ingrepen dateren uit de periode vanaf de 15^e eeuw.

tabel 5: Waterstaat

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
51	Kromgatweg	In het noorden van Oosterhout is een restant van een geul/kreek aanwezig die bedijkt is. Dit restant is nog goed herkenbaar aan het kronkelige verloop. De geul is een overblijfsel van de periode waarin het gebied een klein getijdengebied was, zoals de Biesbosch.	hoog

6.1.6 Delfstoffenwinning

De ondergrond van Oosterhout bood verschillende mogelijkheden voor het winnen van delfstoffen. In het noorden werd turf gewonnen. Hiervan zijn geen resten meer zichtbaar in het landschap. Klei werd in het hele gemeentelijke grondgebied gewonnen. Zichtbare resten daarvan zijn te vinden tussen Dorst en Steenoven. Bij de aanleg van het Markkanaal kwam veel zand vrij en ook rond het kanaal werd vervolgens zand gewonnen.

tabel 6: Locaties delfstoffen

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
23	Oude Leemputten	Deze leemputten behoren bij de steenfabriek Vijf Eiken tussen Dorst en Steenoven (in de gemeente Gilze Rijen). De leemputten zijn gebruikt tussen het einde van de 19 ^e en het einde van de 20 ^e eeuw. Hoewel dus een vrij recent landschappelijk element, vertellen de putten wel het verhaal van een veel langere winning van klei in de gemeente.	hoog
24	Nieuwe Leemputten	Deze leemputten behoren bij de steenfabriek Vijf Eiken tussen Dorst en Steenoven (in de gemeente Gilze Rijen). De leemputten zijn gebruikt tussen het einde van de 19 ^e en het einde van de 20 ^e eeuw. Hoewel dus een vrij recent landschappelijk element, vertellen de putten echter het verhaal van een veel langere winning van klei in de gemeente.	hoog
25	Zandwinning bij Vrachelen	Ten noorden van het Markkanaal is zand gewonnen. Dit is nog zichtbaar in de lager gelegen percelen in dit gebied. Ook het zand dat vrijkwam bij het graven van het Markkanaal zelf is verkocht.	hoog
26	Zandwinput Vrachelse Heide	Ten zuiden van het Markkanaal ligt een zandwinput. Deze zandwinput vertelt een recenter verhaal van zandwinning in de gemeente Oosterhout. Dit sluit aan bij de geschiedenis van de terreinen ten noorden van het kanaal waar eveneens zand werd gewonnen.	redelijk hoog

6.1.7 Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen

Het oudste kasteel van Oosterhout is zonder twijfel Huize Strijen, waarvan nog slechts een muurrestant van de toren zichtbaar is, samen met de omgrachting en grondsporen (archeologie). Het kasteel dat eerst een militaire functie had, verloor die functie later, waarna het een statussymbool voor de eigenaar was. Bijzonder in Oosterhout zijn verder de Slotjes (zie ook gebouwde monumenten). Langs de Ridderstraat zijn meerdere statige

panden aanwezig. De Blauwe Camer heeft na dienst te hebben gedaan als landgoed de functie van klooster gekregen.

tabel 7: Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
39	Huize Strijen	In 1288 is door Willem , heer van Strijen begonnen met de bouw. Het kasteel lag letterlijk op de grens van Holland en Brabant. In 1320 is door Willem van Duvenvoorde een grote verbouwing / her bouw uitgevoerd. Het verval van het terrein is vanaf eind 16 ^e eeuw ingezet. De muurresten en de archeologische resten van het kasteel zijn van zeer hoge waarde	zeer hoog
40	de Slotjes	Ten zuiden van het Slotpark liggen de Slotjes. De gebouwen zijn aangewezen als rijksmonumenten. De structuur is bijzonder te noemen, een soort warande, waarin meerdere buitenplaatsen op relatief korte afstand van elkaar voorkomen. De slotjes zijn gegroeid vanuit ontginningsboerderijen, een kenmerkende ontstaanswijze voor buitenplaatsen.	hoog
41	De Blauwe Camer	Deze buitenplaats ligt ten oosten van het centrum van Oosterhout in de Heilige Driehoek en is sinds de 17 ^e eeuw in gebruik als klooster. De buitenplaats ligt, in tegenstelling tot de Slotjes, nog tegen zijn landelijke omgeving aan. Daarmee komt de relatie van een buitenplaats met het landelijk gebied nog duidelijk tot uitdrukking.	zeer hoog
42	Oosterheide	Het landgoed Oosterheide is ontstaan na de aankoop van 50 hectare heide (tussen Teteringen en Oosterhout) door de heer Pieter Jacob Calckberner. Het landhuis en de bijbehorende boerderij zijn aangewezen als rijksmonument. Zij liggen in een bos dat vanaf de 19 ^e eeuw werd aangeplant op de heide. In het bos liggen restanten van drie kogelvangsers, die in de 18 ^e eeuw zijn opgeworpen.	hoog

6.1.8 Militaire objecten

Ter verdediging van het gebied werden in de loop van de tijd linies aangelegd. Deze moesten de steden (Geertruidenberg en Breda) beschermen tegen aanvallen van vijandige troepen. Ook werden (en worden) militaire oefeningen gehouden in het gebied. Eerder vonden deze plaats op het terrein van de huidige buitenplaats Oosterheide. Tegenwoordig wordt de Vrachelse Heide nog als militair oefenterrein gebruikt.

tabel 8: Militaire objecten

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
43	Voormalige Linie van Den Hout	Deze linie diende ter bescherming van de stad Geertruidenberg en is in 1701 ontworpen door Menno van Coehoorn. De linie is een aantal malen vervallen en weer hersteld. De linie is nu begroeid en in redelijke staat.	hoog
44	Voormalige Linie van de Munnikenhof	De Linie van de Munnikenhof maakte deel uit van de verdediging van de stad Breda en is in 1701 ontworpen	zeer hoog

		door Menno van Coehoorn. De linie is een aantal malen vervallen en weer hersteld. In 1911 werd het werk doorgraven door het Markkanaal. De linie is nu begroeid en in redelijke staat.	
45	kogelvangers Kalix Berna	Op het terrein van Oosterheide zijn drie kogelvangers bewaard gebleven. Deze bergjes liggen tegenwoordig midden in het bos.	hoog

7 Historische groenstructuren en zichtlijnen

Behalve de hierboven genoemde overblijfselen van de menselijke invloed in Oosterhout bestaat ook een aantal historische groenstructuren en zichtlijnen. De provincie Noord-Brabant heeft deze elementen eveneens op de kaart opgenomen. De groenstructuren in Oosterhout zijn divers en bestaan uit beplanting van/bij historische structuren, zoals de vestingwerken en het Markkanaal, parken, laanbeplanting en bos.

tabel 9: Groenstructuren en zichtlijnen

nr.	toponiem	beschrijving	waardering
1	Vestingbeplanting Linie van Den Hout (G286)	Een tussen Den Hout en Made gelegen vestingwerk (1701) met een gevarieerde beplanting en begroeiing, daterend uit de periode 1850-1950, bestaande uit zomereik, ratelpopulier, zachte berk, ruwe berk, zwarte els, grauwe wilg, gewone vlier, wilde lijsterbes, hulst, wilde gagel en wilde kamperfoelie .	hoog
2	Vestingbeplanting, hakhout Linie van de Munnikenhof (G1012)	Beplantingen van struiken en bomen op de wallichamen van de voormalige linie van de Munnikenhof. Beplanting bestaat uit eiken en verder uit lijsterbes, wilg, sporkehout ⁵² , berk, Amerikaanse vogelkers. Veel bomen vooral eiken zijn als hakhout gebruikt	hoog
3	Houtwal, watergang beplanting Markkanaal Ter Aalst, Oosterhout (G742)	Een gevarieerd groen lint van ruim drie kilometer aan weerszijden van het Markkanaal met Amerikaanse eik, zomereik, zwarte els, grauwe wilg, schietwilg, sporkehout, zoete kers en Amerikaanse vogelkers. De beplanting dateert overwegend uit 1850-1890, deels is er jongere aanplant .	hoog
4	Plein, laanbeplanting Houtse Heuvel (G673)	Uit middeleeuwen daterende, in plattegrond nog zeer gave noord-zuid gerichte plaatse (Houtse Heuvel) rijkelijk beplant met hoogstammig groen, waaronder linden en kastanjes. Onverharde kerk- en gebuurpaden ⁵³ , tuinen met hagen, poelen en bomen dateren uit 1800. In 1937 werd ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Juliana en Bernhard een zogenaamde 'Oranjeboom' (linde) aangeplant. Het geheel maakt onderdeel uit van beschermd stadsgezicht Centrum. Volgende boom is bij de bomenstichting geregistreerd : - witte paardekastanje uit 1860-1870. Staat op de Brink.	zeer hoog
5	Laanbeplanting solitaire boom Achterstraat	Laanbeplanting van eiken langs de Achterstraat. Op het kruispunt Achterstraat/Vrachelsestraat staat een Heilige Eik. Bij de bomenstichting staat een zomereik uit 1700-1750 geregistreerd. Sommigen beweren dat deze 'duizendjarige' eik dateert uit de 13e eeuw en dus meer dan 700 jaar is. Deze Heilige Eik is een van de laatste Heilige eiken in Brabant die de rooizucht van de katholieken heeft overleefd. Ook een blikseminslag overleefde deze boom. In de holte die hierdoor is ontstaan zou een kluzenaar zijn intrek in genomen hebben. Maar hoe het ook zij, de Heiligen Eik is een monument.	hoog

⁵² Sporkehout is een plant uit de wegedoornfamilie

⁵³ paden gebruikt door de lokale bevolking als lokale verbindingen

6	Bos, hakhout, heide, terrein met defensieve functie, zandverstuiving Vrachelse Heide, Oosterhout (G1013)	Een zandverstuiving met oud eikenhakhout, zomereik, grove den, beuk, zeeden, Amerikaanse vogelkers en eikvaren. Het gebied stamt grotendeels uit 1893-1904, deels van na 1904 en mogelijk gaan de oudste gedeelten terug voor 1850 .	hoog
7	Laanbeplanting Bredaseweg, Oosterhoutseweg (G744)	Laan gesitueerd tussen Breda, Teteringen en Oosterhout beplant met oude Amerikaanse eiken en beuken uit 1850-1875	hoog
8	Watergangbeplanting Wilhelminkanaal (G676)	Langs een deel van het oude tracé van het Wilhelmina kanaal gelegen groep bomen. Groot deel staat op de oude kanaalbegeleidende dijken.	hoog
9	Park Solitaire boom Slotpark (G678)	Een relict van het oorspronkelijke Slotpark, met als centrale as de voormalige oprijlaan naar de Slotlaan. Het park is ingericht in Engelse landschapsstijl. Aan de oostelijke zijde wordt het park afgesloten door 19 ^e -eeuwse Kastanjes. Volgende bomen zijn bij de bomenstichting geregistreerd : - tamme kastanjabomen uit 1860-1870., langs de Slotlaan bij de zuidwest ingang; 10 beuken uit 1830-1840, achter het landhuis vormen zij een grote cirkel; Libanonceder uit 1880-1890 in het westelijk deel aan de vijver.	hoog
10	Park, solitaire boom Sint Paulusabdij (G679)	Parkje bij de Sint-Paulus abdij met opvallend veel hoogstammen waaronder linden, eiken en beuken. Volgende bomen zijn bij de bomenstichting geregistreerd : -Hollandse linde uit 1890-1990.	hoog
11	Bos houtwallen De Heiningen, Het Blik (G461)	Bos en houtwallen met grove den, zomereik, zwarte els, zoete kers, Amerikaanse vogelkers, zwarte den, hulst, ratelpopulier, ruwe berk, sporkehout, wilde kamperfoelie, bosbes en adelaarsvaren. Het merendeel van de begroeiing dateert uit 1905-1930 .	redelijk hoog
12	Laanbeplanting Seterse weg, Ketenbaan Dorst, Seters (G747)	Een laanbeplanting van zomereik, Amerikaanse eik, beuk en Hollandse linde uit 1880-1904 en deels jonger .	redelijk hoog
13	Boscomplex, hakhout, heide, Boswachterij Dorst (G746)	Onregelmatige, rechthoekige percelen met oudere dennen en sparren, wallen met ouder hakhout. De beplanting bestaat uit grove den, Amerikaanse eik, beuk, douglasspar, zomereik, robinia, zwarte den, ruwe berk, boswilg, schietwilg, grauwe wilg, zoete kers, hazelaar, appel, Hollandse linde en Salomonszegel en dateert voornamelijk uit 1850-1904 en deels na 1904 .	hoog

De kaart geeft ook een aantal zichtlijnen weer. Dit betreft belangrijke zichtrelaties tussen twee plaatsen. Bij Den Hout zijn zichtlijnen van de Linie van Den Hout en de Linie van de Munnikenhof aanwezig. Deze zichtlijnen hebben een militair doel. De andere zichtlijnen liggen rondom Den Hout en betreffen zichtrelaties tussen het dorp en de akker. De gemeente heeft een lijst met monumentale bomen opgesteld. Deze bomen zijn beschermd.⁵⁴ De lijst met bomen is opgenomen in de bijlage. Momenteel is de status van de genoemde lijst niet geheel duidelijk. Derhalve is in het betreffende kaartbeeld de provinciale lijst verbeeld. De kaart zal in 2012 of 2013 worden geactualiseerd met een nieuwe door de gemeente Oosterhout vast te stellen lijst.

⁵⁴ voor meer info: gemeente oosterhout.

8 Historische (steden)bouwkunde

De gebouwde omgeving bestaat voor de gemeente Oosterhout enerzijds uit een aantal stedenbouwkundige structuren, waarvan er drie als beschermd stads- en dorpsgezicht zijn aangewezen en anderzijds uit individuele monumenten (rijks- danwel gemeentelijk). Voor deze drie verschillende onderdelen van de historische stedenbouw gelden verschillende procedures. Standaard geldt dat de laatst vastgestelde gemeentelijke Monumenten – of Erfgoedverordening de vigerende is. Ten aanzien van de rijksmonumenten geldt de Monumentenwet 1988 of de op dat moment vigerende wet. Zie voor de weergave van de in dit hoofdstuk benoemde onderdelen de kaartbijlage.

De waardstelling van de individuele monumenten wordt niet beïnvloed door het wel of niet binnen een van de onderstaande structuren gelegen zijn. Wel kan er sprake zijn van een ensemblewaarde maar deze zullen eerder benut dienen te worden wanneer er over meerdere panden tegelijkertijd gesproken wordt. Panden uit het Monumenten Inventarisatie Programma (MIP) zijn in deze Cultuurhistorische Inventarisatie buiten beschouwing gelaten⁵⁵.

8.1 Stedenbouwkundige structuren

Stedenbouwkundige structuren zijn samenhangende eenheden van gebouwen en structuren die als beschermenswaardig zijn aangeduid. In totaal zijn er momenteel zes van deze structuren nader gedefinieerd. Van deze structuren zijn er drie aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht, namelijk Den Hout, de Heilige Driehoek en de historische kern van Oosterhout. De historische kern van Oosterhout valt gedeeltelijk samen met de op de CHW-kaart van Noord-Brabant hooggewaardeerde Historische Kern Heuvel-Slotlaan-Ridderstraat. Binnen de Heilige Driehoek ligt een als zeer hoog op de CHW-kaart van Noord-Brabant gewaardeerd terrein met dezelfde naam.

tabel 10: Stedenbouwkundige structuren

nr.	structuur	beschrijving	waardering
1	Oude dorpskern met plaatse Den Hout	Uit middeleeuwen daterende, in plattegrond nog zeer gave noord-zuid gerichte akkernederzetting met plaatse (Houtse Heuvel). Aansluitend aan de kop, ten oosten van de Houtse Heuvel en hiervan door akkers gescheiden, de Achterstraat, een gehucht langs de weg met een verspreide bebouwing. Huidige vorm van Houtse Heuvel, waarop onverharde kerk- en gebuurpaden, tuinen, poelen en beplant met linden en kastanjes, dateert van circa 1800. Oorspronkelijk vooral aan westzijde bebouwd (circa 1850-1920), na bouw Sint Corneliuskerk (1877-78) verdichting aan oostzijde bestaande uit niet-agrarische bebouwing (klooster 1903, parochiehuis 1900, fabriek, woonhuizen). Aan zuidzijde latere verdichting met school, woonhuizen en winkels (circa 1895-1930). Plaatse nog immer in gemeenschappelijk bezit. Aan de Achterstraat verspreide bebouwing bestaande uit boerderijen, deels met schuren (circa 1850-1930), veelal haaks op de weg. Laanbeplanting met onder andere een Heilige Eik.	zeer hoog

⁵⁵ Een selectie van deze zogenaamde MIP-panden is opgewerkt tot een rijks- of gemeentelijk monument. Daarnaast is een aantal van de MIP-panden onder het MIP nader onderzocht en als gevolg van de resultaten van het onderzoek afgeschreven voor wat betreft monumentale waarde. Derhalve is geoordeeld dat deze MIP-panden in de CHI achterwege dienen te blijven om een vertroebeling van het beeld te voorkomen.

2	Historische kern Heuvel-Slotlaan-Ridderstraat	Met name na circa 1800 tot ontwikkeling gekomen baandorp ⁵⁶ met door wegverbreding gevormd, oost-west gericht marktplein (Heuvel). Ten zuiden daarvan een reeks omgrachte kleine kastelen (Ridderstraat), van de Heuvel gescheiden door een parkachtige aanleg (Slotparken en Lukwelpark, ontwerp J.H.R. van Koolwijk, 1954) met voormalige oprijlanen (Slotlaan, Kastanjedreef). Aan de met kasseien bestrate en met linden beplante Heuvel meerlaagse herenhuizen (circa 1650-1900, vaak met oudere kern) en voormalig gemeentehuis (circa 1750). Aansluitend het Slotpark in Engelse landschapstijl, aan de zuidzijde begrensd door de Ridderstraat met daaraan gelegen de kleine gebouwcomplexen (de 'Slotjes'): Huis Buitenzorg (circa 1700 (?)-1900, voorheen Huis Borsselen), Huis Braeckesteyn (circa 1800), Huis Limburg (1460, 1798,1940) en Huis Beveren (circa 1740, met oudere kern).	hoog
3	Markt	De Markt is naast de Heuvel een van de drie kernen waaruit het huidige Oosterhout is ontstaan. Aan de Markt staan de kerk en een aantal andere monumentale panden.	redelijk hoog
4	Heilige Driehoek	Terrein met religieuze functie bestaande uit een complex van drie aangrenzende kloosters ten oosten van de kom (Hoogstraat-Kloosterdreef-Zandheuvel). Door sloten, muren en hagen omsloten open terreinen met geconcentreerde bebouwing, door specifieke functie vrij gebleven van overige bebouwing. Aan noordoostzijde het Norbertinessenklooster Sint Catharinadal (sinds 1647), met o.a. poortgebouw (circa 1800-1850), omgracht huis (voorheen de 'Blauwe Kamer', circa 1650, kern circa 1500-1550, nu proosdij) en kloosterboerderij (circa 1915). Ten westen hiervan Benedictinessenabdij van Onze Lieve Vrouw (arch. Vilain 1905), met kloostergebouw, neogotische kloosterkerk, kloosterboerderij en portiersgebouw. Aan zuidzijde Benedictijnerabdij Sint-Paulus, met onder andere klooster (circa 1906-1930), kloostertuin (Dom Bellot 1906-1909), kloosterboerderij, ateliergebouw (arch. Van der Meij 1927), gasthuis (Dom van de Laan 1939), en kloosterkerk (1955).	zeer hoog
5	Buurtschap Oosteind	Lineaire straatnederzetting, direct grenzend aan open akkergebied met overwegend agrarische bebouwing en kleine niet-agrarische kern rond kerk. Door samensmelting van twee, op zandhoogten gelegen gehuchten (circa 1200) ontstane nederzetting die door ligging aan straatweg van Dongen naar Oosterhout en aanleg tramlijn ontwikkeling tot straatdorp. Overwegend langgevelboerderijen, enkele leerlooierijen (circa 1900), in westelijk deel van de nederzetting de kerk (1852) en overige niet-agrarische bebouwing	redelijk hoog

⁵⁶ Dorp langs een doorgaande weg.

		waaronder pastorie (circa 1870), onderwijzerswoning (circa 1900) en school (circa 1915). Tussen circa 1870-1940 en later verdere verdichting van lintbebouwing .	
6	Havenbuurt Groenendijk	Zeer compact gehucht op rand van Dongendijksche Polder en Willems Polder, ontstaan als havenhoofd van nu gedempte Groenendijkse haven (1675). U-vormige structuur van havenhoofd nog herkenbaar met kade, losplaats en bescheiden bebouwing bestaande uit op kop havenhoofd voormalig havenhuis De Windvang (circa 1870) en eenlaagse arbeiderswoningen (1870-1905), aan Groenendijkse Straat enkele evenwijdig aan straat opgetrokken boerderijen (voormalige herbergen, circa 1820-1920).	redelijk hoog
7	Joodse begraafplaats	Begraafplaats gebruikt door de Joodse gemeenschap van Oosterhout, Geertruidenberg en Breda. Vroegst bekende gebruik 1822.	redelijk hoog

8.2 Gebouwde rijksmonumenten

De gemeente Oosterhout kent 87 Rijksmonumenten. Een concentratie van deze rijksmonumenten ligt in het oude centrum van Oosterhout. Den Hout en Dorst kennen elk zeven rijksmonumenten, Oosteind acht. De rijksmonumenten in de gemeente Oosterhout zijn hieronder opgenomen.

8.3 Gebouwde gemeentelijke monumenten

De gemeente Oosterhout heeft in totaal 174 Gemeentelijke monumenten aangewezen. De ligging van deze monumenten is opgenomen in de kaartbijlage. De beschrijving van deze monumenten (alfabetisch op adres geordend) is opgenomen in bijlage 5.

9 Dataset gemeente Oosterhout

Vanaf 1991 tot en met 2010 heeft de gemeente Oosterhout beschikt over een eigen archeologische dienst. In de periode 1991 tot en met 1998 werd er door de diverse gemeentelijk archeologen met de vrijwilligers van de eigen dienst in samenwerking met het Instituut voor Toegepast Historisch Onderzoek (ITHO) archeologisch onderzoek verricht. Het gemeentelijk archeologisch onderzoek richtte zich in deze periode op de inheems-Romeinse nederzetting van de Molenbuurt, enkele vlakdekkende opgravingen in de binnenstad en het vooronderzoek voor het industriegebied van Weststad 3.

Vanaf 1998 tot en met 2003 werd de samenwerking met het ITHO losgelaten. Hoewel er in deze periode ook nog gravend onderzoek werd verricht in de binnenstad, lag de focus van het onderzoek vooral op de middeleeuwse nederzetting ter hoogte van de nieuwbouwwijk Vrachelen 3 en de noordelijke zone van Weststad 3 in de opgravende fase (Steehoven). In 2003 werd middels een aantal waarnemingen ter hoogte van het Bouwlingplein het laatste formele onderzoek afgerond. Van een regulier onderzoek ter plaatse van het Bouwlingplein kon als gevolg van een bodemverontreiniging geen sprake meer zijn.

Vanaf 2003 tot en met 2010 zijn er nog enkele korte waarnemingen uitgevoerd en werd door de dienst medewerking verleend aan archeologisch onderzoek dat door diverse bedrijven in Oosterhout werd verricht. De dienst fungeerde daarbij vooral als kenniscentrum. In 2010 werd het eindrapport van het onderzoek op Weststad 3 afgerond en in 2011 zullen de resultaten van het onderzoek op Vrachelen 3 verschijnen⁵⁷.

Gedurende het bestaan van de archeologische dienst hebben de medewerkers een analoge kaart bijgehouden met archeologisch relevante info. Deze kaart is uiteindelijk de vondstmeldingenkaart van de gemeentelijke dienst gaan heten. Het gaat daarbij overwegend om informatie die ook in de landelijke database Archis 2 is opgenomen, maar soms zijn ook aanvullende meldingen opgenomen⁵⁸. Veelal gaat het daarbij om informatie die wel relevant is maar niet altijd direct aan een meer reguliere vondstmelding is te koppelen. Er is in overleg met de gemeente voor gekozen de kaart te digitaliseren en als kaartlaag toe te voegen aan de Erfgoedkaart van de gemeente. Daarbij is de database bewerkt. Er is omwille van de eenduidigheid van de gegevens voor gekozen de kaart als een attentiekaart te gebruiken. Daartoe zijn alle meldingen op coördinaat gebracht en op basis van de datering van een kleurcodering voorzien. De achterliggende gegevens zijn vervolgens niet opgenomen in de bestanden van de kaart maar alleen toegankelijk voor de gemeente. Niet alle gegevens zoals die van de vindsters etc. zijn openbaar toegankelijk. Indien er een vondstmelding in een te onderzoeken plangebied ligt dient contact te worden opgenomen met de beleidsmedewerker monumenten en archeologie van de gemeente Oosterhout om in onderling overleg de implicatie van de betreffende melding op het selectieadvies vast te stellen.

De dataset is daarmee gebruikt bij het vaststellen van de archeologische verwachtingswaarde van gebieden binnen de gemeentegrenzen. Dat een aantal van deze waarnemingen uiteindelijk vaak alsnog in Archis terecht zijn gekomen spreekt voor de kwaliteit van de gegevens maar ook voor de toegankelijkheid hiervan.

⁵⁷ Respectievelijk Koopmanschap, Dijk & Spoelstra 2010 en Koopmanschap & Dijk in voorbereiding. Voor de uitwerking van deze onderzoeken heeft de gemeente in 2010 en 2011 fondsen vrijgemaakt en opdracht verleend aan Oranjewoud.

⁵⁸ Zeker voor het gebied van de Houtse Akkers geldt dat het hier vooral archismeldingen betreffen die veelal later via het Provinciaal Meldpunt Archeologie alsnog in Archis terecht zijn gekomen.

10 Afronding

10.1 Cultuurhistorische inventarisatie: eerste aanzet

De uitgevoerde cultuurhistorische inventarisatie geeft inzicht in hetgeen we nu (al) weten van archeologische, historisch geografische en historisch bouwkundige waarden. Het is een eerste aanzet om de cultuurhistorische waarden in een samenhangend geheel inzichtelijk te maken. Op alle vlakken van de cultuurhistorie heeft de gemeente Oosterhout een groot aantal elementen en structuren die waardevol zijn en een (onder)deel van de ontwikkelingsgeschiedenis van het gemeentelijk grondgebied vertellen. Hét verhaal van Oosterhout bestaat niet, maar er zijn vele verhalen te vertellen. Overigens geldt dat naarmate een grotere samenhang tussen de verschillende elementen en structuren aanwezig is, de waarde van een dergelijk ensemble groter wordt en meer informatie biedt over de historie van het gebied.

De eerste aanzet is bedoeld om middels een nieuwe inventarisatie en het daaraan gekoppelde beleid te behouden wat de gemeente aan cultuurhistorie rijk is. Daarnaast bieden de kaarten de mogelijkheid om deze in de toekomst aan te vullen met nieuwe gegevens waardoor een nog gedetailleerder beeld ontstaat. Hiervoor kunnen zowel onderzoeken worden gebruikt afkomstig uit nieuwe ontwikkelingen (zoals een bouwhistorische beschrijving voorafgaand aan een verbouwing), als informatie die beschikbaar komt door het uitbreiden van de gemeentelijke monumentenlijst of andere beeldbepalende panden op te nemen op de kaarten.

10.2 Archeologische inventarisatie: de basis is gelegd

Middels de nieuwe archeologische verwachtingskaart en de beleidskaart kan op een overzichtelijke en eenvoudige wijze archeologie in de bestemmingsplannen geborgd worden. Ten opzichte van eerdere verwachtingskaarten doet het nieuwe kaartbeeld meer recht aan het historisch gebruik van het landschap. Onderzoek ter plaatse van reeds verstoorte gebieden zoals ontgroningen worden door de signalering van deze gebieden aan de andere kant juist weer zoveel mogelijk vermeden.

10.3 Waardenkaarten

Gelijktijdig met de inventarisatie is ook een waardering uitgevoerd voor de historisch geografische elementen en structuren en de historische groenstructuren. Voor archeologie is het archeologische verwachtingsmodel doorvertaald naar een archeologische beleidskaart.

Het beleid ten aanzien van archeologie wordt begin 2012 vastgesteld en wordt vanaf dat moment geborgd in alle nieuw te verschijnen bestemmingsplannen. Als adviseur van de gemeente Oosterhout treedt in deze de Regio West-Brabant op, waarbij het uiteindelijke selectiebesluit blijft voorbehouden aan het college van B&W. Voor de aspecten voortvloeiend uit het beleid van Rijksweg in het kader van MoMo en waarin het vigerende gemeentelijk beleid (nog) niet voorziet, wacht de gemeente het uitrollen van de Modernisering van de Monumentenzorg vooralsnog af.

10.4 Leemten

De opzet van het onderzoek dat onder de Erfgoedkaart Oosterhout ligt maakt dat er tot op een bepaald niveau kennis is verworven. Dit hangt samen met de ambitie van de gemeente en evenzeer in hetgeen momenteel bij de huidige stand van kennis mogelijk is. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat het beleid en het gebruik van de Erfgoedkaart van de gemeente Oosterhout zal leiden tot nieuwe gegevens en nieuw onderzoek.

Ten behoeve van deze inventarisatie zijn geen bouwkundige onderzoeken of beschrijvingen gemaakt van bestaande panden die als monument aangewezen zouden kunnen worden. Ten behoeve van de historisch

geografische kaart is geen precieze begrenzing opgenomen van de akkers. In dergelijke voorkomende gevallen is voorzien in grotere vlakken waarin meerdere onderdelen van het agrarisch systeem zijn opgenomen. Een nadere uitsplitsing van afzonderlijke elementen met als doel het beschermen en het behouden hiervan vraagt een meer gedetailleerde kaartvergelijking en uitgebreid veldwerk. Dit om de aanwezige hoogteverschillen, kavelpatronen en soortgelijke ontwikkelingen door de tijd heen vast te kunnen stellen. Tevens is de begrenzing van de (historische)nederzettingen op een vrij grove schaal opgenomen. Uitgangspunt daarbij is het kaartbeeld van rond 1850 en de begrenzingen die daarop zijn afgebeeld. Een meer gedetailleerde begrenzing zou mogelijk zijn wanneer het in de toekomst mogelijk zou blijken de kadastrale minuutplannen in te lezen en digitaal te verwerken.

11 Een Erfgoedkaart

Bij aanvang van het uitvoeren van de inventarisaties voor de onderdelen cultuurhistorie en archeologie van de gemeente Oosterhout was er een hoop losse data. Gaandeweg de vervaardiging van de afzonderlijke kaartbeelden en de analyse van de beschikbare gegevens werden deze meer en meer tot een logisch geheel samengebracht en bleek dat een deel van de data verfijnd en nader aangevuld kon worden.

Tegelijkertijd bleek ook dat er veel over de geschiedenis en het erfgoed uit de gemeente (nog) niet bekend is. Op dit punt geven de verschillende deelkaarten nu voor het eerst op een gemeentedekkend kaartbeeld een houvast en is een koppeling met het erfgoedbeleid tot stand gebracht. Hiermee geeft het de gemeente een instrumentarium voor de dagelijkse gang van zaken. In één oogopslag kan worden gezien wat de mogelijkheden van afzonderlijke elementen en ensembles zijn, en wat eventuele procedurele implicaties zijn. De kaarten stellen ook de burger in staat in een vroeg tijdig stadium kennis te nemen van zijn of haar woonomgeving en elementen daaruit te benutten als inspiratiebron.

Het is nu aan de gemeente Oosterhout en haar erfgoedpartners zoals de heemkundekringen e.d. om verder te gaan met het nieuw verkregen beeld en het te benutten als inspiratiebron bij nieuwe ontwikkelingen en om te beschermen en behouden van het vele erfgoed dat de gemeente rijk is.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.,
Oosterhout september 2011.

Afbeelding 20: als een van de beeldbepalende elementen, zowel boven- als ondergronds, is in Oosterhout het complex van het oorspronkelijke Vrijheidshuis aan de Heuvel te duiden. De historische waarde van dit zeventiende eeuwse gebouw (besloten liggend in een later complex is groot. De eerste fase van het Vrijheidshuis werd geconstrueerd van bouwmaterialen afkomstig van de eerste sloop van de kasteelgebouwen van het Huis Strijen. Het werd geplaatst op de heuvel achter de linde waaronder van oudsher de Vierschaar gespannen werd. Daarmee vormt de bouw van het Vrijheidshuis een vereeuwiging in steen van de (lage) rechtspraak en een deel van de stedelijke identiteit van Oosterhout.

Afbeelding 21: één van de locaties waar archeologisch erfgoed, gebouwd erfgoed en de vroegste uiting van enig monumentenbesef samen komt, dan is dat wel in het kasteelterrein van huis Strijen. De van oorsprong laat dertiende eeuwse burcht werd in de vroege veertiende eeuw verder uitgebouwd en zou na het vertrek van de laatste heer van Oosterhout als nazaten van Willem van Duvenvoorde nog ruim twee eeuwen een deel van het bestuur van de gemeente Oosterhout vormen. In tijden van onrust kon de schout en kastelein zich terugtrekken met zijn familie op de burcht. daarnaast kende de burcht ook een gebruik als gevangenis voor de lieden die onder de rechtspraak van de vrijheid Oosterhout vielen. Na een eerste sloop in de zeventiende eeuw werd als relict van het rijke verleden door het bestuur van de vrijheid bepaald dat de toren van het complex behouden moest blijven. Gedurende de vroege achttiende eeuw werd deze alsnog voor de helft gesloopt maar bleef het restant vanaf dat moment bewaard.

12 Gebruikte bronnen conform subsidiecriteria

Bij het opstellen van de Cultuurhistorische Inventarisatie en Archeologische verwachtingenkaart zijn de volgende bronnen onder andere gebruikt;

Archeologie

- a) De gegevens zoals bekend in Archis (2010), het CAA en het CMA;
- b) De landelijke bodemkaart, schaal 1:50.000 (DLG-Zuid, Alterra);
- c) De geomorfologische kaart 1:50.000 (Alterra);
- d) De landelijke grondwatertrappenkaart 1:50.000 (DLG-Zuid, Alterra);
- e) Het Actueel Hoogtebestand Nederland (zoals beschikbaar gesteld door de gemeente Oosterhout);
- f) Ontgrondingenkaart (provincie Noord-Brabant);
- g) Atlas van Historische Vestingwerken in Nederland, deel Noord-Brabant;
- h) De beschikbare archeologische onderzoeksrapporten in overleg met de adviseur archeologie van de gemeente Oosterhout (zie literatuurlijst);
- i) Beschikbaar gestelde data vanuit de betreffende heemkundekringen en amateurarcheologen. Naar aanleiding van een uitvraag in 2010 heeft geen van de heemkundekringen (nieuwe informatie naar voren gebracht.
- j) De relevante publicaties zoals vermeld in het Archeologisch Repertorium (zie literatuurlijst);
- k) De Bonnekaarten 1:25.000 (1894-1916) (Alterra, zoals beschikbaar gesteld door de Provincie Noord-Brabant).

Een geologische kaart 1:50.000 ontbreekt voor het betreffende grondgebied, wel is gebruik gemaakt van de publicatie van De Mulder e.a. om in deze leemte te voorzien. De publicatie van Stouthamer en Berendsen is voor het onderzochte gebied niet relevant. Archeologische (concept-)waardenkaarten waren gedurende het onderzoekstraject beschikbaar voor aangrenzende gemeenten. Er is gebruik gemaakt van de (vastgestelde) kaarten van de gemeente Breda en Dongen en de conceptkaart van Drimmelen. Ook is gebruik gemaakt van een deelkaart Oosterhout-Oost⁵⁹.

Cultuurhistorie

- a) De topografische militaire kaart 1:25.000 cz. 1830-1850 (Kadaster);
- b) De Bonnekaarten 1:25.000 (1894-1916) (Alterra, zoals beschikbaar gesteld door de Provincie Noord-Brabant.
- c) De lijst met Rijksmonumenten (RCE) zoals beschikbaar gesteld door de gemeente Oosterhout;
- d) De lijst met beschermde stads- en dorpsgezichten (RCE) zoals beschikbaar gesteld door de gemeente Oosterhout
- e) De lijst met gemeentelijke monumenten zoals beschikbaar gesteld door de gemeente Oosterhout;
- f) De kadastrale kaart van omstreeks 1830 (www.watwaswaar.nl) aangevuld met historische kaarten uit de collectie Hingman van het nationaal archief;
- g) De historisch geografische studie van Renes uit 1985 (zie literatuurlijst).

De lijst met beschermde landgoederen (RCE) is voor de gemeente Oosterhout niet van toepassing, evenals de studie van De Bont 1993.

⁵⁹ Koopmanschap 2008

13 Literatuur

Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk): *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.

De Bont, C.: "*Al het merkwaardige in bonte afwisseling ...*"; *Een historische geografie van Midden- en Oost-Brabant*, Waalre. Stichting Brabants Heem.

Fontijn, D., 2004: 'Schatvondsten' uit de Beekdalen. De interpretatie van metaaldeposities uit de Bronstijd. In: Gerritsen, F. en Rensink, E. (red.). *Beekdallandschappen in Archeologisch Perspectief: Een Kwestie van Onderzoek en Monumentenzorg*. Nederlandse Archeologische Rapporten 28. Amersfoort, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, pp. 69-84

Gorisse, C. (red.), 2009: *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout,.

Kappelhof, T. 2009a: Verder leven onder het teken van oorlog 1568-1648. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout.

Kappelhof, T. 2009b Aan de rand van de Republiek, 1648-1780. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout.

Koopmanschap, H.J.L.C. 2006 & 2007: *Oosterhouts pottenbakkersafval I en II*.
Jaarboek van de Oudheidkundige kring De Oranjeboom.

Koopmanschap, H.J.L.C., Dijk, N.S. & Spoelstra, A. 2010. *Uitwerking opgraving Weststad 3/Steelhoven te Oosterhout*. (Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/149), Oranjewoud, Oosterhout.

Koopmanschap, H.J.L.C. & Dijk, N.S. 2011. Huisplattegronden van Vrachelen: bewoning aan de rand van de Houtse Akkers. In voorbereiding.

Leenders, K.A.H.W., 1996, *Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde. Ontginnings- en nederzettingsgeschiedenis van het noordwesten van het Maas-Schelde-Demergebied 400-1350. Een poging tot synthese*. Zutphen

Leenders, K.A.H.W. e.a., Landschap, ontginning en bewoning ± 500 -1568. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Oosterhout, 2009.

Leenders, K.A.H.W. en N. Dijk, 2009: Economie en bevolking in de Middeleeuwen. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout.

Leenders, K.A.H.W. 2009a: Het landschap 1568-1780. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout,

Leenders, K.A.H.W. 2009b: Het landschap 1780 - 1940. In: Gorisse, C. (red.). *Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009*. Signifikant, Oosterhout.

Leenders, K.A.H.W., Het landschap 1940 - 2009. In: Gorisse, C. (red.). Oosterhout, niet van gisteren. De geschiedenis van een vitale en veerkrachtige stad van de oude steentijd tot 2009. Signifikant, Oosterhout, 2009c.

Provincie Noord-Brabant, 1993, *Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant M.I.P., gemeente Oosterhout.* 's-Hertogenbosch

Renes, J., 1985, *West-Brabant: een cultuurhistorisch landschapsonderzoek.* Waalre.

Sneep, J., J.P.C.M. van Hoof, G.J.L. Koolhof, S.H. Poppema. 1996:*Atlas van historische vestingwerken in Nederland. Noord-Brabant.* Utrecht.

Schinkel, K. 2005. Hamlets on the move. Settlements in the southern and central parts of the Netherlands. In: Louwe Kooijmans et al (red.), 2005. *The Prehistory of the Netherlands.* Leiden University Press, pp. 519-542

Teekens, P.C. 2011. Inventariserend veldonderzoek in het kader van de Erfgoedkaart van de gemeente Oosterhout (N.-Br.). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/81.

Publicaties overeenkomstig het repertorium⁶⁰

- Anoniem, 1974. Opgraving te Oosterhout, Brabants Heem 27, blz. 166.
- Anoniem, 1991. Weer resten van een boerderij uit de Romeinse tijd ontdekt in het gebied van Molenbuurt. In: mededelingenblad van de heemkundekring 'De heerlijkheid Oosterhout' 15. Blz. 1627-1630.
- Beex, G. 1969. Oosterhout, AN 1969, blz. 56.
- Beex, G. 1969. Vondstmeldingen Brabants Heem. Blz. 75-76.
- Beex, G. 1970. Oosterhout AN 1970, blz. 137.
- Beex, G. 1970. Verslag van de provincial archeoloog van Noord-Brabant. Jaarverslag ROB 1970. Blz. 63-71.
- Beex, G. 1971. Verslag van de provincial archeoloog van Noord-Brabant. Jaarverslag ROB 1971. Blz. 104-116.
- Beex, G. 1972. AN 1972, blz. 90-91.
- Broeders, J.M.H., 1978. Uit de geschiedenis van de Sint Jansbasiliek te Oosterhout. In: Jaarboek de Oranjeboom 31, blz. 19-86.
- Buurman, J. 1990. Carbonised plant remains and phosphate analysis of two Roman period house plans with sunken byres at Oosterhout. In Berichten ROB 40, blz. 285-296.
- Dijkstra, P. en van der Lee, A.N. 1980. Oudpaleolithische vondsten uit Den Hout en Duizel, provincie Noord-Brabant. In Archeologische Berichten 14, blz. 169-178.
- Kleij, P., 1993a. Archeologie in Oosterhout, jaarverslag 1992. ITHO Archeologische reeks 1.
- Kleij, P., 1993b. Torenkwadrant. Voorlopig verslag archeologisch proefonderzoek 'Torenkwadrant' gemeente Oosterhout.
- Kleij, P. 1993d. Archeologie in Oosterhout, jaarverslag 1993. ITHO Archeologische reeks 3.
- Meulen, A. van & Smeele, P., 1989. Oosterhout als pottenbakkerscentrum in de negentiende en twintigste eeuw. Deel 1 en 2. In Antiek nr. 1 en 2, blz. 2-23 en 63-87.
- Oomen, J.A.A.M., 1978. De pottenbakkerijen in Oosterhout, mededelingenblad van de heemkundekring Oosterhout. Blz. 50-60.
- Oomen, J.A.A.M., 1983. Het Waterlooplein, mededelingenblad van de heemkundekring Oosterhout 7, blz. 412-413.
- Oomen, J.A.M., 1991. Wat pottenbakker Schoormans bakte, mededelingenblad van de heemkundekring Oosterhout 15, blz. 1566-1570.

⁶⁰ De hier niet vermelde publicaties die wel zijn opgenomen in het repertorium zijn inmiddels in de vakliteratuur van de hiervoor gepubliceerde literatuurlijst reeds opgenomen of inhoudelijk achterhaald. Voor de vondstmeldingen van de heer W.J.H. Verwers is gebruik gemaakt van de in het repertorium vermelde literatuur maar ook van de gegevens zoals aanwezig in Archis 2 (onder livelink)

- Oosting, R., 1994. Oosterhout-Heemraadsdam. In Kleij en Verwers Brabants Heem 46.
- Reijers, A., 1987. Paleolithische vondsten uit de gemeente Oosterhout. Mededelingenblad van de heemkundekring Oosterhout 11, blz. 879-882.
- Reijers, A. 1989. Het Oud-Paleolithicum van de Houtse Akkers (W.-Brabant). Archeologie 1, blz. 66-77.
- Verhagen, J.H., 1965. Vondstmelding Brabants Heem 17, blz. 95.
- Verhagen, J.H., 1987. De prehistorie van Den Hout, mededelingenblad van de heemkundekring Oosterhout 11, blz. 900-908.
- Verwers, W.J.H. 1992. Provinciaal en regionaal archeologen - Noord-Brabant. Jaarverslag ROB.
- Verwers, W.J.H.. 1993. Provinciaal en regionaal archeologen - Noord-Brabant. Jaarverslag ROB

Gebruikte archeologische rapporten⁶¹

- Bink, M. & Dyselinck, T. 2009. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven Oosterhout Vrachelen 4. BAAC-rapport A-08.0180.
- Deville, T. & Orbons, J. 2009. Wilhelminakanaal Oosterhout, gemeente Oosterhout. Inventariserend veldonderzoek; bureauonderzoek en karterend booronderzoek. Archeopro rapport 9110.
- Haar, L. van der & Sophie, G.J.A., 2010. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek Lukwelpark Oosterhout (Noord-Brabant). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/100.
- Kaptein, I. 2010. Bureauonderzoek ten behoeve van de MER omlegging N282 bij Dorst, gemeente Oosterhout. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/01.
- Kaptein, I., Teekens, P.C. & Koopmanschap, H.J.L.C., 2010. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek ter plaatse van de Leijzenstraat 43 te Oosterhout (NB). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/84.
- Koopmanschap, H.J.L.C. & Oude Rengerink, J.A.M. 2007. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven voor de uitbreiding begraafplaats Veerseweg te Oosterhout. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2007/51.
- Koopmanschap, H.J.L.C. 2008. Bureauonderzoek ten behoeve van de actualisering van het bestemmingsplan Oosterhout-Oost. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/79.
- Koopmanschap, H.J.L.C. & Kaptein, I. 2010. Proefsleuvenonderzoek Santrijngebied te Oosterhout (NB). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/82.
- Parlevliet, M. & Weele, M. van der, 2009. Archeologisch bureauonderzoek en IVO, verkennende fase, waterberging Bovensteweg gemeente Oosterhout. Regiobreed 1.
- Voeten, D.F.A.E., 2010. Dorst, bergingsriool, bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). BAAC-rapport V-10.0119..

Kaarten

Topografische kaart 1:25000 (<http://kadata.kadaster.nl>)
Bodemkaart van Nederland, 1:50000, kaartblad 44D
Minuutplan gemeente Oosterhout(<http://www.watwaswaar.nl>)
Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant (via www.brabant.nl)
Grote Historische topografische atlas Noord-Brabant 1905, schaal 1: 25.000. Tilburg, 2005
Historische topografische atlas Noord-Brabant 1836-1843, schaal 1: 25.000. Tilburg, 2008
<http://watwaswaar.nl>

⁶¹ rapporten zijn gebruikt bij opstellen archeologische verwachtingenkaart en toetsing van de gehanteerde modellen aan de hand van bodemopbouw.

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (homo sapiens) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

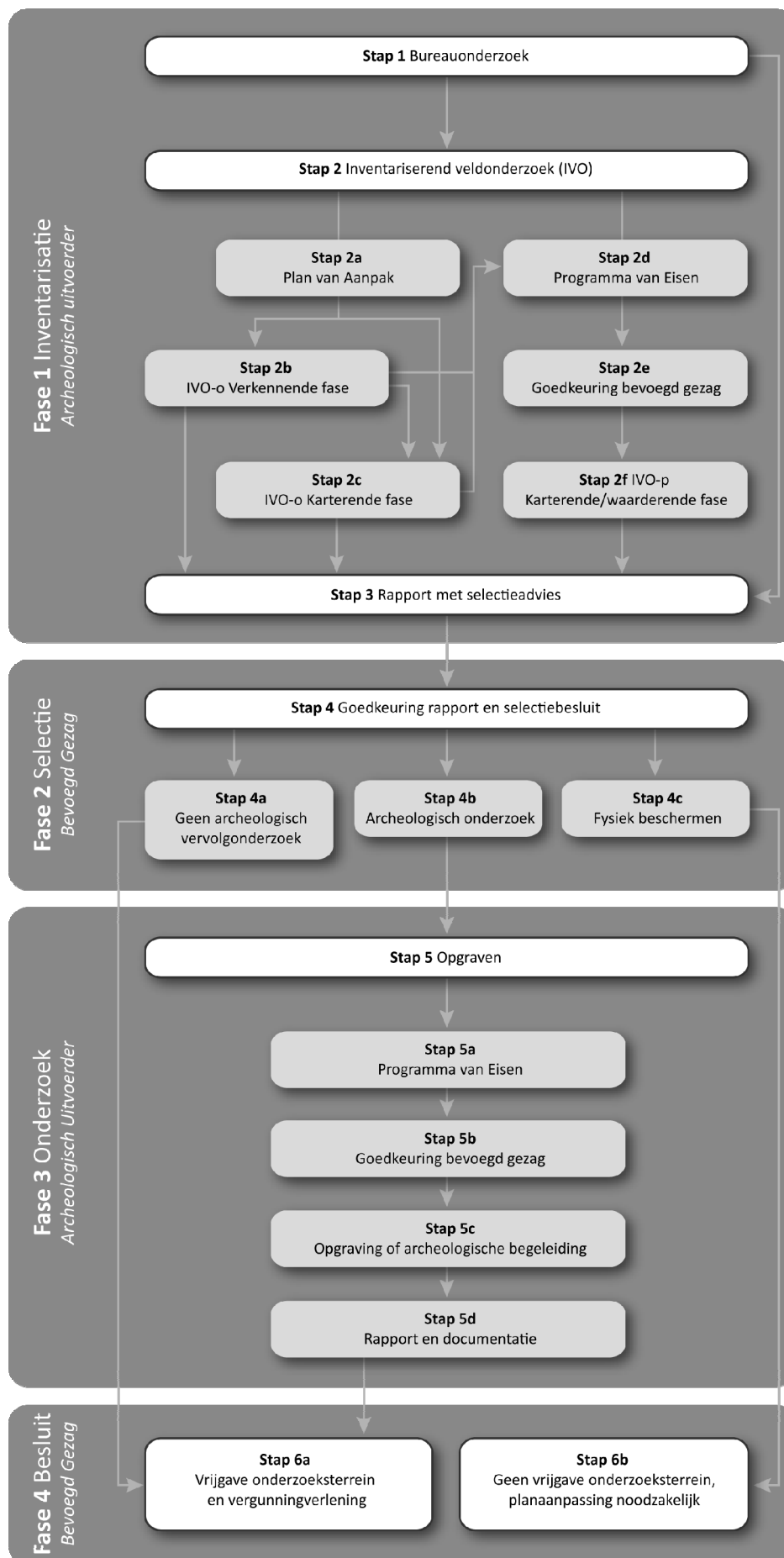
In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (celtic fields). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn. Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdliden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

- **schematisch overzicht AMZ**
- **verklarende woordenlijst AMZ**

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of een opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

Bijlage 3: Gegevens in Archis 2

AMK-terreinen en waarnemingen

Bijlage 3a: AMK-terreinen uit ARCHIS II

<i>monumentnr.</i>	4882		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	44D 002	<i>complextype</i>	Kasteel
<i>provincie</i>	Noord-Brabant	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Huis te Strijen; Slotbosse Toren		
<i>coördinaten</i>	118438 407493		
<i>monumentnr.</i>	4883		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	44D 003	<i>complextype</i>	Urnenveld
<i>provincie</i>	Noord-Brabant	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Vraggelen; Herweg		
<i>coördinaten</i>	116054 406807		
<i>monumentnr.</i>	4884		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	44D 004	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>provincie</i>	Noord-Brabant	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	IJzertijd: 800 - 12 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Terheijdens Spoor; Ruiterspoor		
<i>coördinaten</i>	115182 406731		
<i>monumentnr.</i>	4885		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	44D 005	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>provincie</i>	Noord-Brabant	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Dorst	Paleolithicum laat B: 18000 C14 -8800 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Oude Leij		
<i>coördinaten</i>	117213 401411		
<i>monumentnr.</i>	16869		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	44D 009	<i>complextype</i>	Stad
<i>provincie</i>	Noord-Brabant	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Oosterhout		
<i>coördinaten</i>	118541 406237		

Bijlage 3b: Waarnemingen uit ARCHIS II

waarnemingsnr.	11387		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HOUTSE AKKERS I	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	114520 407000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	07-10-1972		
waarnemingsnr.	14147		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Teteringen	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>toponiem</i>	CADETTENKAMP	Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC
<i>coördinaten</i>	117000 401100		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	06-1975		
waarnemingsnr.	14148		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	TER AALST	IJzertijd: 800 - 12 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	115100 406250	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstdatum</i>	1977		
waarnemingsnr.	14149		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>toponiem</i>	BAARSCHOT		
<i>coördinaten</i>	117025 401500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	14150		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Onbekend	Onbekend
<i>toponiem</i>	SLOTBOOMSTRAAT		
<i>coördinaten</i>	118000 406000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1842		
waarnemingsnr.	14208		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Vrachelen	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	VRAGGELEN	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>coördinaten</i>	115200 406720	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstdatum</i>	01-1979		

<i>waarnemingsnr.</i>	14232	<i>type vindplaats</i>	Urnenveld	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Vrachelen	IJzertijd: 800 - 12 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	VRAGGELEN			
<i>coördinaten</i>	115110 406520			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	11-1975			
<i>waarnemingsnr.</i>	14372	<i>type vindplaats</i>	Urnenveld	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Vrachelen	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC		IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	VRAGGELEN			
<i>coördinaten</i>	116130 406300			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	11-1975			
<i>waarnemingsnr.</i>	14528	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC		Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HOUTSCHE AKKERS	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	114560 407560	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1979			
<i>waarnemingsnr.</i>	14697	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC		Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	MOLENBUURT/MULDERSTEEG	IJzertijd: 800 - 12 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	119523 406614	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>vondstdatum</i>	09-1984	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC		Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
		Middeleeuwen: 450 - 1500 nC		Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	14703	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	TERHEIJDEN SPOOR	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC		Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
<i>coördinaten</i>	115350 406730	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC		Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-1979			

<i>waarnemingsnr.</i>	14730	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	VISSCHERS GAT	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	118580 408200	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC		Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	11-1981			
<i>waarnemingsnr.</i>	14749	<i>type vindplaats</i>	Pottenbakkerij	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Frederiksstraat	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	118180 406400			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-03-1987			
<i>waarnemingsnr.</i>	17826	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	OOSTERHOUT			
<i>coördinaten</i>	119460 406460			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	09-1989			
<i>waarnemingsnr.</i>	17827	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	OOSTERHOUT	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>coördinaten</i>	119200 406860	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC		Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	09-1989			
<i>waarnemingsnr.</i>	19442	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Neolithicum vroeg B: 4900 - 4200 vC		Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	TER AALST			
<i>coördinaten</i>	114710 405980			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1980			
<i>waarnemingsnr.</i>	21592	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC		Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
<i>toponiem</i>	OOSTEIND			
<i>coördinaten</i>	123500 407100			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1989			

<i>waarnemingsnr.</i>	32807		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Scheepvaart
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HEEMRAADSDAM		
<i>coördinaten</i>	114000 407000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	13-10-1993		
<i>waarnemingsnr.</i>	32880		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Pottenbakkerij
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	LEEUWENSTRAAT		
<i>coördinaten</i>	118789 406370		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	14-09-1995		
<i>waarnemingsnr.</i>	32923		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	VRACHELEN II/GOORSTRAAT		
<i>coördinaten</i>	117200 407300		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	28-07-1995		
<i>waarnemingsnr.</i>	33091		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Kasteel
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HUIS (TER) STRIJEN; SLOTBOSSE TOREN		
<i>coördinaten</i>	118440 407500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	06-1974		
<i>waarnemingsnr.</i>	33093		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Kasteel
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HUIS (TER) STRIJEN; SLOTBOSSE TOREN		
<i>coördinaten</i>	118445 407442		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	11-1985		
<i>waarnemingsnr.</i>	33094		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC	Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC
<i>toponiem</i>	MARKKANAAL	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	117000 406500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		

<i>waarnemingsnr.</i>	33095	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Onbekend			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC
<i>toponiem</i>	PROOSTEN; Westpolder			
<i>coördinaten</i>	116630 408830			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1972			
<i>waarnemingsnr.</i>	33099	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Paleolithicum: tot 8800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	EINDSE PAD		Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC
<i>coördinaten</i>	114120 407740		Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1983			
<i>waarnemingsnr.</i>	33225	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Ter Aalst			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
<i>toponiem</i>	VRACHELSE HEIDE			
<i>coördinaten</i>	116100 405450			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1937			
<i>waarnemingsnr.</i>	33226	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>toponiem</i>	WILLEMSPOLDER		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>coördinaten</i>	119800 409150		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-1996			
<i>waarnemingsnr.</i>	33227	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>toponiem</i>	SLIKPOLDER; ELSKENSWEG		Neolithicum vroeg: 5300 - 4200 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC
<i>coördinaten</i>	119675 408775			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-1996			
<i>waarnemingsnr.</i>	33234	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>toponiem</i>	DE WARANDE (ZWEMBAD)			
<i>coördinaten</i>	117375 405000			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1962			

<i>waarnemingsnr.</i>	33236	<i>type vindplaats</i>	Infrastructuur, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Teteringen		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	DE KALBERGEN; KALIX BERNA		
<i>coördinaten</i>	117450 403500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: literatuur		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	33248	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Onbekend		Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	119000 406000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	34475	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Oosterhout		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	MOLENBUURT		
<i>coördinaten</i>	119450 406000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	09-1984		
<i>waarnemingsnr.</i>	34477	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Made		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	EIND VAN DEN HOUT		
<i>coördinaten</i>	114100 408900		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	34483	<i>type vindplaats</i>	Pottenbakkerij
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Frederiksstraat		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	118180 406400		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	34680	<i>type vindplaats</i>	Landbouw
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	tot
<i>plaats</i>	Onbekend		Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Onbekend
<i>toponiem</i>	LANGE HEIDE		
<i>coördinaten</i>	119700 401150		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		

<i>waarnemingsnr.</i>	34696		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Grafheuvel, onbepaald
<i>plaats</i>	Dorst	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Onbekend	Onbekend
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	118500 400040		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	37383		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Made	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	VOORMALIGE LINIE VAN DEN HOUT	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	114060 408840	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1995		
<i>waarnemingsnr.</i>	42952		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Depot
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
<i>toponiem</i>	HESPELAAR		
<i>coördinaten</i>	114840 408750		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	15-09-2000		
<i>waarnemingsnr.</i>	45440		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC
<i>toponiem</i>	WILHELMINAKANAAL	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	116925 406825	Onbekend	Onbekend
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	10559		
<i>vondstdatum</i>	1999		
<i>waarnemingsnr.</i>	45640		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>toponiem</i>	HERSTELPOLDER; INNOVATIEPARK	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
<i>coördinaten</i>	116200 409680	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	45642		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
<i>toponiem</i>	TERHEIJDENS SPOOR	Neolithicum midden A: 4200 - 3400 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
<i>coördinaten</i>	115495 406750		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	09-2002		

<i>waarnemingsnr.</i>	45645	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>toponiem</i>	HERSTRAAT; TERHEIJDENS SPOOR	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>coördinaten</i>	115437 406875		Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	-1		IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC	IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
<i>vondstdatum</i>	09-2000		IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
			Onbekend	Onbekend
<i>waarnemingsnr.</i>	46512	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	't Aapje			
<i>coördinaten</i>	117000 405720			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46513	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Paleolithicum: tot 8800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Linie van den Hout			
<i>coördinaten</i>	113300 408300			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-01-1985			
<i>waarnemingsnr.</i>	46514	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Hespelaar			
<i>coördinaten</i>	114600 408750			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-01-1985			
<i>waarnemingsnr.</i>	46515	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Ter Aalst		Paleolithicum: tot 8800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Ter Aalst		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	114940 406100		IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstdatum</i>	01-01-1986		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC

<i>waarnemingsnr.</i>	46517	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Paleolithicum: tot 8800 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Eind van den Hout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>coördinaten</i>	114260 407780		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-01-1983		
<i>waarnemingsnr.</i>	46518	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	Markkanaal	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	115160 406340	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-01-1986		
<i>waarnemingsnr.</i>	46519	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Ter Aalst	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Markkanaal		
<i>coördinaten</i>	115000 406300		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-01-1986		
<i>waarnemingsnr.</i>	46520	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Molenbuurt		
<i>coördinaten</i>	119460 406820		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-01-1984		
<i>waarnemingsnr.</i>	46521	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	IJzertijd: 800 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114820 406940		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-01-1987		
<i>waarnemingsnr.</i>	46524	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	115000 406760		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1987		

<i>waarnemingsnr.</i>	46525	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	114500 407700	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1987		
<i>waarnemingsnr.</i>	46526	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	IJzertijd: 800 - 12 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	114720 406840	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstdatum</i>	27-12-1987		
<i>waarnemingsnr.</i>	46528	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	114800 406780	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-07-1987	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
		<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	46541	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	114950 407180	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	14-02-1987		
<i>waarnemingsnr.</i>	46545	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	114380 407060	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	-1	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden

<i>waarnemingsnr.</i>	46548	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>coördinaten</i>	114810 407350			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46564	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosteind			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Heikant	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	120840 405730			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	03-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46568	<i>type vindplaats</i>	Kasteel	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd: 1500 - heden		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Spijtenburg	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	118660 405860			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	03-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46570	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd: 1500 - heden		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	't Aapje			
<i>coördinaten</i>	117000 405720			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	03-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46572	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Molenbuurt	IJzertijd: 800 - 12 vC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>coördinaten</i>	119440 406700	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	Nieuwe tijd: 1500 - heden		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46576	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	Baselieklein	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	118580 406410			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			

<i>waarnemingsnr.</i>	46578	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>toponiem</i>	Snelweg			
<i>coördinaten</i>	119500 406940			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46580	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Goorstraat	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	117000 407000	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46582	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Hondstraat			
<i>coördinaten</i>	116260 406260			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46584	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Slotbosse Toren			
<i>coördinaten</i>	118420 407500			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	02-01-1988			
<i>waarnemingsnr.</i>	46585	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC		Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	Surfplas			
<i>coördinaten</i>	115120 406080			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	9999			
<i>waarnemingsnr.</i>	46589	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers			
<i>coördinaten</i>	115250 406600			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	07-09-1979			

<i>waarnemingsnr.</i>	46672	<i>type vindplaats</i>	Pottenbakkerij	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Oosterhout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Leeuwenstraat				
<i>coördinaten</i>	118780 406370				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	06-10-1996				
<i>waarnemingsnr.</i>	46685	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Den Hout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers				
<i>coördinaten</i>	114395 407195				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	9999				
<i>waarnemingsnr.</i>	46686	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Den Hout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC		Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers				
<i>coördinaten</i>	114425 407145				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	9999				
<i>waarnemingsnr.</i>	46687	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Den Hout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers				
<i>coördinaten</i>	114365 407000				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	9999				
<i>waarnemingsnr.</i>	46688	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Den Hout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC		Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers				
<i>coördinaten</i>	114805 407215				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	9999				
<i>waarnemingsnr.</i>	46689	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	<i>tot</i>	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>			
<i>plaats</i>	Den Hout				
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers				
<i>coördinaten</i>	114365 406990				
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald				
<i>OM-nr.</i>	-1				
<i>vondstdatum</i>	9999				

<i>waarnemingsnr.</i>	46690		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114390 407015		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	46691		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114400 406970		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	46692		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114395 407000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	46693		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114380 406995		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	46704		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	117010 405730		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1985		
<i>waarnemingsnr.</i>	46705		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers	Romeinse tijd vroeg A: 12 vC - 25 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	114800 407280		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1983		

<i>waarnemingsnr.</i>	46706	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Onbekend	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>				
<i>coördinaten</i>	119440 406900			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1983			
<i>waarnemingsnr.</i>	46707	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Onbekend	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>				
<i>coördinaten</i>	115500 406300			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1983			
<i>waarnemingsnr.</i>	46708	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Ter Aalst	IJzertijd: 800 - 12 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	Bergsebaan; Markkanaal	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	115000 406300			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1989			
<i>waarnemingsnr.</i>	46763	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers			
<i>coördinaten</i>	114800 406800			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-04-1990			
<i>waarnemingsnr.</i>	46764	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Houtse akkers			
<i>coördinaten</i>	114600 407050			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	01-04-1990			
<i>waarnemingsnr.</i>	47346	<i>type vindplaats</i>	Urnenveld	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC		IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Herweg			
<i>coördinaten</i>	116090 406800			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	11-1975			

<i>waarnemingsnr.</i>	47351	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Vijftig Bunder		
<i>coördinaten</i>	117220 401470		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	50371	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C1 Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C	
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Houtse Akkers		
<i>coördinaten</i>	114750 407300		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	04-07-1994		
<i>waarnemingsnr.</i>	52849	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>toponiem</i>	Herstraat (Terrein A)	Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC
<i>coördinaten</i>	115600 406850	Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: kartering	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>OM-nr.</i>	-1	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC
<i>vondstdatum</i>	2001	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
		<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C1 Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C	
		Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC
		Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
		Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	52851	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Paleolithicum: tot 8800 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>toponiem</i>	Herstraat (Terrein B)	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC
<i>coördinaten</i>	115700 406850		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: kartering		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2001		
<i>waarnemingsnr.</i>	52853	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		
<i>toponiem</i>	Vrachelen III	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>coördinaten</i>	116250 406200	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C1 Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C	
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	22-02-2004		

<i>waarnemingsnr.</i>	224001	<i>type vindplaats</i>	Economie, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>gemeente</i>	TORENKWADRANT	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>coördinaten</i>	118530 406400	Nieuwe tijd C: 1850 - heden		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Onbekend		Onbekend
<i>OM-nr.</i>	-1	<i>type vindplaats</i>	Kleiwinning	
<i>vondstdatum</i>	07-12-1992	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	400871	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Bronstijd: 2000 - 800 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Bronstijd: 2000 - 800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Kloostertuin	<i>type vindplaats</i>	Perclering/verkeveling	
<i>coördinaten</i>	119266 405748	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: begeleiding	Bronstijd: 2000 - 800 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstdatum</i>	23-06-2003	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
		Nieuwe tijd C: 1850 - heden		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	403634	<i>type vindplaats</i>	Landbouw	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>				
<i>coördinaten</i>	119658 406595			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl			
<i>OM-nr.</i>	9712			
<i>vondstdatum</i>	29-03-2005			
<i>waarnemingsnr.</i>	403668	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Zwaaiikom	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	117338 406643	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>OM-nr.</i>	12502	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstdatum</i>	13-06-2005	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
		Nieuwe tijd C: 1850 - heden		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	409121	<i>type vindplaats</i>	Urnenveld	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC		IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	de Heiningen			
<i>coördinaten</i>	122100 403850			
<i>vondstomstandigheden</i>	Luchtfoto/remote sensing			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	03-07-2007			

waarnemingsnr. 409577			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Leerlooierij
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Veerseweg 52	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>coördinaten</i>	119516 406539	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstdatum</i>	2003		
waarnemingsnr. 409634			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>toponiem</i>	Wilhelminakanaal		
<i>coördinaten</i>	117000 407250		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	1999		
waarnemingsnr. 410097			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Eind van Den Hout		
<i>coördinaten</i>	114000 408000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2008		
waarnemingsnr. 411300			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Paleolithicum midden: 300000 - 35000 C1	Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC
<i>toponiem</i>	Herstraat (Terreinen A tm C)	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>coördinaten</i>	115500 406875	Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: kartering	Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC
<i>OM-nr.</i>	-1	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>vondstdatum</i>	2004	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
waarnemingsnr. 411562			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Neolithicum vroeg A: 5300 - 4900 vC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	115200 406700		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr. 412052			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	Linie van den Hout		
<i>coördinaten</i>	113500 408500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2000		

<i>waarnemingsnr.</i>	414271		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Ruĳne Strijen		
<i>coördinaten</i>	116430 407500		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	414272		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	de vutting		
<i>coördinaten</i>	114900 408260		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	414273		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	bergvliet		
<i>coördinaten</i>	113900 405340		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	414274		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Slotje Borsele		
<i>coördinaten</i>	118360 405800		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	414275		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	slotje de blauwe camer		
<i>coördinaten</i>	119560 406060		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	416221		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing
<i>plaats</i>	Dorst	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Spoorstraat		
<i>coördinaten</i>	118465 400418		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl		
<i>OM-nr.</i>	21336		
<i>vondstdatum</i>	2007		

<i>waarnemingsnr.</i>	416756	<i>type vindplaats</i>	Versterking, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Teteringen			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	Linie van de Munnikenhof			
<i>coördinaten</i>	113579 405242			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl			
<i>OM-nr.</i>	21322			
<i>vondstdatum</i>	03-02-2007			
<i>waarnemingsnr.</i>	416772	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Molenakker		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	115277 407742			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek			
<i>OM-nr.</i>	26551			
<i>vondstdatum</i>	04-02-2008			
<i>waarnemingsnr.</i>	418183	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Weststad III		Paleolithicum: tot 8800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	116676 409350		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	20789		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>vondstdatum</i>	01-10-1995		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd laat A: 270 - 350 nC
			Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	420394	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Santrijngedebied Huis voor Cultuur en Par		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>coördinaten</i>	118692 406593		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>OM-nr.</i>	36433		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstdatum</i>	31-08-2009		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	420840	<i>type vindplaats</i>	Pottenbakkerij	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout			
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Touwbaan		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>coördinaten</i>	118998 406315			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: begeleiding			
<i>OM-nr.</i>	22857			
<i>vondstdatum</i>	08-11-2007			

<i>waarnemingsnr.</i>	421197	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC		Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
<i>toponiem</i>	Steehoven	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	116106 409618	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC		Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC		Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
<i>OM-nr.</i>	38307	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC		IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
<i>vondstdatum</i>	01-05-2000	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
		Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	424569	<i>type vindplaats</i>	Niet van toepassing	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Paterserf			
<i>coördinaten</i>	118261 404852			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl			
<i>OM-nr.</i>	41573			
<i>vondstdatum</i>	28-06-2010			
<i>waarnemingsnr.</i>	424998	<i>type vindplaats</i>	Akker/tuin	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	Leijzenstraat 43-47	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>coördinaten</i>	119824 406555			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl			
<i>OM-nr.</i>	43530			
<i>vondstdatum</i>	26-10-2010			
<i>waarnemingsnr.</i>	425502	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	IJzertijd: 800 - 12 vC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Veerseweg			
<i>coördinaten</i>	119219 406541			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek			
<i>OM-nr.</i>	9864			
<i>vondstdatum</i>	17-02-2005			
<i>waarnemingsnr.</i>	425617	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 2)			
<i>coördinaten</i>	115420 407060	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	-1	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstdatum</i>	12-2009	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC

<i>waarnemingsnr.</i>	425710	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC		Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 1)	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	115520 407360	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>OM-nr.</i>	-1	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstdatum</i>	12-2009	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	425712	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	IJzertijd laat: 250 - 12 vC		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 3)	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	115600 407100	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	-1	Mesolithicum laat: 6450 - 4900 vC		Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>vondstdatum</i>	06-2009	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	425819	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Herweg (perceel 7)	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>coördinaten</i>	116240 406980	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	2009			
<i>waarnemingsnr.</i>	425821	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout			
<i>toponiem</i>	Herweg (perceel 9)			
<i>coördinaten</i>	116060 406770			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	2009			
<i>waarnemingsnr.</i>	425829	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 11)			
<i>coördinaten</i>	115580 406800			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	2009			

<i>waarnemingsnr.</i>	425841	<i>type vindplaats</i>	Grafheuvel, crematie	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC
<i>gemeente</i>	Oosterhout	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 6)	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>coördinaten</i>	116000 407100		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>vondstdatum</i>	2009		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
			Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
			Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
			Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
			Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
		<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
		<i>datering van</i>		<i>tot</i>
			Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
			Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	425843	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 4)	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>coördinaten</i>	115800 407100	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>vondstdatum</i>	09-2009			
<i>waarnemingsnr.</i>	425845	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Herweg (perceel 5)			
<i>coördinaten</i>	116040 407200			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	2009			
<i>waarnemingsnr.</i>	425847	<i>type vindplaats</i>	Grafveld, crematies	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		IJzertijd: 800 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Herweg (perceel 8)	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>coördinaten</i>	116240 406800	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	-1		Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
<i>vondstdatum</i>	2009		IJzertijd: 800 - 12 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	425849	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Den Hout		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 10)		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	115950 406840	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	-1		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstdatum</i>	2009			

<i>waarnemingsnr.</i>	425851		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 15)	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>coördinaten</i>	115150 407050	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2009		
<i>waarnemingsnr.</i>	425853		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 16)		
<i>coördinaten</i>	115218 407177		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2009		
<i>waarnemingsnr.</i>	425855		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	Herstraat (perceel 17)		
<i>coördinaten</i>	115470 407550		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2009		
<i>waarnemingsnr.</i>	425857		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Oosterhout	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>coördinaten</i>	115589 407524	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstdatum</i>	2010		
<i>waarnemingsnr.</i>	426595		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	Vrachelsedijk		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	116741 406577		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	44686		
<i>vondstdatum</i>	26-01-2011		
<i>waarnemingsnr.</i>	427838		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Oosterhout		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	St. Josephstraat		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	118960 406303		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl		
<i>OM-nr.</i>	44961		
<i>vondstdatum</i>	01-02-2011		

<i>waarnemingsnr.</i>	427968	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Leijssenstraat	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>coördinaten</i>	119557 406234		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl		
<i>OM-nr.</i>	34106		
<i>vondstdatum</i>	15-04-2009		
<i>waarnemingsnr.</i>	427970	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>gemeente</i>	Oosterhout	Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Santrijn		
<i>coördinaten</i>	118639 406575		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: proefputten/proefsl		
<i>OM-nr.</i>	41080		
<i>vondstdatum</i>	31-05-2010		

Bijlage 4: Rijksmonumenten

Bijlage 4: Rijksmonumenten (gebouwd)

<i>monumentnummer</i>	31682	<i>type</i>	molen	<i>omschrijving:</i>	"De Hoop", ronde stenen bergkorenmolen.
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115039		
<i>adres</i>	Ruiterspoor 8A	<i>Y-coördinaat</i>	407629		
<i>postcode</i>	4911 BB	<i>kadaster</i>	O 953		
<i>monumentnummer</i>	31683	<i>type</i>	kerk	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115261		
<i>adres</i>	Houtse Heuvel 12	<i>Y-coördinaat</i>	407921		
<i>postcode</i>	4911 AW	<i>kadaster</i>	P 1305		
<i>monumentnummer</i>	520027	<i>type</i>	Heilig Hartbeeld	<i>omschrijving:</i>	Het frontaal gerichte, symmetrische bouwsel beslaat een halfcirkelvormige plattegrond, gebogen aan de kerkzijde en recht aan de straatzijde, en bestaat uit een Christusbeeld op een ronde sokkel, centraal gelegen op een mozaïek-tegelvloer die omzoomd wordt met een hekwerk tussen pijlers en op een basement.
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115228		
<i>adres</i>	Houtse Heuvel bij 12	<i>Y-coördinaat</i>	407919		
<i>postcode</i>	4911 AW	<i>kadaster</i>	P 1305		
<i>monumentnummer</i>	520028	<i>type</i>	kruisbeeld	<i>omschrijving:</i>	Het frontaal gerichte, symmetrische bouwsel beslaat een vierkante plattegrond en bestaat uit een Latijns kruis met blokvormige onderbouw waaraan een Christusbeeld, centraal gelegen op een kiezelvloer die omzoomd wordt door een hekwerk tussen vier hoekpijlers en op een basement.
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115233		
<i>adres</i>	Houtse Heuvel to 1	<i>Y-coördinaat</i>	407839		
<i>postcode</i>	4911 AT	<i>kadaster</i>	P 1647		
<i>monumentnummer</i>	520029	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>	Het gedeeltelijk onderkelderde bakstenen pand beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag en een kapverdieping onder een met schubleien in Maasdekking en gesmoorde Bouletpannen gedekt mansardedak met op de nokeinden zich verjongende schoorstenen. De voorgevel van het in kruisverband gemetselde woonhuis telt vijf traveeën en wordt verticaal geleed door hoekpilasters en een middenrisaliet, verlengd met een Vlaamse gevel met afsluitende tuitgevel met natuurstenen afdeklaag en bekronende gestileerde bloemvorm.
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115182		
<i>adres</i>	Houtse Heuvel 7	<i>Y-coördinaat</i>	407828		
<i>postcode</i>	4911 AT	<i>kadaster</i>	P 1915		
<i>monumentnummer</i>	526459	<i>type</i>	schuur vl	<i>omschrijving:</i>	Vlaamse schuur uit XIXA in ambachtelijk-traditionele stijl met streekeigen kenmerken.
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>X-coördinaat</i>	115773		
<i>adres</i>	Achterstraat 1	<i>Y-coördinaat</i>	407763		
<i>postcode</i>	4911 AX	<i>kadaster</i>	P 1636		
<i>monumentnummer</i>	520024	<i>type</i>	kerk	<i>omschrijving:</i>	Pseudo-basilicale, noord-zuid gerichte kruiskerk met rechtgesloten transeptarmen. Aan weerszijden van het schip drie dwarsgerichte zijbeuktraveeën met tuitgevels. Torenpartij van twee en drie bouwlagen aan de zuidzijde. In de oksel van priesterkoor en transept aan de noordwestzijde de St. Marcoenkapel. In de oksel aan de noordoostzijde een Mariakapel en achtergelegen eenlaags sacristie. Op het schip, het lagere transept en de uitbouwen zadeldaken, op het lagere koor een aankappend zadeldak met omlopend driedelig schilddak.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	118222		
<i>adres</i>	Baarschotsestraat 85	<i>Y-coördinaat</i>	400298		
<i>postcode</i>	4849 BK	<i>kadaster</i>	K 2700		
<i>monumentnummer</i>	520030	<i>type</i>	brandspuithuis/gevan	<i>omschrijving:</i>	Het in kruisverband gemetselde brandspuithuisje annex gevangeniscel beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag en een kapverdieping onder een met gesmoorde bouletpannen gedekt zadeldak. Straatgevel van twee traveeën met onderlangs een gepleisterde plint en bovenlangs een geprofileerde, overstekende goot op bakstenen klossen, opgenomen in een muizentandlijst van gele verblendsteen.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	118163		
<i>adres</i>	Kapelerf 10	<i>Y-coördinaat</i>	400168		
<i>postcode</i>	4849 BZ	<i>kadaster</i>	K 1190		

<i>monumentnummer</i>	520035	<i>type</i>	grafkruis	<i>omschrijving:</i>	Het object bestaat uit een gietijzeren Latijns kruis op een gefrijnde hardstenen sokkel. De kruisarmen zijn ingevuld en bezet met stijlelementen die geheel aan de Gotiek zijn ontleend. Het maaswerk bestaat uit een aaneenschakeling van cirkels en ezelsrugbogen, veelvuldig gelardeerd met toten, hogels en afgeplatte kruisbloemen.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	118335		
<i>adres</i>	St. Marcoenstraat ong.	<i>Y-coördinaat</i>	400291		
<i>postcode</i>	4849 CJ	<i>kadaster</i>	K 2699		
<i>monumentnummer</i>	526752	<i>type</i>	langgevelboerderij	<i>omschrijving:</i>	Langgevelboerderij onder rieten zadeldak met wolfseinde, in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant, waarschijnlijk daterend uit XIXA maar wellicht van voor 1800.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	121216		
<i>adres</i>	Steenovensebaan 29	<i>Y-coördinaat</i>	402508		
<i>postcode</i>	4849 RD	<i>kadaster</i>	H 904		
<i>monumentnummer</i>	526828	<i>type</i>	boerderijcomplex	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Steenovensebaan 29	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4849 RD	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	526829	<i>type</i>	Vlaamse schuur	<i>omschrijving:</i>	Haaks op de langgevelboerderij en enigszins schuin ten opzichte van de straat staat een Vlaamse schuur met langsdeel. De schuur is opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele trant met streekeigen kenmerken en dateert waarschijnlijk uit XIXA.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	121216		
<i>adres</i>	Steenovensebaan bij 29	<i>Y-coördinaat</i>	402504		
<i>postcode</i>	4849 RD	<i>kadaster</i>	H 904		
<i>monumentnummer</i>	526830	<i>type</i>	schuur	<i>omschrijving:</i>	Evenwijdig aan de langgevelboerderij staat een kleine schuur op rechthoekige plattegrond met jongveestal en hoozolder. De schuur is opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele trant en dateert waarschijnlijk uit XIXA.
<i>plaats</i>	Dorst	<i>X-coördinaat</i>	121216		
<i>adres</i>	Steenovensebaan bij 29	<i>Y-coördinaat</i>	402504		
<i>postcode</i>	4849 RD	<i>kadaster</i>	H 904		
<i>monumentnummer</i>	31684	<i>type</i>	pastorie	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	121344		
<i>adres</i>	Provincialeweg 84	<i>Y-coördinaat</i>	406357		
<i>postcode</i>	4909 AL	<i>kadaster</i>	F 1962		
<i>monumentnummer</i>	31685	<i>type</i>	kerk	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	121360		
<i>adres</i>	Provincialeweg 86	<i>Y-coördinaat</i>	406361		
<i>postcode</i>	4909 AL	<i>kadaster</i>	F 1962		
<i>monumentnummer</i>	520033	<i>type</i>	boerderij	<i>omschrijving:</i>	De voormalige boerderij/brouwerij is gelegen op een kunstmatige verhoging op enige afstand van de Provinciale weg. Het met handvorm baksteen grotendeels in kruisverband gemetselde pand beslaat een kruisvormige plattegrond.
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	121355		
<i>adres</i>	Provincialeweg 89	<i>Y-coördinaat</i>	406465		
<i>postcode</i>	4909 AG	<i>kadaster</i>	V 441		

<i>monumentnummer</i>	526756	<i>type</i>	boerderij	<i>omschrijving:</i>	Voormalige boerderij van het langgeveltype met bakhuis en dwarsdeel. De boerderij dateert van vóór 1700. Namen, geboorte- en sterfdata van de bewoners zijn bekend vanaf 1729.
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	120149		
<i>adres</i>	Heikant 86	<i>Y-coördinaat</i>	405698		
<i>postcode</i>	4909 AP	<i>kadaster</i>	V 698		
<i>monumentnummer</i>	526806	<i>type</i>	boerderijcomplex	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Heikant 86	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4909 AD	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	526807	<i>type</i>	Vlaamse schuur	<i>omschrijving:</i>	Op het erf achter de langgevelboerderij staat een gepotdekselde en met een rieten schilddak gedekte Vlaamse schuur. De schuur is in ambachtelijk-traditionele stijl geheel uit hout en riet opgetrokken en draagt streekeigen kenmerken. Datering XVIIIIB of XIXA.
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	120147		
<i>adres</i>	Heikant 86	<i>Y-coördinaat</i>	405696		
<i>postcode</i>	4909 AP	<i>kadaster</i>	V 698		
<i>monumentnummer</i>	526808	<i>type</i>	karschop	<i>omschrijving:</i>	Op het erf achter de langgevelboerderij een karschop. De karschop is in ambachtelijk-traditionele stijl grotendeels uit hout en riet opgetrokken en draagt streekeigen kenmerken. Datering XVIIIIB of XIXA.
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	120147		
<i>adres</i>	Heikant 86	<i>Y-coördinaat</i>	405696		
<i>postcode</i>	4909 AP	<i>kadaster</i>	V 698		
<i>monumentnummer</i>	527663	<i>type</i>	molenromp	<i>omschrijving:</i>	De incomplete molen bestaat uit de ronde conisch gemetselde bakstenen romp van een bovenkruier. De uit vijf bouwlagen bestaande romp is ter hoogte van de voormalige kapzolder voorzien van een plat dak met asfaltbedekking. Ter hoogte van de voormalige luizolder is een bordes met een motorluiwerk aanwezig.
<i>plaats</i>	Oosteind	<i>X-coördinaat</i>	122199		
<i>adres</i>	Provincialeweg 143A	<i>Y-coördinaat</i>	406776		
<i>postcode</i>	4909 AG	<i>kadaster</i>	V 1236		
<i>monumentnummer</i>	31648	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118320		
<i>adres</i>	Arendstraat 27 - 31	<i>Y-coördinaat</i>	406229		
<i>postcode</i>	4901 JJ	<i>kadaster</i>	S 2850		
<i>monumentnummer</i>	31649	<i>type</i>	winkel	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118354		
<i>adres</i>	Arendstraat 32	<i>Y-coördinaat</i>	406243		
<i>postcode</i>	4901 JK	<i>kadaster</i>	S 2161		
<i>monumentnummer</i>	31650	<i>type</i>	winkel	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118311		
<i>adres</i>	Arendstraat 37	<i>Y-coördinaat</i>	406186		
<i>postcode</i>	4904 JJ	<i>kadaster</i>	S 4566		

monumentnummer **31651** *type* woonhuis *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118322
adres Heuvel 1 *Y-coördinaat* 406166
postcode 4901 KB *kadaster* S 4567

monumentnummer **31652** *type* kantoor *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118321
adres Heuvel 5 *Y-coördinaat* 406140
postcode 4901 KB *kadaster* S 5442

monumentnummer **31653** *type* woonhuis *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118313
adres Heuvel 9 A t/m F *Y-coördinaat* 406117
postcode 4901 KB *kadaster* S 3766, S 5019/A1 t/m S

monumentnummer **31654** *type* horeca *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118287
adres Heuvel 11 *Y-coördinaat* 406124
postcode 4901 KB *kadaster* S 5518

monumentnummer **31655** *type* kantoor *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118272
adres Heuvel 13 *Y-coördinaat* 406125
postcode 4901 KB *kadaster* S 5031

monumentnummer **31656** *type* horeca *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118256
adres Heuvel 15 *Y-coördinaat* 406127
postcode 4901 KB *kadaster* S 5280

monumentnummer **31657** *type* kantoor *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118237
adres Heuvel 19 *Y-coördinaat* 406121
postcode 4901 KB *kadaster* S 5033

monumentnummer **31658** *type* kantoor *omschrijving:*

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118296
adres Heuvel 2 *Y-coördinaat* 406178
postcode 4901 KC *kadaster* S 3940

monumentnummer **31659** *type* kantoor *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118271
adres Heuvel 8 *Y-coördinaat* 406177
postcode 4901 KC *kadaster* S 2167

monumentnummer **31660** *type* kantoor *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118247
adres Heuvel 10 *Y-coördinaat* 406176
postcode 4901 KC *kadaster* S 5292

monumentnummer **31661** *type* kantoor *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118230
adres Heuvel 14 *Y-coördinaat* 406175
postcode 4901 KC *kadaster* S 2414

monumentnummer **31662** *type* winkel *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118216
adres Heuvel 16 *Y-coördinaat* 406174
postcode 4901 KC *kadaster* S 3969

monumentnummer **31663** *type* toegangspoort Slotpa *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118300
adres Heuvel ongenummerd *Y-coördinaat* 406074
postcode *kadaster* S 5518

monumentnummer **31664** *type* kantoor *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118101
adres Heuvelstraat 10 *Y-coördinaat* 406168
postcode 4901 KD *kadaster* S 4484

monumentnummer **31665** *type* ruïne *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118433
adres Kasteeldreef ong. *Y-coördinaat* 407504
postcode 4907 EA *kadaster* R 3343

monumentnummer **31666** *type* woonhuis *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118527
adres Keiweg 22 *Y-coördinaat* 406160
postcode 4901 JA *kadaster* S 5226

<i>monumentnummer</i>	31667	<i>type</i>	kantoor	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118673	
<i>adres</i>	Klappeijstraat 44	<i>Y-coördinaat</i>	406195	
<i>postcode</i>	4901 HE	<i>kadaster</i>	S 5228	
<i>monumentnummer</i>	31668	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118989	
<i>adres</i>	Keiweg 161 - 165	<i>Y-coördinaat</i>	405575	
<i>postcode</i>	4902 PG	<i>kadaster</i>	R 3533	
<i>monumentnummer</i>	31669	<i>type</i>	klooster	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119517	
<i>adres</i>	Kloosterdreef 1-3	<i>Y-coördinaat</i>	405978	
<i>postcode</i>	4901 HR	<i>kadaster</i>	G 2368	
<i>monumentnummer</i>	31670	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118637	
<i>adres</i>	Markt 13	<i>Y-coördinaat</i>	406331	
<i>postcode</i>	4901 EP	<i>kadaster</i>	S 2778	
<i>monumentnummer</i>	31671	<i>type</i>	pastorie	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118657	
<i>adres</i>	Markt 17	<i>Y-coördinaat</i>	406356	
<i>postcode</i>	4901 EP	<i>kadaster</i>	S 3245	
<i>monumentnummer</i>	31672	<i>type</i>	kantoor	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118543	
<i>adres</i>	Markt 21	<i>Y-coördinaat</i>	406354	
<i>postcode</i>	4901 EP	<i>kadaster</i>	S 3188	
<i>monumentnummer</i>	31673	<i>type</i>	kerk	<i>omschrijving:</i> R.K. Kerk van St. Jan. Gotische kruiskerk uit de tweede helft van de 15e eeuw, bestaande uit een zeven traveeën diep, driezijdig gesloten koor met kapellen langs de twee westelijke traveeën, en een onvoltooid gebleven toren uit 1519-1527. In 1880-1882 door P. Cuypers en J. van Langelaar tot vijfhoekige kerk uitgebreid. In de kerk kolommen van baksteen met natuursteenlagen, kruisribgewelven in het koor en zijn zijkapellen, evenals in de sacristie. Orgelkas in twee delen met instrument van M. Maarschalkerweerd uit 1890.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118594	
<i>adres</i>	Markt ong.	<i>Y-coördinaat</i>	406380	
<i>postcode</i>	4901 EP	<i>kadaster</i>	S 4954	
<i>monumentnummer</i>	31674	<i>type</i>	kerktoren	<i>omschrijving:</i> Toren van baksteen met rijke toepassing van natuursteen voor speklagen, pinakels, friezen en tracteringen. Klokkenstoel met klok van A. en P. Petit, 1763, diam. 128 cm.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118561	
<i>adres</i>	Markt ong./Torenstraat	<i>Y-coördinaat</i>	406385	
<i>postcode</i>	4901 EJ	<i>kadaster</i>	S 3532	

<i>monumentnummer</i>	31675	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118540	
<i>adres</i>	Markt 20	<i>Y-coördinaat</i>	406355	
<i>postcode</i>	4901 EP	<i>kadaster</i>	S 3187	
<i>monumentnummer</i>	31677	<i>type</i>	landhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118323	
<i>adres</i>	Ridderstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405881	
<i>postcode</i>	4902 AC	<i>kadaster</i>	M 5033	
<i>monumentnummer</i>	31678	<i>type</i>	landhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118202	
<i>adres</i>	Ridderstraat 56	<i>Y-coördinaat</i>	405908	
<i>postcode</i>	4902 AB	<i>kadaster</i>	M 779	
<i>monumentnummer</i>	31679	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118176	
<i>adres</i>	Rulstraat 25	<i>Y-coördinaat</i>	406432	
<i>postcode</i>	4901 LM	<i>kadaster</i>	S 6163	
<i>monumentnummer</i>	31680	<i>type</i>	kerk	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118315	
<i>adres</i>	Rulstraat 6	<i>Y-coördinaat</i>	406393	
<i>postcode</i>	4901 LN	<i>kadaster</i>	S 4976	
<i>monumentnummer</i>	31681	<i>type</i>	landhuis	<i>omschrijving:</i>
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118400	
<i>adres</i>	Slotlaan 15	<i>Y-coördinaat</i>	405854	
<i>postcode</i>	4902 AD	<i>kadaster</i>	M 4715	
<i>monumentnummer</i>	512229	<i>type</i>	leerlooierij	<i>omschrijving:</i> Hoofdzakelijk in baksteen opgetrokken pand van drie, deels twee bouwlagen met een droogzolder die in hout is geconstrueerd. Het pand is voorzien van steekankers. De samengestelde kap met overstekken is onder andere voorzien van gesmoorde en rode oud-Hollandse pannen. Opvallend zijn de afdakjes boven de hijsopeningen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118845	
<i>adres</i>	Pastoor Bresserstraat 1	<i>Y-coördinaat</i>	406051	
<i>postcode</i>	4901 HZ	<i>kadaster</i>	R 2862, R 6117	
<i>monumentnummer</i>	512231	<i>type</i>	schoorsteen	<i>omschrijving:</i> In radiaalsteen opgetrokken schoorsteen voorzien van een sobere plint.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118852	
<i>adres</i>	Pastoor Bresserstraat bi	<i>Y-coördinaat</i>	406045	
<i>postcode</i>	4901 HZ	<i>kadaster</i>	R 2862, R 6117	

monumentnummer **515764** *type* landhuis *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118549
adres Ridderstraat 88 *Y-coördinaat* 405856
postcode 4902 AC *kadaster* M 5011

monumentnummer **515765** *type* historische buitenplaa *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat*
adres Ridderstraat 86-88 *Y-coördinaat*
postcode 4902 AC *kadaster*

monumentnummer **515766** *type* parkaanleg *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118618
adres Ridderstraat bij 88 *Y-coördinaat* 405836
postcode 4902 AC *kadaster* M 4694, M 5010, M 5011

monumentnummer **515767** *type* koetshuis *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118520
adres Ridderstraat 86 *Y-coördinaat* 405848
postcode 4902 AC *kadaster* M 5010

monumentnummer **515768** *type* pomp *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118542
adres Ridderstraat bij 86 *Y-coördinaat* 405857
postcode 4902 AC *kadaster* M 5010

monumentnummer **515770** *type* hekwerk *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118566
adres Ridderstraat bij 86 *Y-coördinaat* 405873
postcode 4902 AC *kadaster* M 4694, M 5011

monumentnummer **515771** *type* muur *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118531
adres Ridderstraat bij 86 *Y-coördinaat* 405835
postcode 4902 AC *kadaster* M 5010

monumentnummer **520005** *type* kloostercomplex *omschrijving:*
plaats Oosterhout *X-coördinaat*
adres Hoogstraat 80 *Y-coördinaat*
postcode 4901 PK *kadaster*

<i>monumentnummer</i>	520006	<i>type</i>	klooster	<i>omschrijving:</i>	Hoofdgebouw van het Benedictijner klooster. Het bakstenen kloostergebouw, bestaande uit vier ongelijkvormige vleugels rondom een binnenhof met omlopende gangen, beslaat in de kern een carré-vormige plattegrond. De kloostergangen zijn alleen in het noorden en westen tweebeukig.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119571		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405619		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	520007	<i>type</i>	werkplaats	<i>omschrijving:</i>	Aan de zuidzijde van het terrein, nabij de Monnikendreef gelegen werkplaats met diverse ateliers uit 1927, ontworpen door pater Jacques van der Mey in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant met elementen van de Engelse landhuisstijl en de Amsterdamse School.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119571		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405619		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	520008	<i>type</i>	garage/fruitbewaarp	<i>omschrijving:</i>	Aan de zuidzijde van het terrein, nabij de Monnikendreef gelegen garage (begane grond) annex fruitbewaarplaats (verdieping) uit 1935, gebouwd in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant naar een ontwerp van de paters Guus Caron en Adriaan Vermeulen in samenwerking met architect Alexander Kropholler.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119571		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405619		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	520009	<i>type</i>	complex begraafplaat	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Nieuwe Bouwlingstraat	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4901 KJ	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	520010	<i>type</i>	muur/hekpijlers/toeg	<i>omschrijving:</i>	De in kruisverband gemetselde schansmuur aan de Nieuwe Bouwlingstraat is geleed door lisenen en afgesloten met natuurstenen dekplaten. Overige muren geleed door lisenen die aan de bovenzijde middels tandlijsten met elkaar verbonden zijn en afgesloten met een bakstenen ezelsrug. Symmetrisch smeedijzeren tweevleugelig hek met puntspijlen tussen bakstenen hoekpijlers voorzien van gestucte basementen, uitspringend siermetselwerk en afgesloten met dekplaten waarop siervazen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	117904		
<i>adres</i>	Nieuwe Bouwlingstraat	<i>Y-coördinaat</i>	405972		
<i>postcode</i>	4901 KJ	<i>kadaster</i>	S 4905		
<i>monumentnummer</i>	520011	<i>type</i>	grafmonument	<i>omschrijving:</i>	Bakstenen grafmonument in halfsteens metselwerk, omgeven door een smeedijzeren puntspijlenhek met tweevleugelig poortje. Het beslaat een rechthoekige plattegrond en heeft een met hardstenen platen afgedekt zadeldak met licht overstek. Omlopende plint. Overhoekse pijlers met dekplaten evenals de einden van de opstaande geprofileerde noklijn bekroond met bollen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	117891		
<i>adres</i>	Nieuwe Bouwlingstraat	<i>Y-coördinaat</i>	405968		
<i>postcode</i>	4901 KJ	<i>kadaster</i>	S 4905		
<i>monumentnummer</i>	520012	<i>type</i>	landhuis c.a.	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Tilburgse Baan 1 - 3	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4904 SP	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	520013	<i>type</i>	villa	<i>omschrijving:</i>	De Villa Oosterheide is gebouwd in 1909 naar plannen van architect J. Oomen Pz. in Um 1800-stijl in opdracht van de Belg Karel J.C. Delcourt van Krimpen en wordt omringd door een grote tuin, het restant van het vroegere bijbehorende landgoed Oosterheide. Het tweelaagse pand telt vier traveeën. De voorgevel wordt gedomineerd door een hoge toren en een veelhoekige erker in de rechterhoek. De gevels zijn gepleisterd, wit geschilderd en voorzien van sierankers. Op het zadeldak liggen zwarte tuile-du-Nordpannen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	116780		
<i>adres</i>	Tilburgse Baan 1-3-5	<i>Y-coördinaat</i>	403859		
<i>postcode</i>	4904 SP	<i>kadaster</i>	M 5314		

<i>monumentnummer</i>	520014	<i>type</i>	veestal	<i>omschrijving:</i>	Veestal voor varkens, paarden, runderen en hooiopslag gebouwd rond 1915 ten behoeve van de voormalige pachtboerderij. Bij een verbouwing zijn de rondbogige ingangen vervangen door rechte deuropeningen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	116780		
<i>adres</i>	Tilburgse Baan 1-3-5	<i>Y-coördinaat</i>	403859		
<i>postcode</i>	4904 SP	<i>kadaster</i>	M 5314		
<i>monumentnummer</i>	520018	<i>type</i>	complex begraafplaat	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Veerseweg bij 40	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	520019	<i>type</i>	familiegraf	<i>omschrijving:</i>	Het deels gefrijnde hardstenen familiegraf bestaat uit een aantal piramidaal aaneengeschakelde graven en beslaat een kruisvorm met verlengde noord-zuidas. Op het snijpunt van de kruisarmen ligt het hoogste blokvormige graf met naar vier zijden gerichte topvelachtige frontons geornamenteerd met eierlijsten.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119519		
<i>adres</i>	Veerseweg bij 40	<i>Y-coördinaat</i>	406530		
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>	R 8253		
<i>monumentnummer</i>	520020	<i>type</i>	grafmonument	<i>omschrijving:</i>	Met beplanting omzoomd grafmonument op rechthoekig grondplan, bestaand uit een ingekaderd Latijns kruis tussen met kiezel gevulde velden met op het snijpunt een ranke hardstenen obelisk op trapvormige basis.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119519		
<i>adres</i>	Veerseweg bij 40	<i>Y-coördinaat</i>	406530		
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>	R 8253		
<i>monumentnummer</i>	520021	<i>type</i>	complex leerlooierij	<i>omschrijving:</i>	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>			
<i>adres</i>	Veerseweg 52	<i>Y-coördinaat</i>			
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>			
<i>monumentnummer</i>	520022	<i>type</i>	looierswoning	<i>omschrijving:</i>	Het gedeeltelijk onderkelderde bakstenen pand beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag en een kapverdieping onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak, aan de voorgevel voorzien van decoratieve windveren. Langsgevels met eenvoudige goten.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119557		
<i>adres</i>	Veerseweg 52	<i>Y-coördinaat</i>	406546		
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>	R 8361		
<i>monumentnummer</i>	520023	<i>type</i>	leerlooierij	<i>omschrijving:</i>	Het uit geteerde houten planken en bakstenen bestaande pand beslaat een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een nathuis en een droogzolder onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak met (deels) sierlijk gesneden lamberkijnachtige windveren en gevelmakelaars.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119557		
<i>adres</i>	Veerseweg 52	<i>Y-coördinaat</i>	406546		
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>	R 8361		
<i>monumentnummer</i>	520025	<i>type</i>	kantoren/winkel	<i>omschrijving:</i>	Voormalige bierbrouwerij. Het voor bescherming in aanmerking komende deel van de brouwerij is prominent aan de Bredaseweg gesitueerd, in de nabijheid van de voormalige tramlijn Breda-Oosterhout, en bestaat uit een machinehuis met aangrenzend brouwhuis en kantoorgebouw. De voormalige brouwerij werd ontworpen in 1901 door architect J. Verheul Dzn. (Rotterdam) in een Overgangsstijl met detaillering in sobere Art Nouveau.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	117728		
<i>adres</i>	Bredaseweg 106 A t/m	<i>Y-coördinaat</i>	405827		
<i>postcode</i>	4902 NS	<i>kadaster</i>	N 2505		

<i>monumentnummer</i>	520026	<i>type</i>	woonhuis	<i>omschrijving:</i>	Dwarshuis onder schilddak, met zesdelige schuiframen, omlijste ingang. Aan de achterzijde L-vormig uitgebouwd en door een topgevel beëindigd.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118237		
<i>adres</i>	Heuvel 12	<i>Y-coördinaat</i>	406175		
<i>postcode</i>	4901 KC	<i>kadaster</i>	S 3957		
<i>monumentnummer</i>	520031	<i>type</i>	fabriek	<i>omschrijving:</i>	Het half vrijstaande fabrieksgebouw beslaat een onregelmatige plattegrond en telt bouwvolumes met één, twee en drie lagen onder platte daken. Het bestaat aan de buitenkant grotendeels uit een gepleisterd gewapend-betonskelet waarin bakstenen vullingen en vensterstroken met verticale ijzeren roeden. Het bouwvolume met inrijpoort is gemetseld in Noords kettingverband.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118747		
<i>adres</i>	Kloosterstraat 8	<i>Y-coördinaat</i>	406086		
<i>postcode</i>	4901 HS	<i>kadaster</i>	S 6146 t/m S 6155		
<i>monumentnummer</i>	520032	<i>type</i>	kantoor	<i>omschrijving:</i>	Het geheel onderkelderde bakstenen pand beslaat een rechthoekige plattegrond en telt twee bouwlagen en een kapverdieping onder een plat dak met steile voor-, zij- en achterschilden voorzien van noklijsten en gedekt met blokleien in Maasdekking.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118697		
<i>adres</i>	Leijzenhoek 4	<i>Y-coördinaat</i>	406351		
<i>postcode</i>	4901 PD	<i>kadaster</i>	S 4520		
<i>monumentnummer</i>	520034	<i>type</i>	muziekkoepeel met sie	<i>omschrijving:</i>	De op een lichte verhoging gelegen muziekschelp beslaat een trapeziumvormige plattegrond en bestaat aan de binnenkant uit een gerekte, segmentkoepelvormige schelp en een gecementeerde vloer met aan de buitenzijde een driezijdig gesloten houten kast van gerabatte plankdelen op een bakstenen sokkel.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	118435		
<i>adres</i>	De Vijzel 4	<i>Y-coördinaat</i>	406323		
<i>postcode</i>	4901 LR	<i>kadaster</i>	S 5604		
<i>monumentnummer</i>	525658	<i>type</i>	loods	<i>omschrijving:</i>	Het object beslaat een rechthoekige plattegrond en telt n bouwlaag en een kapverdieping onder een met Hollandse pannen gedekt schilddak. Midden op de nok een houten klokkenstoel onder een tentdakje met geknikte schilden. Stallingsingangen in de noordgevel, die door houten stijlen op poeren wordt opgedeeld in vijf traveen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119571		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405619		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	525661	<i>type</i>	pompstation	<i>omschrijving:</i>	Het bakstenen pompstation beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag en een kapverdeling onder een met rode, verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak met licht geknikte en overstekende dakvoet. Dakraam en ranke schoorsteen op het linker dakschild. Het zadeldak zit opgesloten tussen twee, de voor- en achtergevel bekronende trapgevels met op de treden bakstenen ezelsruggen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119571		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405619		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	525662	<i>type</i>	tuin	<i>omschrijving:</i>	Ommuurde tuin, bestaande uit een van oorsprong open, rechthoekig terrein omgeven door lanen met centraal de begraafplaats. Ten westen hiervan, maar binnen de ommuring, een bos met slingerpaden.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119631		
<i>adres</i>	Hoogstraat 80	<i>Y-coördinaat</i>	405545		
<i>postcode</i>	4901 PK	<i>kadaster</i>	G 2840		
<i>monumentnummer</i>	525663	<i>type</i>	tuinmanswoning	<i>omschrijving:</i>	Het eenlaagse pand heeft een T-vormige plattegrond. Het woongedeelte heeft een zadeldak met de nok parallel aan de straat, haaks daarop staat een lagere eenlaagse aanbouw onder zadeldak, eveneens gedekt door tuile-du-nordpannen.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	116780		
<i>adres</i>	Tilburgse Baan 1	<i>Y-coördinaat</i>	403859		
<i>postcode</i>	4904 SP	<i>kadaster</i>	M 5314		

<i>monumentnummer</i>	525664	<i>type</i>	stal	<i>omschrijving:</i> De eenlaagse stal staat achter de hoge veestal en heeft een rechthoekige plattegrond en een zadeldak met zwarte tuile-du-Nordpannen. De gevels zijn opgetrokken uit gepotdekseld acaciahout.
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	116780	
<i>adres</i>	Tilburgse Baan 1	<i>Y-coördinaat</i>	403859	
<i>postcode</i>	4904 SP	<i>kadaster</i>	M 5314	
<i>monumentnummer</i>	525666	<i>type</i>	leerlooiërij	<i>omschrijving:</i> Het uit geteerde houten planken en bakstenen bestaande pand beslaat een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een nathuis en een droogzolder onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak met windveren. Aan de westgevel een thans versoberde houten aanbouw onder lessenaardak (voormalig houtloodsje).
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>X-coördinaat</i>	119557	
<i>adres</i>	Veerseweg 52	<i>Y-coördinaat</i>	406546	
<i>postcode</i>	4901 ZE	<i>kadaster</i>	R 8361	

Bijlage 5: Gemeentelijke Monumenten

Bijlage 5: Gemeentelijke monumenten (gebouwd)

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 116008
adres Innovatiepark 1 *Y-coördinaat* 409511
postcode 4906 AA *type monument* vl schuur

monumentnr.

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115268
adres Houtse Heuvel 30 *Y-coördinaat* 408051
postcode 4911 AW *type monument* deel klooster

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118719
adres Klappeijstraat 56 *Y-coördinaat* 406153
postcode 4901 HE *type monument* woonhuis

monumentnr.

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115257
adres Houtse Heuvel 28 *Y-coördinaat* 408038
postcode 4911 AW *type monument* deel klooster

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117844
adres Julianalaan 7 *Y-coördinaat* 406339
postcode 4905 BC *type monument* woonhuis

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117841
adres Julianalaan 9 *Y-coördinaat* 406330
postcode 4905 BC *type monument* woonhuis

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117839
adres Julianalaan 11 *Y-coördinaat* 406326
postcode 4905 BC *type monument* woonhuis

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117838
adres Julianalaan 13 *Y-coördinaat* 406321
postcode 4905 BC *type monument* woonhuis

monumentnr.

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117766
adres Julianalaan 48 *Y-coördinaat* 406204
postcode 4905 BD *type monument* woonhuis

monumentnr. 04.01

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres St. Josephstraat 20-40 - *Y-coördinaat* 0
postcode 4901 LT *type monument* woonhuiscomplex

monumentnr. 2000-001

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115768
adres Achterstraat 1 *Y-coördinaat* 407786
postcode 4911 AX *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-002

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115747
adres Achterstraat 3 *Y-coördinaat* 407817
postcode 4911 AX *type monument* schuur vl

monumentnr. 20000-03

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115435
adres Achterstraat 26 *Y-coördinaat* 408445
postcode 4911 AZ *type monument* schuur vl

monumentnr. 2000-004

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Bredaseweg ong. *Y-coördinaat* 0
postcode *type monument* wegkruis

monumentnr. 2000-005

plaats Den Hout *X-coördinaat* 116151
adres Herweg 25 *Y-coördinaat* 407273
postcode 4911 BL *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-006

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115343
adres Hespelaar 1 *Y-coördinaat* 408494
postcode 4911 AD *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-007

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115446
adres Hespelaar 6 *Y-coördinaat* 408639
postcode 4911 AE *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-008

plaats Den Hout *X-coördinaat* 114993
adres Hespelaar 24a *Y-coördinaat* 408718
postcode 4911 AE *type monument* vl schuur

monumentnr. 2000-009

plaats Den Hout *X-coördinaat* 114994
adres Hespelaar 25 *Y-coördinaat* 408670
postcode 4911 AD *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-010

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115367
adres Stelvenseweg 3 *Y-coördinaat* 408795
postcode 4911 AC *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-011

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 116762
adres Veekestraat 16 *Y-coördinaat* 406082
postcode 4904 TE *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-012

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 116836
adres Vrachelsewijk 15 *Y-coördinaat* 406607
postcode 4904 TB *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-013

plaats Den Hout *X-coördinaat* 116259
adres Vrachelsestraat 46 *Y-coördinaat* 407274
postcode 4904 TA *type monument* boerderij/vl schuur

monumentnr. 2000-014

plaats Den Hout *X-coördinaat* 0
adres Vrachelsestraat 52 *Y-coördinaat* 0
postcode 4904 TA *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-017

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115240
adres Houtse Heuvel 16 *Y-coördinaat* 407962
postcode 4911 AW *type monument* woonhuis

monumentnr. 2000-018

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115255
adres Houtse Heuvel 26 *Y-coördinaat* 408027
postcode 4911 AW *type monument* deel klooster

monumentnr. 2000-019

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115077
adres Houtse Heuvel 29 *Y-coördinaat* 407933
postcode 4911 AW *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-020

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115095
adres Houtse Heuvel 37 *Y-coördinaat* 408037
postcode 4911 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-021

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115150
adres Houtse Heuvel 43 *Y-coördinaat* 408069
postcode 4911 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-022

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115164
adres Houtse Heuvel 45 *Y-coördinaat* 408090
postcode 4911 AV *type monument* woonhuis

monumentnr. 2000-023

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115164
adres Houtse Heuvel 55 *Y-coördinaat* 408210
postcode 4911 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2000-024

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115263
adres Houtse Heuvel 63 *Y-coördinaat* 408360
postcode 4911 AV *type monument* woonhuis

monumentnr. 2000-025

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115324
adres Houtse Heuvel 67 *Y-coördinaat* 408416
postcode 4911 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-001

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121297
adres Provincialeweg 80 *Y-coördinaat* 406316
postcode 4909 AK *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-002

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121350
adres Provincialeweg bij 86 *Y-coördinaat* 406393
postcode 4909 AL *type monument* heilig hartbeeld

monumentnr. 2001-003

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121350
adres Provincialeweg bij 86 *Y-coördinaat* 406393
postcode 4909 AL *type monument* kruis

monumentnr. 2001-004

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121343
adres Provincialeweg 87 *Y-coördinaat* 406426
postcode 4909 AG *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-006

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121402
adres Provincialeweg 90 *Y-coördinaat* 406447
postcode 4909 AL *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-007

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121413
adres Provincialeweg 92 *Y-coördinaat* 406455
postcode 4909 AL *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-008

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121439
adres Provincialeweg 93 *Y-coördinaat* 406505
postcode 4909 AG *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-009

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121474
adres Provincialeweg 97 *Y-coördinaat* 406519
postcode 4909 AG *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-010

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121483
adres Provincialeweg 98 *Y-coördinaat* 406474
postcode 4909 AL *type monument* gevelsteen

monumentnr. 2001-011

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121507
adres Provincialeweg 101 *Y-coördinaat* 406531
postcode 4909 AG *type monument* woonhuis/werkplaats

monumentnr. 2001-012

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121659
adres Provincialeweg 107 *Y-coördinaat* 406587
postcode 4909 AG *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-013

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121734
adres Provincialeweg 113 *Y-coördinaat* 406594
postcode 4909 AG *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-014

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121955
adres Provincialeweg 122 *Y-coördinaat* 406616
postcode 4909 AL *type monument* boerderij/leerlooi

monumentnr. 2001-015

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122167
adres Provincialeweg 143 *Y-coördinaat* 406827
postcode 4909 AG *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-018

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121931
adres Berkenstraat 12 *Y-coördinaat* 405405
postcode 4909 BG *type monument* boerderij + schuur

monumentnr. 2001-019

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122412
adres Berkenstraat 41 *Y-coördinaat* 405937
postcode 4909 BH *type monument* vl schuur

monumentnr. 2001-020

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122412
adres Groenendijk 70 *Y-coördinaat* 409533
postcode 4909 AD *type monument* pomphuis

monumentnr. 2001-021

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122985
adres Groenendijk 2 *Y-coördinaat* 406978
postcode 4909 AD *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-022

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122806
adres Groenendijk 35 *Y-coördinaat* 407583
postcode 4909 AC *type monument* woonhuis + schuur

monumentnr. 2001-024

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120249
adres Heikantsestraat 26-26a *Y-coördinaat* 405492
postcode 4909 BR *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-026

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120343
adres Heikantsestraat 43 *Y-coördinaat* 405303
postcode 4909 BP *type monument* boerderij+ vl schuur + bak

monumentnr. 2001-028

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120813
adres Hoogstraat 98 *Y-coördinaat* 405983
postcode 4909 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-029

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120951
adres Hoogstraat 104 *Y-coördinaat* 406151
postcode 4909 AV *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-030

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120776
adres Provincialeweg 38 *Y-coördinaat* 406278
postcode 4909 AK *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-031

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120896
adres Provincialeweg 51 *Y-coördinaat* 406316
postcode 4909 AE *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-032

plaats Oosteind *X-coördinaat* 120968
adres Provincialeweg 53 *Y-coördinaat* 406317
postcode 4909 AE *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-033

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121169
adres Provincialeweg 67 - 71 *Y-coördinaat* 406283
postcode 4909 AE *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-034

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121269
adres Provincialeweg 78 *Y-coördinaat* 406289
postcode 4909 AK *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-035

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117857
adres Bredaseweg 48 *Y-coördinaat* 406041
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-036

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117848
adres Bredaseweg 56 *Y-coördinaat* 406017
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-036

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117850
adres Bredaseweg 54 *Y-coördinaat* 406021
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-036

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117853
adres Bredaseweg 52 *Y-coördinaat* 406025
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-037

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117840
adres Bredaseweg 58-60 *Y-coördinaat* 406013
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis/winkel

monumentnr. 2001-038

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117829
adres Bredaseweg 64 *Y-coördinaat* 405995
postcode 4901 KM *type monument* woonhuis/winkel

monumentnr. 2001-039

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117755
adres Bredaseweg 89 - 89a *Y-coördinaat* 405794
postcode 4901 NR *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-040

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117722
adres Bredaseweg 93 *Y-coördinaat* 405649
postcode 4901 SB *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-042

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117434
adres Bredaseweg 115 *Y-coördinaat* 405204
postcode 4904 SB *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-043

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117382
adres Bredaseweg 125 *Y-coördinaat* 405103
postcode 4904 SB *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-044

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117841
adres Julianalaan 10 *Y-coördinaat* 406330
postcode 4905 BD *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-045

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117799
adres Julianalaan 12 *Y-coördinaat* 406322
postcode 4905 BD *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-046

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117767
adres Julianalaan 46 *Y-coördinaat* 406207
postcode 4905 BD *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-047

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117763
adres Julianalaan 50 *Y-coördinaat* 406194
postcode 4905 BD *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-048

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117724
adres Julianalaan 60 *Y-coördinaat* 406115
postcode 4905 BD *type monument* boerderij + vl schuur

monumentnr. 2001-049

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117845
adres Julianalaan 5 *Y-coördinaat* 406343
postcode 4905 BC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-051

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Wilhelminakanaal-Oost *Y-coördinaat* 0
postcode 4905 AG *type monument* schoorsteen

monumentnr. 2001-053

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117473
adres Wilhelminalaan 93 *Y-coördinaat* 406212
postcode 4905 AV *type monument* pompgemaal ca

monumentnr. 2001-054

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119713
adres Helleke 2 *Y-coördinaat* 406602
postcode 4901 PA *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-055

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119583
adres Veerseweg 54 *Y-coördinaat* 406553
postcode 4901 ZE *type monument* boerderij/café

monumentnr. 2001-056

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Helleke ong. *Y-coördinaat* 0
postcode *type monument* kapel

monumentnr. 2001-057

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Helleke 8 *Y-coördinaat* 0
postcode 4901 PA *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-058

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118476
adres Ridderstraat 33 *Y-coördinaat* 405889
postcode 4902 AA *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-059

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118248
adres Ridderstraat 66 *Y-coördinaat* 405893
postcode 4902 AC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-060

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118254
adres Ridderstraat 68 *Y-coördinaat* 405891
postcode 4902 AC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-061

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118277
adres Ridderstraat 74 *Y-coördinaat* 405887
postcode 4902 AC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-062

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118283
adres Ridderstraat 76 *Y-coördinaat* 405887
postcode 4902 AC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-063

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118289
adres Ridderstraat 78 *Y-coördinaat* 405885
postcode 4902 AC *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-064

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119313
adres Veerseweg 32 *Y-coördinaat* 406468
postcode 4901 ZE *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-065

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119691
adres Veerseweg 56 *Y-coördinaat* 406622
postcode 4901 ZE *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-066

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119699
adres Veerseweg 58 *Y-coördinaat* 406626
postcode 4901 ZE *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-067

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119951
adres Vijfhuizen 1 - 3 *Y-coördinaat* 406674
postcode 4901 PB *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-068

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119311
adres Zandheuvel 88 *Y-coördinaat* 406069
postcode 4901 HX *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-070

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118783
adres Keiweg 96 *Y-coördinaat* 405788
postcode 4902 PE *type monument* woonhuis

monumentnr. 2001-071

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Leijzenstraat ong. *Y-coördinaat* 0
postcode *type monument* grenssteen

monumentnr. 2001-072

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119870
adres Leijzenstraat 30 *Y-coördinaat* 406462
postcode 4901 PD *type monument* vl schuur

monumentnr. 2001-073

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119768
adres Leijzenstraat 31 *Y-coördinaat* 406401
postcode 4901 PC *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-074

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119919
adres Leijzenstraat 51 *Y-coördinaat* 406658
postcode 4901 PC *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-075

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119772
adres Leijsendwarsstraat 6 *Y-coördinaat* 406354
postcode 4901 PG *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-076

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119909
adres Leijsendwarsstraat 9 *Y-coördinaat* 406236
postcode 4901 PE *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-077

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119936
adres Leijsendwarsstraat 11 *Y-coördinaat* 406209
postcode 4901 PE *type monument* boerderij

monumentnr. 2001-078

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118911
adres Laanstraat 1 *Y-coördinaat* 405755
postcode 4902 PN *type monument* woonhuis

monumentnr. 2002-01

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118805
adres Kloosterstraat 2 - 4 *Y-coördinaat* 406120
postcode 4901 HS *type monument* winkel

monumentnr. 2002-010

plaats Den Hout *X-coördinaat* 114468
adres Moerstraat 3 *Y-coördinaat* 408430
postcode 4911 AG *type monument* vl schuur

monumentnr. 2002-03

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 116014
adres Warandelaan 43 *Y-coördinaat* 407437
postcode 4904 PB *type monument* woonhuis

monumentnr. 2002-03

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Innovatiepark ong. *Y-coördinaat* 0
postcode *type monument* archeologie

monumentnr. 2002-04

plaats Oosteind *X-coördinaat* 121412
adres Provincialeweg 151 *Y-coördinaat* 406455
postcode 4909 AG *type monument* gevelsteen

monumentnr. 2002-05

plaats Oosteind *X-coördinaat* 122310
adres Hogedijk 64 *Y-coördinaat* 405310
postcode 4909 BN *type monument* vl schuur

monumentnr. 2002-07

plaats Den Hout *X-coördinaat* 115251
adres Houtse Heuvel 24a *Y-coördinaat* 408017
postcode 4911 AW *type monument* dorps huis

monumentnr. 2002-08

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119576
adres Hoogstraat 80 *Y-coördinaat* 405609
postcode 4901 PK *type monument* schuur

monumentnr. 2002-09

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 116545
adres Hondstraat 2 *Y-coördinaat* 406430
postcode 4909 TC *type monument* boerderij

monumentnr. 2003-01

plaats Den Hout *X-coördinaat* 0
adres Pannenhuisstraat 21 *Y-coördinaat* 0
postcode 4911 BR *type monument* begraafplaats c.a.

monumentnr. 5001-052

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117519
adres Wilhelminalaan 90 - 92 *Y-coördinaat* 406233
postcode 4905 AX *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-01

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118046
adres Kruisstraat 3 - 5 *Y-coördinaat* 406437
postcode 4901 LX *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-02

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118397
adres Laan 1 *Y-coördinaat* 406433
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-03

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118393
adres Laan 3 *Y-coördinaat* 406426
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-04

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118384
adres Laan 9 *Y-coördinaat* 406393
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-05

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118382
adres Laan 11 *Y-coördinaat* 406390
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-06

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118375
adres Laan 15 *Y-coördinaat* 406374
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-07

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118373
adres Laan 17 *Y-coördinaat* 406365
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-08

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118365
adres Laan 19 - 21 *Y-coördinaat* 406352
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-10

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118353
adres Nieuwstraat 11 *Y-coördinaat* 406294
postcode 4901 JH *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-11

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118352
adres Nieuwstraat 22 *Y-coördinaat* 406327
postcode 4901 JH *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-12

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118287
adres Rulstraat 7 *Y-coördinaat* 406348
postcode 4901 LM *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-13

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118136
adres Rulstraat 29 *Y-coördinaat* 406447
postcode 4901 LM *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-14

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118180
adres Rulstraat 42 *Y-coördinaat* 406464
postcode 4901 LN *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-15

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 0
adres Rulstraat 72/Kruisstraa *Y-coördinaat* 0
postcode 4901 LN *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-16

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118379
adres St. Janstraat 32 *Y-coördinaat* 406459
postcode 4901 LS *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-17

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118315
adres St. Janstraat 35 *Y-coördinaat* 406448
postcode 4901 LR *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-18

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118288
adres St. Janstraat 56 *Y-coördinaat* 406475
postcode 4901 LS *type monument* woonhuis c.a.

monumentnr. 95-19

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118389
adres Arendstraat 13 - 13b *Y-coördinaat* 406226
postcode 4901 JJ *type monument* winkel

monumentnr. 95-20

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117965
adres Bredaseweg 25 *Y-coördinaat* 406099
postcode 4901 KL *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-21

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117935
adres Bredaseweg 30 *Y-coördinaat* 406126
postcode 4901 KM *type monument* leerlooierij

monumentnr. 95-22

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118285
adres Heuvel 4 *Y-coördinaat* 406176
postcode 4901 KC *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-24

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118216
adres Heuvel 21 *Y-coördinaat* 406124
postcode 4901 KB *type monument* woonhuis (voor)

monumentnr. 95-25

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118149
adres Heuvelstraat 8 *Y-coördinaat* 406166
postcode 4901 KD *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-26

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118711
adres Klappeijstraat 54 *Y-coördinaat* 406153
postcode 4901 HE *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-27

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118796
adres Kloosterstraat 6 *Y-coördinaat* 406076
postcode 4901 HS *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-29

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118760
adres Kloosterstraat 23 *Y-coördinaat* 406068
postcode 4901 HR *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-30

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118746
adres Kloosterstraat 25 *Y-coördinaat* 406058
postcode 4901 HR *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-32

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119059
adres St. Vincentiusstraat 86 *Y-coördinaat* 405973
postcode 4901 GL *type monument* museum

monumentnr. 95-33

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117989
adres Willemstraat 33 *Y-coördinaat* 406151
postcode 4901 LA *type monument* woonhuis

monumentnr. 95-34

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118855
adres Zandheuvel 2 *Y-coördinaat* 406084
postcode 4901 HW *type monument* leerlooierij

monumentnr. 96-01

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 119394
adres Zandheuvel 90 *Y-coördinaat* 406041
postcode 4901 HX *type monument* kloostercomplex

monumentnr. 96-05

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118649
adres Basiliekstraat 2 -4 *Y-coördinaat* 406401
postcode 4901 EM *type monument* woonhuis + winkel

monumentnr. 96-06

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118804
adres Leeuwenstraat 14 *Y-coördinaat* 406297
postcode 4901 HB *type monument* pottenbakkerij

monumentnr. 96-07

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118696
adres Leijsenhoek 2 - 2a *Y-coördinaat* 406346
postcode 4901 PD *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-08

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118782
adres Leijsenhoek 20 *Y-coördinaat* 406362
postcode 4901 PD *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-09

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118581
adres Markt 4 *Y-coördinaat* 406307
postcode 4901 EP *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-10

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118589
adres Markt 5 *Y-coördinaat* 406310
postcode 4901 EP *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-11

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118594
adres Markt 6 *Y-coördinaat* 406316
postcode 4901 EP *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-12

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118652
adres Markt 14 *Y-coördinaat* 406336
postcode 4901 EP *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-13

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118637
adres Markt 18 *Y-coördinaat* 406368
postcode 4901 EP *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-14

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118544
adres Markt 22 *Y-coördinaat* 406344
postcode 4901 EP *type monument* winkel

monumentnr. 96-15

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118461
adres St. Janstraat 9 - 9A *Y-coördinaat* 406374
postcode 4901 LR *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-16

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118540
adres Torenstraat 1 *Y-coördinaat* 406387
postcode 4901 EG *type monument* gevel

monumentnr. 96-17

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118538
adres Torenstraat 21 *Y-coördinaat* 406360
postcode 4901 EG *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-18

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 117946
adres Bredaseweg 29 *Y-coördinaat* 406091
postcode 4901 KL *type monument* woonhuis

monumentnr. 96-19

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118379
adres Laan 13 *Y-coördinaat* 406382
postcode 4901 LP *type monument* woonhuis

monumentnr. 97-01

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118311
adres Arendstraat 35 *Y-coördinaat* 406194
postcode 4901 JJ *type monument* kerk

monumentnr. 97-03

plaats Oosterhout *X-coördinaat* 118350
adres Ridderstraat 29 *Y-coördinaat* 405913
postcode 4902 AA *type monument* kapel

monumentnr. 97-04

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Ridderstraat ong. Y-coördinaat 0
 postcode type monument poort

monumentnr. 97-05

plaats Oosterhout X-coördinaat 118289
 adres Slotlaan ong. Y-coördinaat 406007
 postcode type monument kiosk

monumentnr. 97-06

plaats Oosterhout X-coördinaat 119108
 adres St. Vincentiusstraat 10 Y-coördinaat 405977
 postcode 4901 GJ type monument pastorie

monumentnr. 97-07

plaats Oosterhout X-coördinaat 119141
 adres St. Vincentiusstraat 11 Y-coördinaat 405933
 postcode 4901 GJ type monument kerk

monumentnr. 97-09

plaats Oosterhout X-coördinaat 118711
 adres Leijsenhoek 6 Y-coördinaat 406346
 postcode 4901 PD type monument woonhuis

monumentnr. 97-10

plaats Oosterhout X-coördinaat 118488
 adres St. Janstraat 3 Y-coördinaat 406357
 postcode 4901 LR type monument woonhuis

monumentnr. 99-02

plaats Dorst X-coördinaat 0
 adres Baarschotsestraat 77 Y-coördinaat 0
 postcode 4849 BK type monument boerderij

monumentnr. 99-06

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Rijksweg 209 Y-coördinaat 0
 postcode 4849 PB type monument woonhuis

monumentnr. 99-07

plaats Dorst X-coördinaat 121331
 adres Steenovensebaan 33 Y-coördinaat 402441
 postcode 4849 RD type monument boerderij

monumentnr. 99-08

plaats Oosterhout X-coördinaat 118937
 adres Wethouder van Dijklaa Y-coördinaat 401753
 postcode 4903 RS type monument woonhuis

monumentnr. 99-09

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Wethouder van Dijklaa Y-coördinaat 0
 postcode 4903 PG type monument woonhuis/brandtc
 n

monumentnr. 99-10

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Wethouder van Dijklaa Y-coördinaat 0
 postcode 4903 PG type monument werkplaats

monumentnr. 99-11

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Hoevestraat ong. Y-coördinaat 0
 postcode type monument grenssteen

monumentnr. 99-12

plaats Oosterhout X-coördinaat 0
 adres Oude Bredasebaan Y-coördinaat 0
 postcode 4904 SE type monument grenssteen

Bijlage 6: Bomenlijst

Bijlage 6: Monumentale bomen

<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Fagus sylv.'Purpurea'	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Schapendries	<i>boomvorm</i>		Rode beuk uit 1890-1900. Staat voor de flat aan de
<i>X-coördinaat</i>	118658	<i>plantjaar</i>	1890-1900	Schapendries in het openbaar plantsoen.
<i>Y-coördinaat</i>	406140	<i>omtrek</i>	440	
<i>situatie</i>	openbaar plant	<i>hoogte</i>	25	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Liriodendron tulipifera	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>		<i>boomvorm</i>		Twee monumentale tulpebomen uit 1890-1900. Staan
<i>X-coördinaat</i>	118167	<i>plantjaar</i>	1890-1900	aan de voorzijde van het park van het voormalig St
<i>Y-coördinaat</i>	404680	<i>omtrek</i>	268	Oelbertklooster/Capuzijnenhof. Rechter exemplaar op
<i>situatie</i>	landgoed	<i>hoogte</i>	20	250 cm tweestammig. Linker exemplaar op 180 cm
				driestammig (struikachtige vorm).
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Quercus robur	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Slotlaan 4?	<i>boomvorm</i>		Bijzonder fraaie solitaire zomereik uit 1850-1860. Staat
<i>X-coördinaat</i>	118217	<i>plantjaar</i>	1850-1860	bij de garage van het huis in 't park. Boom heeft een
<i>Y-coördinaat</i>	406045	<i>omtrek</i>	380	Kroondoorsnede van meer dan 25 meter.
<i>situatie</i>	park	<i>hoogte</i>	28	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Ginkgo biloba	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Nieuwstraat 6	<i>boomvorm</i>		Solitaire japanse notenboom uit 1860-1870. Staat in de
<i>X-coördinaat</i>	118321	<i>plantjaar</i>	1860-1870	tuin van de Vredeskerk/Protestanse Kerk.
<i>Y-coördinaat</i>	406374	<i>omtrek</i>	245	
<i>situatie</i>	tuin	<i>hoogte</i>	22	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Castanea sativa	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Capuzijnenhof	<i>boomvorm</i>		Groep van tamma kastanjes uit 1900-1910 aan de
<i>X-coördinaat</i>	118060,07953	<i>plantjaar</i>	1900-1910	achteruitgang van het St.Oelbertklooster;
<i>Y-coördinaat</i>	404661,58366	<i>omtrek</i>	295	
<i>situatie</i>	tuin	<i>hoogte</i>	20	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Aesculus hippocastanu	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Leijzenhoek 34/Mathild	<i>boomvorm</i>		Solitaire witte paardekastanje uit 1890-1900, staat op het
<i>X-coördinaat</i>	118847	<i>plantjaar</i>	1890-1900	parkeerplaats. Door bouw van een kelder naast de boom,
<i>Y-coördinaat</i>	406337	<i>omtrek</i>	360	is er een watergeefstelsel bij de boom aangebracht.
<i>situatie</i>	plein/parkeer.	<i>hoogte</i>	20	
<i>plaats</i>	Den Hout	<i>boomsoort</i>	Tilia europaea	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Achterstraat 30	<i>boomvorm</i>	leivorm	Monumentale leilinde uit 1750-1800. Staat in tuin
<i>X-coördinaat</i>	115384	<i>plantjaar</i>	1750-1800	particulier. Is een fors exemplaar.
<i>Y-coördinaat</i>	408483	<i>omtrek</i>	350	
<i>situatie</i>	tuin	<i>hoogte</i>	5	
<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Fagus sylv.'Remillyensis	<i>omschrijving:</i>
<i>adres</i>	Bouwlingstraat 17	<i>boomvorm</i>		Groenbladige prielbeuk uit 1860-1870. Staat in de tuin
<i>X-coördinaat</i>	118139	<i>plantjaar</i>	1860-1870	achter de voormalige villa Ligtvoet.
<i>Y-coördinaat</i>	406053	<i>omtrek</i>	530	
<i>situatie</i>	tuin	<i>hoogte</i>	28	

<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Acer pseudopl.'Leopold
<i>adres</i>	Nieuwstraat 6	<i>boomvorm</i>	
<i>X-coördinaat</i>	118295	<i>plantjaar</i>	1860-1870
<i>Y-coördinaat</i>	406378	<i>omtrek</i>	350
<i>situatie</i>	tuin	<i>hoogte</i>	20

omschrijving:

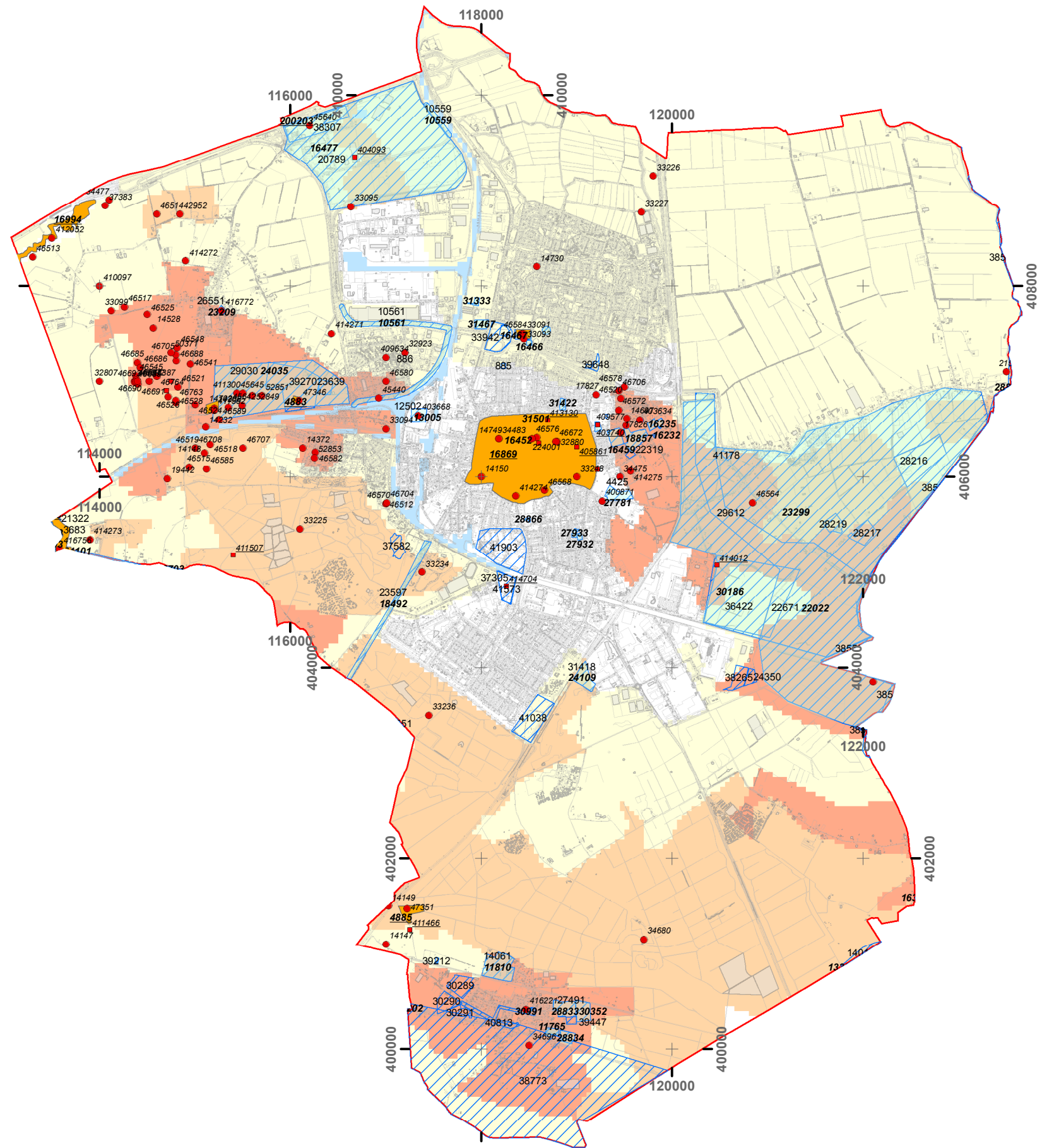
Gewone esdoorn variëteit 'Leopoldii' uit 1860-1870 staat in tuin bij Vredeskerk/Protestanse Kerk. Op 170 cm hoogt is de boom driestammig.

<i>plaats</i>	Oosterhout	<i>boomsoort</i>	Acer saccharum
<i>adres</i>		<i>boomvorm</i>	
<i>X-coördinaat</i>	118098,96593	<i>plantjaar</i>	
<i>Y-coördinaat</i>	404662,52781	<i>omtrek</i>	0
<i>situatie</i>		<i>hoogte</i>	0

omschrijving:

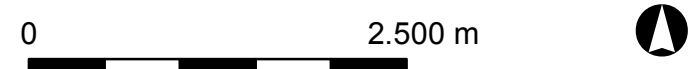
Monumentale suikeresdoorn bij het St. Oelbertklooster

Kaartbijlage

Legenda

- waarnemingen
- vondstmeldingen
- onderzoeken
- ▨ onderzoeksmeldingen
- AMK-terreinen**
- terrein van hoge archeologische waarde
- terrein van zeer hoge archeologische waarde
- ▨ terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd
- IKAW - verwachtingswaarden**
- laag
- water
- middelhoog
- hoog

01	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTLEIDER	FORMAAT	
H. Koopmanschap	A3	
PROJECTOMSCHRIJVING	BLAD IN BLADEN	
Erfgoedkaart Oosterhout	1 IN 1	
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
IKAW met waarnemingen en onderzoeksmeldingen	219638-O-IKAW	01
STATUS		
definitief		

Legenda

zichtlijnen

- Molenbiotop
- Schootsveld
- Zichtrelatie
- infrastructuur

CHW

functie

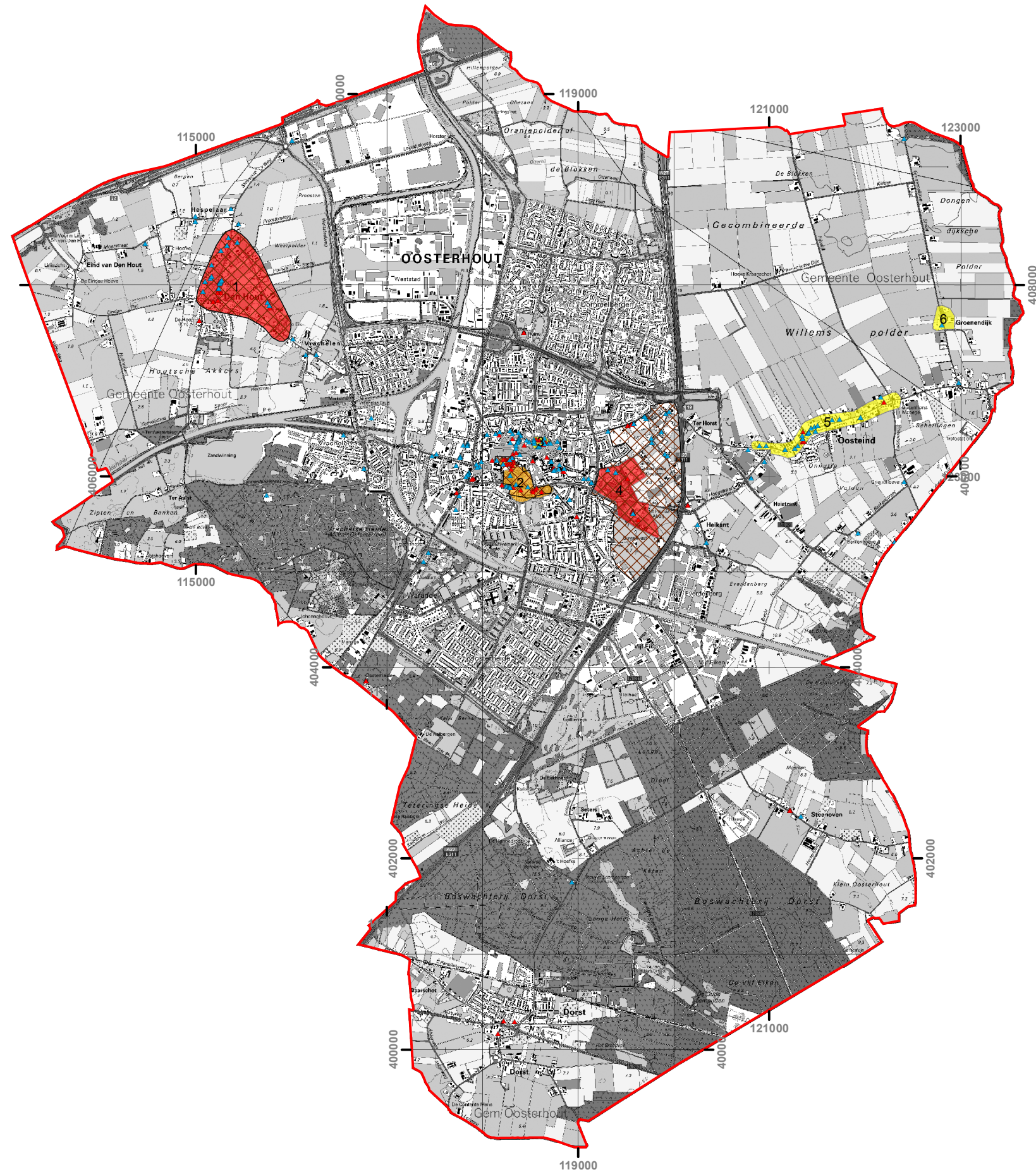
- agrarisch
- delfstoffenwinning
- landgoederen
- militair object
- nederzetting

0 2.500 m

01	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTOMSCHRIJVING	PROJECTLEIDER	FORMAAT
Erfgoedkaart Oosterhout	H. Koopmanschap	A3
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
Historische geografie Oosterhout	219638-O-HG	01
STATUS	definitief	

Legenda

- ▲ gemeentelijke monumenten
- ▲ rijksmonumenten
- Rijksbeschermd stads-/dorpsgezicht
- Historische stedenbouw waarde**
- Zeer hoog
- Hoog
- Redelijk hoog
- gemeentegrens

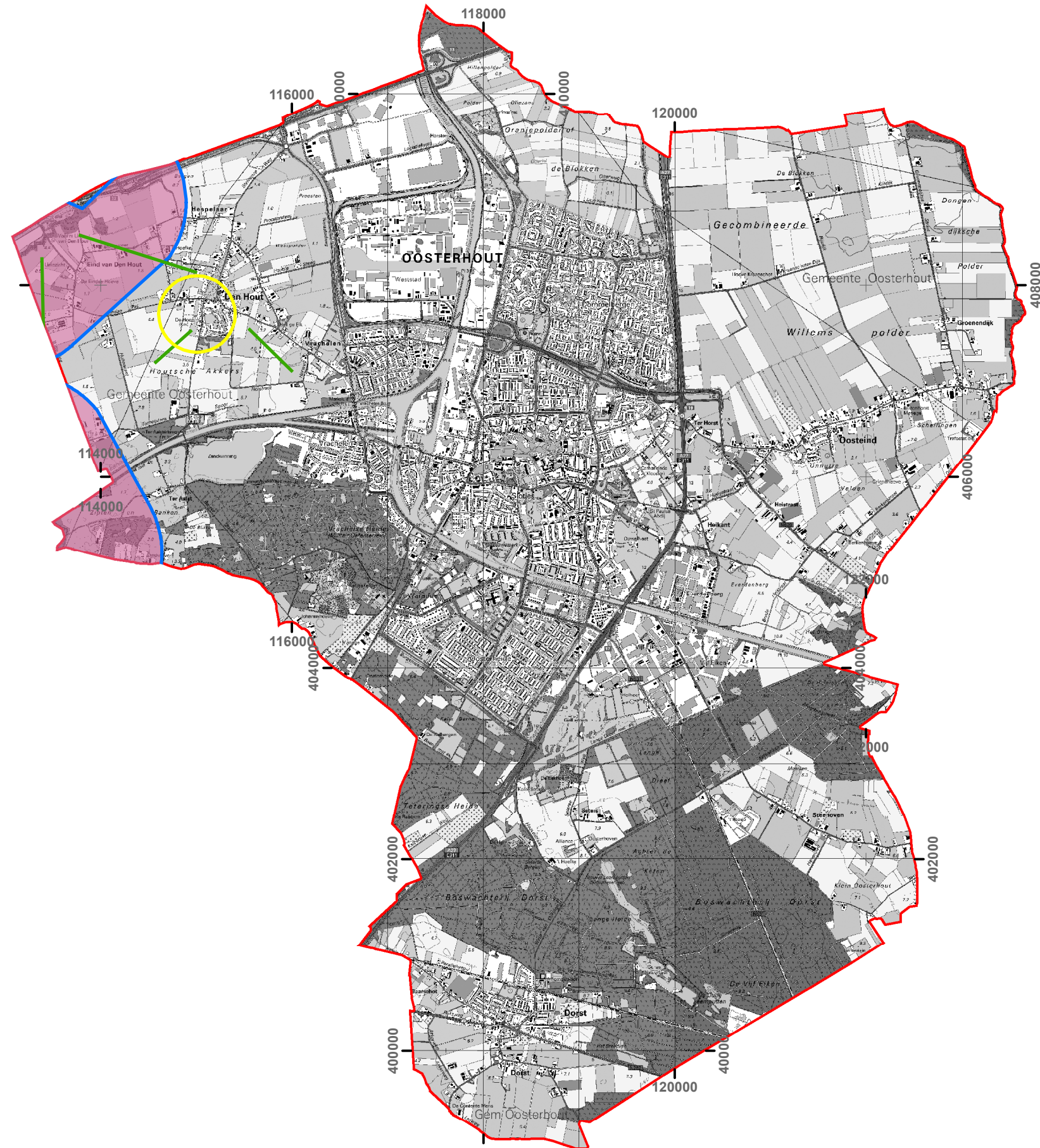
0 2.500 m

01	27-01-2012	definitief	XX
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

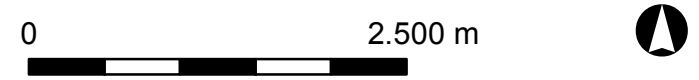
OPDRACHTGEVER Gemeente Oosterhout	Tekenaar L. van der Haar	SCHAAL 1:50.000
PROJECTOMSCHRIJVING Erfgoedkaart Oosterhout	PROJECTLEIDER H. Koopmanschap	FORMAAT A3
KAARTTITEL Monumenten en stedenbouwkundige functies	KAARTNUMMER 219638-O-MO&SBK	BLAD IN BLADEN 1 IN 1
STATUS definitief	WIJZ.NR 01	

Legenda

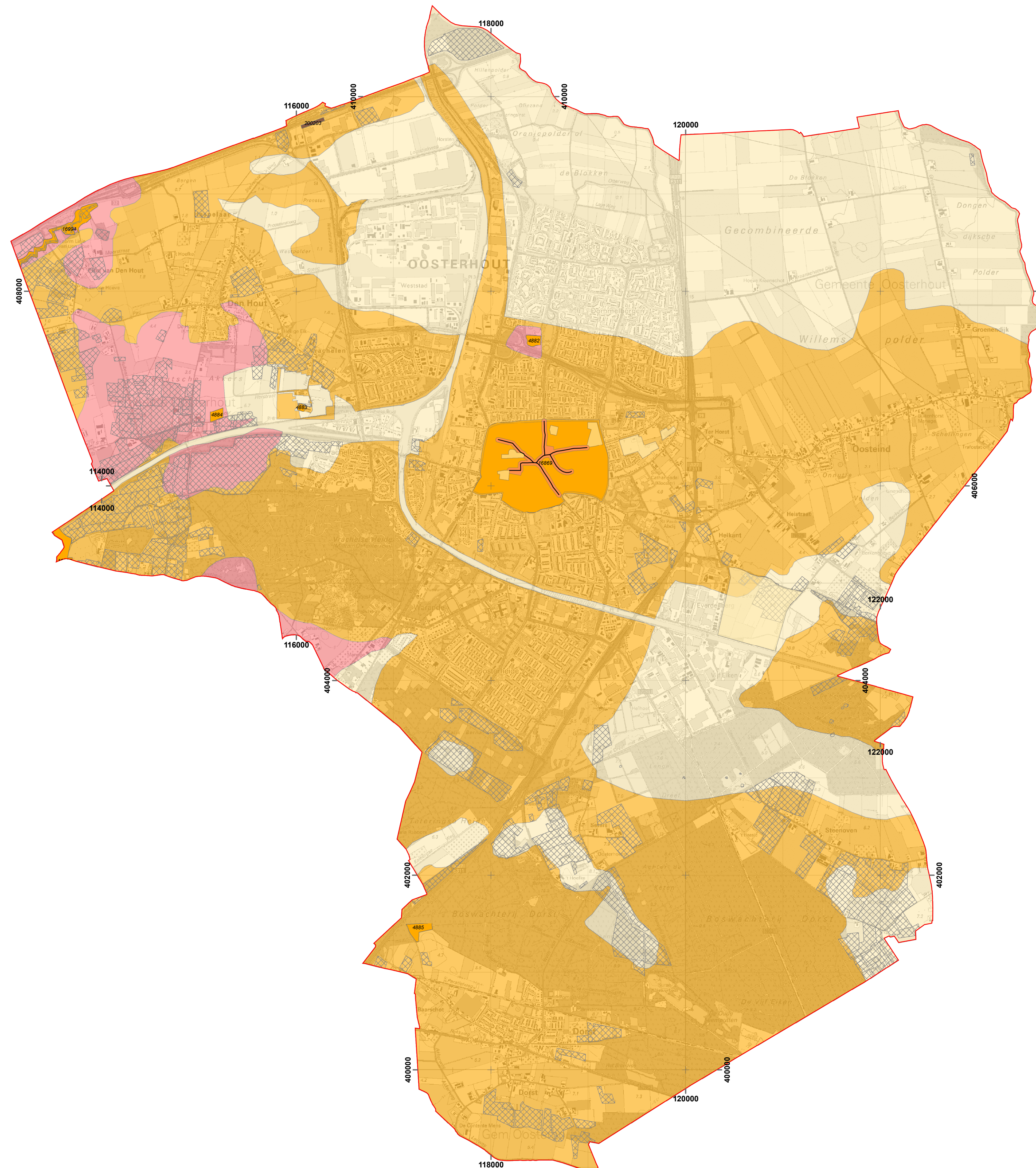
- gemeentegrens
- BLIKVELD**
- Molenbiotop
- Schootsveld
- Zichtrelatie
- Eendenkooi
- Molenbiotop
- Schootsveld

01	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTLEIDER	FORMAAT	
H. Koopmanschap	A3	
PROJECTOMSCHRIJVING	BLAD IN BLADEN	
Erfgoedkaart Oosterhout	1 IN 1	
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
Zichtrelaties	219638-O-HG	01
STATUS		
definitief		

Toelichting op de kaart

1) Archeologisch waardevolle gebieden
 Terreinen van hoge archeologische waarde (AMK);
 Hiervoor gelden dezelfde bepalingen als voor de gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Gemeentelijke archeologische monumenten:
 Voor deze gebieden gelden de bepalingen uit de gemeentelijke Erfgoedverordening (gemeentelijke monumenten).

2) Verwachtingszones
 Voor gebieden met een hoge archeologische verwachting:
 Bodemingrepen zijn in principe niet toegestaan; indien een ingreep dieper gaat dan 0,5 meter min maaiveld en een planoppervlak heeft van 100m² of meer is een aanlegvergunning verplicht.
 Het college van B&W stelt de bepalingen in de aanlegvergunning vast en het principe 'de verstoorder betaalt' is onverminderd van toepassing. Onderdeel van de te volgen procedure is een door de initiatiefnemer te overleggen goedgekeurd rapport ten aanzien van het aspect archeologie en een negatief selectieadvies van B&W.

Voor gebieden met een middelhoge archeologische verwachting:
 Bodemingrepen zijn in principe niet toegestaan; indien een ingreep dieper gaat dan 0,5 meter min maaiveld en een planoppervlak heeft van 100m² of meer is een aanlegvergunning verplicht.
 Het college van B&W stelt de bepalingen in de aanlegvergunning vast en het principe 'de verstoorder betaalt' is onverminderd van toepassing. Onderdeel van de te volgen procedure is een door de initiatiefnemer te overleggen goedgekeurd rapport ten aanzien van het aspect archeologie en een negatief selectieadvies van B&W.

Voor gebieden met een lage archeologische verwachting:
 Bodemingrepen zijn in principe toegestaan. Archeologisch onderzoek is uitsluitend noodzakelijk bij ontgravingen en/of MER-plichtige projecten en/of projecten met een planoppervlak van 5 hectare of meer. Wel geldt voor deze gebieden de meldingsplicht bij het aantreffen van archeologische vondsten overeenkomstig artikel 56 uit de Monumentenwet 1988, met daarin besloten de Wet op de Archeologische Monumentenzorg 2007.

3) Voor gebieden die zijn aangegeven als verstoord:
 De verstoringscontour op de beleidsadvieskaart gaat boven de archeologische verwachtingswaarde. Bodemingrepen zijn in principe toegestaan. Ook geldt voor deze gebieden de meldingsplicht bij het aantreffen van archeologische vondsten overeenkomstig artikel 56 uit de Monumentenwet 1988, met daarin besloten de Wet op de Archeologische Monumentenzorg 2007.

Legenda

— historisch lint

3. Verstoringen

▨ verstoord door ontgravingen

1. Archeologisch waardevolle gebieden

■ Terrein van hoge archeologische waarde

■ Gemeentelijk archeologisch monument

2. Archeologische verwachtingszones

■ hoog

■ middelhoog

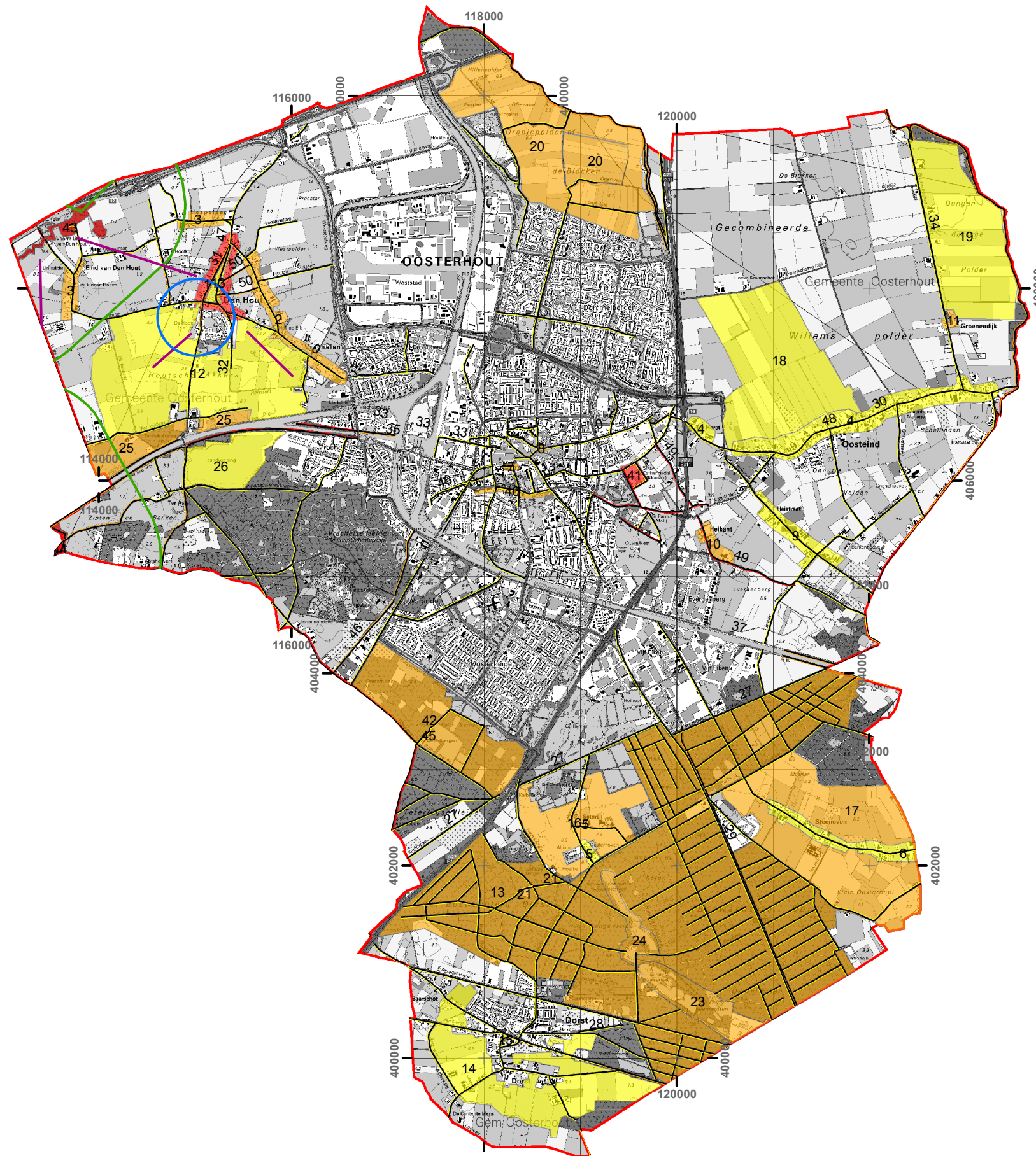
■ laag

0 2.400 m

D1	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	GIS SPECIALIST	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:25.000
PROJECTOMSCHRIJVING	PROJECTLEIDER	FORMAAT
Erfgoedkaart Oosterhout	H. Koopmanschap	A1
		BLAD IN BLADEN
		1 IN 1
KAARTNUMMER	WIJZ.NR	
219638-O-BK	D1	
KAARTTITEL		
Archeologische beleidskaart		
STATUS		
definitief		

oranjewoud
Member of Antea Group

Legenda

zichtlijnen

- Molenbiotop
- Schootsveld
- Zichtrelatie

infrastructuur

waarde

- Zeer hoog
- Hoog
- Redelijk hoo

CHW

Waarde

- zeer hoog
- hoog
- redelijk hoog

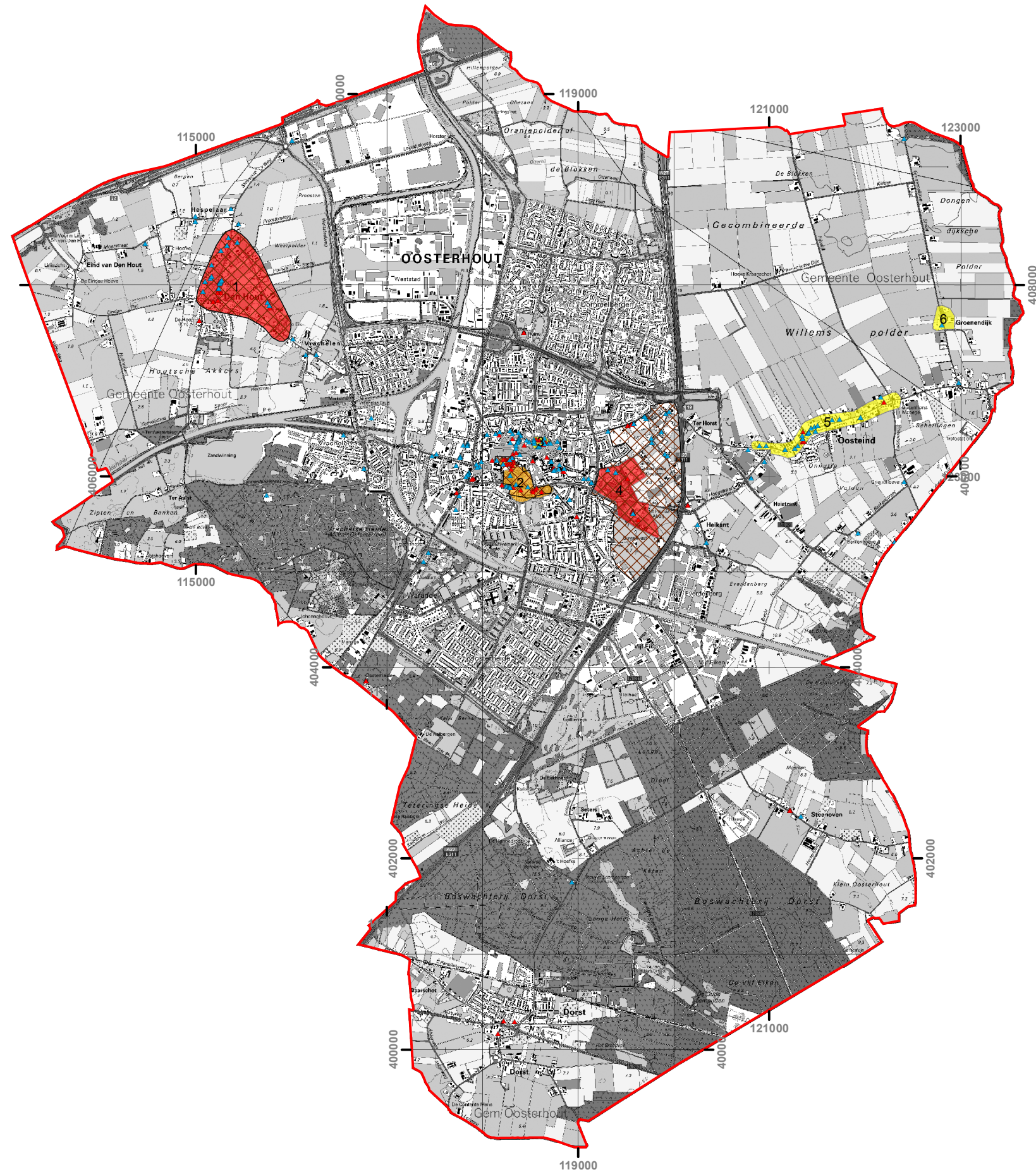
0 2.500 m

01	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTLEIDER	FORMAAT	
H. Koopmanschap	A3	
PROJECTOMSCHRIJVING	BLAD IN BLADEN	
Erfgoedkaart Oosterhout	1 IN 1	
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
Waardenkaart historische geografie	219638-O-BKHG	01
STATUS		
definitief		

Legenda

- ▲ gemeentelijke monumenten
- ▲ rijksmonumenten
- Rijksbeschermd stads-/dorpsgezicht
- Historische stedenbouw waarde**
- Zeer hoog
- Hoog
- Redelijk hoog
- gemeentegrens

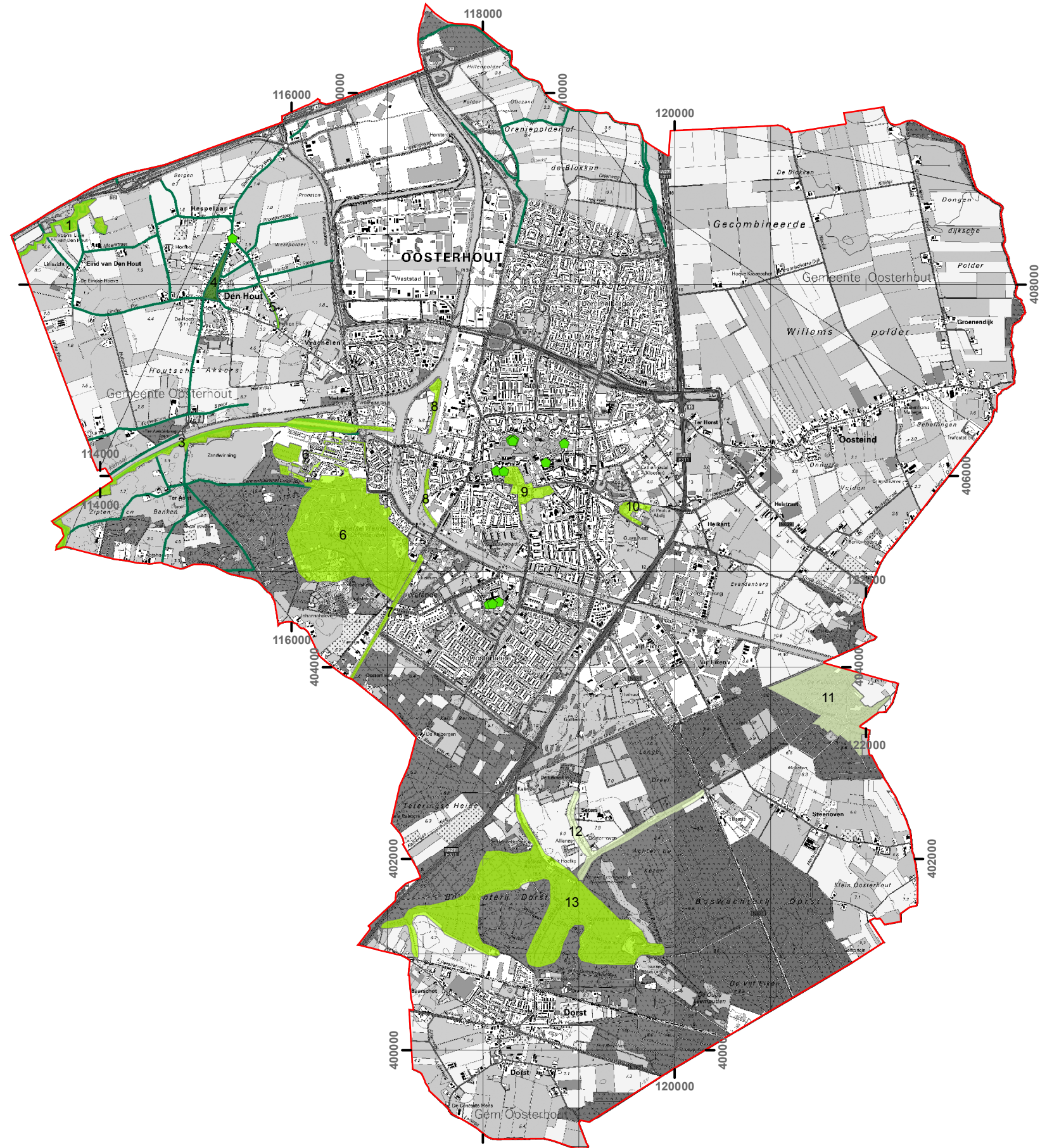
0 2.500 m

01	27-01-2012	definitief	XX
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTOMSCHRIJVING	PROJECTLEIDER	FORMAAT
Erfgoedkaart Oosterhout	H. Koopmanschap	A3
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
Monumenten en stedenbouwkundige functies	219638-O-MO&SBK	01
STATUS	definitief	

Legenda

- gemeentegrens
- ◆ monumentale bomen
- historische groenstructuren waarde**
- zeer hoog
- hoog
- redelijk hoog
- zichtlijnen

0 2.500 m

01	27-01-2012	definitief	HK
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Tekenaar	SCHAAL
Gemeente Oosterhout	L. van der Haar	1:50.000
PROJECTLEIDER	FORMAAT	
H. Koopmanschap	A3	
PROJECTOMSCHRIJVING	BLAD IN BLADEN	
Erfgoedkaart Oosterhout	1 IN 1	
KAARTTITEL	KAARTNUMMER	WIJZ.NR
Waardenkaart historisch groen	219638-O-HISGR	01
STATUS		
definitief		

